

**T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ
ANABİLİM DALI**

**TURİZM SEKTÖRÜNDE İSTİHDAM İMKANLARININ GÖÇ
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: FETHİYE ÖRNEĞİ**

Kader TÜRKOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÖZTÜRK

ISPARTA – 2011

T.C
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ SAVUNMASI ve SÖZLÜ SINAV TUTANAĞI

Gönderen : Çalışma Ek. ve End. Birimleri EABD Başkanlığı

Gönderilen : Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Enstitü Anabilim Dalımız YÜKSEK LİSANS / DOKTORA Programı öğrencisi
Kader TÜRKÜKÜLÜ tez çalışmalarını sonuçlandırmış ve
kurulan jüri önünde tezini savunmuştur. Sınav tutanağı aşağıdadır.

Tez Adı Değişikliği YAPILDI / YAPILMADI

6.6.2011

Tarih

Prof. Dr. Hakanın Abayıldı
Enstitü Anabilim Dalı Başkanı

SINAV TUTANAĞI:

Jürimiz Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 25./39. maddesi uyarınca 06.6.2011 Pazartesi günü saat 14.00 de toplanmış ve yukarıda adı geçen öğrencinin Turizm Sektöründe İstatistik İmkanlarını Göz. Üzerindeki Etikeleri : Felsefe Örneği konulu tezini incelemiş ve yapılan sözlü sınav sonunda OYBİRLİĞİ / OYÇÜMLÜĞÜ ile aşağıdaki kararı almıştır.

KABUL RED DÜZELTME

Tez Sınavı Jürisi	Ünvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	Doç. Dr. Kerem ÖREN	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÖZPÜRK	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Zafer YILDIZ	
Üye		
Üye		

Yukarıda adı geçen öğrenci Sınav Tutanağı'nda belirtildiği üzere mezun olmaya HAK KAZANMIŞTIR / KAZANMAMIŞTIR.

Gereğini rica ederim.

ENSTİTÜ YÖNETİM KURULU KARARI : Tarih: Karar No:

Enstitü Müdürü

MADDE-25 Tez Sınavının tamamlanmasından sonra Jüri tez hakkında salt çoğunlukla "KABUL", "RED", veya "DÜZELTME" kararı verir. Bu karar, Enstitü Anabilim Dalı Başkanlığınca tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili Enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir. Düzeltme alan öğrenci bir sonraki dönemde kayıt yaptırmak zorundadır.

Madde-39 Tez Sınavının tamamlanmasından sonra Jüri tez hakkında salt çoğunlukla "KABUL", "RED" veya "DÜZELTME" kararı verir. Bu karar, Anabilim Dalı Başkanlığınca tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili Enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin Yüksek Öğretim Kurumu ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç altı ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tez kabul edilmeyen öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir.

YEMİN METNİ

Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne sunduğum “**Turizm Sektöründe İstihdam İmkanlarının Göç Üzerindeki Etkileri: Fethiye Örneği**” adlı yüksek lisans tezinin tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi onurumla beyan ediyorum.

Kader TÜRKOĞLU

04.07.2011

ÖNSÖZ

Tez konumun belirlenmesi ve tez çalışmamın her safhasında yardımlarını esirgemeyerek, bilimsel boyut kazandıran, birlikte çalışma onuruna erdiğim Sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÖZTÜRK'e, sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Aynı zamanda çalışmam boyunca bana SPSS kullanımı konusunda yardımlarını esirgemeyen Mustafa ve Canan kardeşlerime teşekkür ederim. Şarkikaraağaç Meslek Yüksek Okulundaki mesai arkadaşlarıma şükranlarımı ifade ederek, bana yabancı kaynak ulaşımında yardımını esirgemeyen Öğr. Gör. Berna TURAK ve Tamer CİNGÖZ kardeşime de ayrıca teşekkür ederim.

Yıllarca kahrımı çeken hayatımın her safhasında beni maddi ve manevi destekleyen aileme özellikle babam Necip YILDIRIM'a, annem Kadriye YILDIRIM'a, ablam Songül YILDIRIM'a, hayat yoldaşım sevgili eşim Mustafa Erhan TÜRKOĞLU'na ve ailesine sevgi ve saygılarımı sunarım.

ÖZET

TURİZM SEKTÖRÜNDE İSTİHDAM İMKANLARININ GÖÇ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: FETHİYE ÖRNEĞİ

Kader TÜRKOĞLU

**Süleyman Demirel Üniversitesi ÇEKO Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, 137 Sayfa, Haziran 2011**

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÖZTÜRK

Türkiye, yetişmiş yeni işgücünün önemli bir kısmı için, iş bulma olanakları kısıtlı olan bir ülkedir. Ülkede hem hızlı nüfus artışı hem de artan bu nüfusun kentlerde yoğunlaşması sorunu günden güne ağırlaşmaktadır. Özellikle ekonomik kriz dönemlerinin oluşturduğu ortamın, çalışabilecek durumdaki insanlara yeni iş alanları yaratma konusunda bir takım zorluklar yarattığı belirtilmektedir.

Turizm ve seyahat sektörü, dünyada en fazla iş sahası yaratan sektörlerden biri konumundadır. Emek-yoğun bir yapıya sahip olan turizm sektörü, işsizlik sorunu olan ülkelerde, sektördeki sermaye-işgücü oranının düşük olması nedeniyle az yatırımla çok işgücü yaratma özelliğine sahiptir. Ülkelerin turizm konusunda yapmış oldukları yatırım düzeyi, çalıştırılan kişi sayısını arttırmaktadır.

Turizm sektöründe çalışanların bölgeler olarak istihdam edilme durumları göz önüne alındığı zaman daha çok kıyı bölgelerimizde yoğunlaşma görülmektedir. Ancak diğer bölgelerimizde turizm olmadığı anlamına gelmemelidir. Her bölgede kendi özellikleri itibarıyla turizm vardır.

Göç konusuna gelindiğinde insanların ekonomik, siyasi, ekolojik veya bireysel nedenlerle bir yerden başka bir yere yapılan kısa, orta veya uzun vadeli geriye dönüş ile sürekli yerleşim hedefi güden coğrafik, toplumsal ve de kültürel bir yer değiştirme hareketi olarak tanımlanmaktadır.

Anket çalışmasında göç eden kişilerin Fethiye'deki anket sonucu değerlendirildiğinde Fethiye'ye göç etme nedeninin iş bulmak ve daha çok para kazanmak olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca insanların turizm sektöründe çalışmaktan memnun olduğu da görülmektedir.

Turizm sektöründen memnun olma nedeni olarak da ücret yeterliliği ve iş imkanlarının çok olması şeklinde cevap verilmiştir. Bu durumda Fethiye de turizm sektöründe istihdam imkanlarının göç üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Turizm Sektörü, Göç, İstihdam, İşgücü.

ABSTRACT**EFFECTS OF POSSIBILITIES OF TOURISM SECTOR EMPLOYMENT ON
MIGRATION: SAMPLE OF FETHİYE****Kader TÜRKOĞLU****Süleyman Demirel University, The Main Branch of Labor Economics,
Master's Thesis, 137 Pages, June 2011****Counsellor: Assist. Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK**

Turkey, for a significant portion of trained new labor force, is a country with limited job opportunities. In the country, both rapid population growth and the problem of increasing population concentration in urban areas are aggravated day by day. Especially in periods of economic crisis created by the media is reported as number of difficulties are created in the topic of creating new job areas for the the people that are able to work.

Tourism and travel sector, is one of the sectors that creates the world's most business area. Labor-intensive tourism sector, in countries which have the problem of unemployment, due to the low capital-labor ratio in the industry, is capable of creating much labor with minimum investment. The level of investment in tourism which countries have done, increases the number of people employed.

When we look at the employment situation of employees as regions in the tourism sector, the result of being more concentrated in the coastal regions has been seen. However, this does not mean that there is no tourism in other regions. In each region, there is tourism as their own properties.

When we come to the issue of immigration; it is defined as people's displacement from one place to another place with the reasons of economic, political, ecological or individual and the short, medium or long-term return target of making the settlement with the continuous geographic, social and cultural movement.

In the survey study, when we evaluate the results of surveys of people who migrated to Fethiye, the first priority of people who migrated to Fethiye is understood to find job and earn more money. Besides, it is seen that people are satisfied with the state that have worked in the tourism sector.

The reason for being satisfied with the tourism sector was answered as the adequacy of the wages and job opportunities. In this case, it is concluded that employment opportunities in the tourism sector in Fethiye is effective on migration.

Key Words: Tourism, Sector of Tourism, Migration, Employment, Labour Force.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv
ÇİZELGELER DİZİNİ	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM TURİZM SEKTÖRÜ

1.1. Turizm Kavramı	3
1.2. Turizmin Ortaya Çıkış Süreci	4
1.3. Turizm Çeşitleri	5
1.3.1. Katılan Kişi Sayısına Göre Turizmin Çeşitleri	5
1.3.1.1. Bireysel (Ferdî) Turizm	5
1.3.1.2. Kitle Turizmi	5
1.3.1.3. Kolektif (grup) Turizmi.....	5
1.3.2. Ziyaret Edilen Yere Göre Turizm Çeşitleri.....	5
1.3.2.1. İç Turizm.....	5
1.3.2.2. Dış Turizm	6
1.3.3. Katılanların Yaşlarına Göre Turizm Çeşitleri	6
1.3.3.1. Gençlik Turizmi	6
1.3.3.2. Yetişkin (Orta Yaş) Turizmi	7
1.3.3.3. Üçüncü Yaş Turizmi	7
1.3.4. Katılanların Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Turizm Çeşitleri	8
1.3.4.1. Sosyal Turizm	8
1.3.4.2. Lüks (Selektif) Turizm.....	8
1.3.5. Katılanların Amaçlarına Göre Turizm Çeşitleri.....	8
1.3.5.1. Deniz Turizmi	8

	Sayfa
1.3.5.2. Kongre Turizmi	8
1.3.5.3. Termal (Sağlık) Turizmi	9
1.3.5.4. Yat Turizmi	9
1.3.5.5. Mağara Turizmi.....	9
1.3.5.6. Golf Turizmi	10
1.3.5.7. Doğa Turizmi	10
1.3.5.8. Ornitoloji (Kuş Gözlem) Turizmi	10
1.3.5.9. Çiftlik Turizmi	11
1.3.5.10. Av Turizmi.....	11
1.3.5.11. Sualtı (Scuba Diving) Turizmi	11
1.3.5.12. Akarsu (Kano-Rafting) Turizmi.....	12
1.3.5.13. İnanç Turizmi	12
1.3.5.14. Yayla Turizmi	12
1.3.5.15. Tarih Turizmi	13
1.3.5.16. Kültür Turizmi	13
1.3.6. Mevsimler Bakımından Turizm Çeşitleri.....	13
1.3.6.1. Yaz Turizmi	13
1.3.6.2. Kış Turizmi	13
1.3.6.3. Yarı Mevsim Turizmi.....	14
1.4. Turizm İşletmelerinin Sınıflandırılması.....	14
1.4.1. Konaklama İşletmeleri	14
1.4.1.1. Otel.....	14
1.4.1.1.1. Konaklama Amacı Bakımından Otel İşletmeleri	14
1.4.1.1.1.1. Kaplıca-Kür Otelleri.....	15
1.4.1.1.1.2. Sayfiye Otelleri	15
1.4.1.1.1.3. Kongre Amaçlı Oteller	15
1.4.1.1.1.4. Dağ ve Spor Amaçlı Oteller	15
1.4.1.1.2. Faaliyet Süresi Bakımından Otel İşletmeleri	16
1.4.1.1.2.1. Bütün Yıl Açık Olan Oteller	16
1.4.1.1.2.2. Mevsimlik Oteller	16
1.4.1.1.3. Buldukları Yere Göre Otel İşletmeleri.....	16

	Sayfa
1.4.1.1.3.1. Havaalanı Otelleri	16
1.4.1.1.3.2. İstasyon Otelleri	17
1.4.1.1.3.3. Kent Merkezindeki Oteller.....	17
1.4.1.1.3.4. Liman Otelleri	17
1.4.1.1.4. Büyüklükleri bakımından Otel İşletmeleri.....	17
1.4.1.1.5. Hukuki Özellikleri Bakımından Otel İşletmeleri	17
1.4.1.1.5.1. Belediye Belgeli Otel İşletmeleri	17
1.4.1.1.5.2. Turizm İşletme Belgeli Otel İşletmeleri.....	18
1.4.1.1.6. Mülkiyet Durumuna Göre Otel İşletmeleri	18
1.4.1.1.7. Sunulan Hizmet Çeşidine Göre Otel İşletmeleri.....	18
1.4.1.1.8. Uygulanan Fiyat Düzeyine Göre Otel İşletmeleri.....	19
1.4.1.1.9. Konaklama İhtiyacına Göre Otel İşletmeleri	19
1.4.1.2. Motel	19
1.4.1.3. Tatil Köyü	19
1.4.1.4. Pansiyon	19
1.4.1.5. Kamping.....	20
1.4.1.6. Apart Oteller.....	20
1.4.1.7. Hostel	20
1.4.1.8. Termal Turizm Tesisi.....	20
1.4.1.9. Sağlık, Rehabilitasyon ve Bakım Tesisi	21
1.4.1.10. Golf Tesisi.....	21
1.4.1.11. Dağ Evi, Spor ve Avcılık Tesisi.....	21
1.4.1.12. Kırsal Turizm Tesisi.....	21
1.4.1.13. Yüzer Tesisler	21
1.4.1.14. Konaklama İşletmeleri Açısından Fonksiyonel Bölümler	22
1.4.1.14.1. Ön Büro Bölümü	23
1.4.1.14.2. Kat Hizmetleri Bölümü	23
1.4.1.14.3. Yiyecek ve İçecek Bölümü	24
1.4.1.14.4. Teknik Servis Bölümü	25
1.4.1.14.5. Muhasebe Bölümü	26
1.4.1.14.6. Güvenlik Bölümü	27

	Sayfa
1.4.1.14.7. Pazarlama ve Satış Bölümü.....	27
1.4.1.14.8. İnsan Kaynakları Bölümü	28
1.4.2. Seyahat İşletmeleri.....	29
1.4.2.1. Tur Operatörleri	29
1.4.2.2. Seyahat Acenteleri	29
1.4.3. Yiyecek-İçecek İşletmeleri.....	30
1.4.4. Dinlenme (Rekreasyon) İşletmeleri	31
1.4.5. Yat ve Marina İşletmeleri.....	31
1.4.6. Ulaştırma İşletmeleri.....	32
1.4.7. Diğer Turizm İşletmeleri.....	32
1.5. Turizm Sektörünün Özellikleri ve Turizm Sektörünü Diğer Sektörlerden Ayrılan Özellikler	33
1.5.1. Turizm Sektörünün Özellikleri	33
1.5.2. Turizm Sektörünü Diğer Sektörlerden Ayrılan Özellikler.....	34
1.6. Turizm İşletmelerinde Sorunlar ve Verimliliği Kısıtlayıcı Faktörler	35
1.7. Turizm Sektörünün Ekonomik Önemi.....	36
1.8. Türkiye’de Turizmin Ekonomik Sonuçları	38
1.9. Devletin Turizmdeki Rolü	39
1.10. Türkiye’de Turizmi Cazip Hale Getiren Belli Başlı Etkenler ve Türkiye’nin Turizm Kaynakları	40
1.10.1. Türkiye’de Turizmi Cazip Hale Getiren Belli Başlı Etkenler.....	40
1.10.1.1. İklim	40
1.10.1.2. Kıyılarımız	40
1.10.2. Türkiye’nin Turizm Kaynakları	41

İKİNCİ BÖLÜM

TURİZM SEKTÖRÜNDE İSTİHDAM VE GÜÇ

2.1. İşgücü ve İstihdam Kavramı	42
2.2. İstihdam Çeşitleri	43
2.2.1. Tam İstihdam	43
2.2.2. Eksik İstihdam.....	43
2.2.3. Aşırı İstihdam.....	44

	Sayfa
2.3. İstihdamı Belirleyen Faktörler	45
2.3.1. Yatırım	45
2.3.2. Ücretler	45
2.3.3. Teknoloji	45
2.3.4. GSYİH	46
2.3.5. Göç	46
2.3.6. Verimlilik	46
2.3.7. Eğitim Durumu	47
2.3.8. Cinsiyet	47
2.3.9. Nüfus	47
2.4. Turizm ile İstihdam Arasındaki İlişki	47
2.5. Turizm Sektöründe İstihdam Artırıcı Öneriler	50
2.6. Turizmin İstihdam Artışı Etkisi	51
2.7. Turizm Sektöründe İstihdam Edileceklerde Aranılan Özellikler	52
2.8. Türkiye’de Turizm Sektörünün İstihdamdaki Yeri, Önemi ve Özellikleri ...	53
2.9. Turizm Sektöründe Mevsimsellik ve İstihdam Edilenler Açısından Önemi	54
2.10. Türk Turizm Sektöründe Çalışma Koşulları	55
2.11. Turizm Sektöründe Çalışanların ve Girişimcilerin Hakları	56
2.12. Göç Kavramı	57
2.13. Göç Teorileri	59
2.13.1. İtme-Çekme Teorisi	59
2.13.2. Ağ (Network) Teorisi	59
2.13.3. Ravenstein’in Göç Kanunları	59
2.13.4. Kesişen Fırsatlar Teorisi	60
2.14. Göçlerin Sınıflandırılması	61
2.14.1. Göçe Karar Verme Açısından Göçler	61
2.14.1.1. Zorunlu Göç	61
2.14.1.2. Gönüllü Göç	62
2.14.2. Göç Edenlerin Niteliklerine Göre Göçler	62
2.14.2.1. İşgücü (Emek) Göçü	62
2.14.2.2. Beyin Göçü	62

	Sayfa
2.14.3. Yönüne Göre Göçler	63
2.14.3.1. Dış Göç	64
2.14.3.2. İç Göç	64
2.15. Göç Nedenleri	65
2.16. Göçlerin Yarattığı Sorunlar ve Göç Sorununun Çözümü	68
2.16.1. Göçlerin Yarattığı Sorunlar	68
2.16.2. Göç Sorununun Çözümü	70
2.17. Göçün Ortaya Çıkardığı Sonuçlar	71

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FETHİYE UYGULAMASI

3.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı	73
3.2. Araştırmanın Yöntemi ve Kapsamı	73
3.3. Araştırmanın Bulguları	75
3.3.1. Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Dağılımı	75
3.3.2. Araştırmaya Katılanların Doğum Yeri Dağılımı	75
3.3.3. Araştırmaya Katılanların Yaş Dağılımı	77
3.3.4. Araştırmaya Katılanların Medeni Durum Dağılımı	77
3.3.5. Araştırmaya Katılanların Sahip Olduğu Çocuk Sayısı	78
3.3.6. Araştırmaya Katılanların Eğitim Durumu	78
3.3.7. Araştırmaya Katılanların Fethiye’de Kimlerle İkamet Ettiği	79
3.3.8. Araştırmaya Katılanların Aylık Geliri	80
3.3.9. Araştırmaya Katılanların Aileleri ile Birlikte Toplam Aylık Gelirleri	80
3.3.10. Araştırmaya Katılanların Fethiye’ye Göç Etmeden Önce Aileleri Veya Yalnız Bir Şekilde Fethiye’ye Gidip-Gelme Durumu	81
3.3.11. Araştırmaya Katılanların Fethiye’de Kaç Yıldır Yaşadığı	81
3.3.12. Araştırmaya Katılanların Fethiye’ye Göç Etmeden Önceki İkametgahı	81
3.3.13. Araştırmaya Katılanların Fethiye’ye Göç Etmeden Önce Başka Herhangi Bir Yerleşim Birimine Göç Etme Durumu	82
3.3.14. Araştırmaya Katılan Ailelerin Göç Kararı Almasında Kimlerin Etkisi Oldu/Kimler Teşvik Etti?	83

3.3.15. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki Hayatı İle Şimdiki Hayatının Karşılaştırılması.....	83
3.3.16. Araştırmaya Katılanların Göçten Önce Memleketindeki Mal Varlığı Durumu	85
3.3.17. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Gelmeden Önce Yaptığı İş	86
3.3.18. Araştırmaya Katılanları Memleketinden Göç Etmeye İten Sebepler.	88
3.3.19. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etme Nedenleri.....	88
3.3.20. Araştırmaya Katılanların Memleketi ile İlişkisinin Devam Etme Durumu	89
3.3.21. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Göç Etmeyi Düşünme Durumu	90
3.3.22. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Göç Etmeyi Düşünme Nedenleri	90
3.3.23. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Göç Etmeyi Düşünmeme Nedenleri.....	91
3.3.24. Araştırmaya Katılanların Göç Etmedeki Amacını/Amaçlarını Gerçekleştirme Durumu	91
3.3.25. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Dönmek İçin Oluşmasını Beklediği Şartlar	92
3.3.26. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Ettikten Ne Kadar Süre Sonra İşe Başladığı.....	92
3.3.27. Araştırmaya Katılanların Fethiye'deki İlk İşini Hangi Yöntemle Bulduğu.....	95
3.3.28. Araştırmaya Katılanların Göç Ettikten Sonra Bulduğu İlk İşte Aradığı Şartlar	97
3.3.29. Araştırmaya Katılanların Herhangi Bir Dernek/Parti/ Vakıf/Kulüp Üyeliği.....	98
3.3.30. Araştırmaya Katılanların Sosyal Güvence Durumu.....	98
3.3.31. Araştırmaya Katılanların Çalıştığı Konaklama İşletmesinin Türü.....	99
3.3.32. Araştırmaya Katılanların Çalıştığı Konaklama İşletmesinin Sınıfı .	100

3.3.33. Araştırmaya Katılanların Konaklama İşletmesinde Yaptığı İşin Bölümü	101
3.3.34. Araştırmaya Katılanların Konaklama İşletmesinde Yaptığı İş	103
3.3.35. Araştırmaya Katılanların Kıdem Yılı	107
3.3.36. Araştırmaya Katılanların Gelir Tipi	107
3.3.37. Araştırmaya Katılanların Şimdiki İşyerinde Çalışan Sayısı	108
3.3.38. Araştırmaya Katılanların Çalışma Biçimi	108
3.3.39. Araştırmaya Katılanların Günde Ortalama Kaç Saat Çalıştığı	109
3.3.40. Araştırmaya Katılanların Haftada Kaç Gün Çalıştığı	109
3.3.41. Araştırmaya Katılanların Mevcut İşini Değiştirme İsteği	110
3.3.42. Araştırmaya Katılanların Mevcut İşini Değiştirmek İsteme Nedenleri	110
3.3.43. Araştırmaya Katılanların Şimdiye Kadar Kaç İş Değiştirdiği	111
3.3.44. Araştırmaya Katılanların Mevcut İşinde Ne Kadar Süredir Çalıştığı	112
3.3.45. Araştırmaya Katılanların Ek İş Yapma Durumu	112
3.3.46. Araştırmaya Katılanların Elinde İmkan Olsa Daha Düzenli/ Kurumsal Bir İşte (Memur, İşçi Gibi) Çalışmayı Düşünme İsteği	113
3.3.47. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun Olma Durumu	113
3.3.48. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun Olma Nedenleri	115
3.3.49. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun Olmama Nedenleri	116
3.3.50. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun Olma Durumu	117
3.3.51. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun Olma Nedenleri	118
3.3.52. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun Olmama Nedenleri	119

3.3.53. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Karşılaştığı Başlıca Sorunlar	120
SONUÇ	121
KAYNAKÇA	124
EKLER	131
EK - 1	131
ÖZGEÇMİŞ	137

KISALTMALAR

DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
GSYİH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
ILO	International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
İTO	İstanbul Ticaret Odası
km	Kilometre
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
M.Ö.	Milattan Önce
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı)
SPSS	Statistical Package for Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi)
SSK	Sosyal Sigortalar Kurumu
s.y.	Sayfa Yok
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜRSAB	Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
t.y.	Tarih Yok
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve diğerleri
WTTC	Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1.1. Otel Organizasyonunu Meydana Getiren Bölümler	22
Şekil 1.2. Önbüro Bölümü Genel Yapısı	23
Şekil 1.3. Kat Hizmetleri Bölümü Genel Yapısı.....	24
Şekil 1.4. Yiyecek – İçecek Bölümü Genel yapısı.....	25
Şekil 1.5. Teknik Servis Bölümü Genel Yapısı	26
Şekil 1.6. Muhasebe Bölümü Genel Yapısı	26
Şekil 1.7. Güvenlik Bölümü Genel Yapısı.....	27
Şekil 1.8. Pazarlama ve Satış Bölümü Genel Yapısı	28
Şekil 1.9. İnsan Kaynakları Bölümü Genel Yapısı	29

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 3.1. $\alpha = 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri.....	74
Çizelge 3.2. Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Dağılımı	75
Çizelge 3.3. Araştırmaya Katılanların Doğum Yeri Dağılımı	76
Çizelge 3.4. Araştırmaya Katılanlara Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Doğum Yerleri.....	77
Çizelge 3.5. Araştırmaya Katılanların Yaş Dağılımı	77
Çizelge 3.6. Araştırmaya Katılanların Medeni Durum Dağılımı.....	78
Çizelge 3.7. Araştırmaya Katılanların Sahip Olduğu Çocuk Sayısı	78
Çizelge 3.8. Araştırmaya Katılanların Eğitim Dağılımı.....	79
Çizelge 3.9. Araştırmaya Katılanların Fethiye'de Kimlerle İkamet Ettiği	79
Çizelge 3.10. Araştırmaya Katılanların Aylık Geliri	80
Çizelge 3.11. Araştırmaya Katılanların Aileleri ile Birlikte Toplam Aylık Gelirleri	80
Çizelge 3.12. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önce Aileleri veya Yalnız Bir Şekilde Fethiye'ye Gidip-Gelme Durumu	81
Çizelge 3.13. Araştırmaya Katılanların Fethiye'de Kaç Yıldır Yaşadığı	81
Çizelge 3.14. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahı.....	82
Çizelge 3.15. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önce Başka Herhangi Bir Yerleşim Birimine Göç Etme Durumu.....	82
Çizelge 3.16. Araştırmaya Katılan Ailelerin Göç Kararı Almasında Kimlerin Etkisi Oldu/Kimler Teşvik Etti?	83
Çizelge 3.17. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki Hayatını, Şimdiki Hayatı ile Karşılaştırdığında Şimdiki Durumunu Nasıl Buluyor?	84
Çizelge 3.18. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki Hayatlarını Şimdiki Hayatları ile Karşılaştırdığında Şimdiki Durumunu Nasıl Buluyor	85
Çizelge 3.19. Araştırmaya Katılanların Göçten Önce Memleketinde Mal Varlığı Durumu.....	86

Çizelge 3.20. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Gelmeden Önce Yaptığı İş.....	86
Çizelge 3.21. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Fethiye'ye Gelmeden Önce Yaptığı İş	87
Çizelge 3.22. Araştırmaya Katılanları Memleketinden Göç Etmeye İten Sebepler ..	88
Çizelge 3.23. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etme Nedenleri.....	89
Çizelge 3.24. Araştırmaya Katılanların Memleketi ile İlişkisi Devam Ediyor mu, Nasıl?.....	89
Çizelge 3.25. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Göç Etmeyi Düşünme Nedenleri	90
Çizelge 3.26. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Göç etmeyi Düşünme Nedenleri	90
Çizelge 3.27. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Göç Etmeyi Düşünmeme Nedenleri	91
Çizelge 3.28. Araştırmaya Katılanların Göç Etmedeki Amacını/Amaçlarını Gerçekleştirme Durumu	92
Çizelge 3.29. Araştırmaya Katılanlar Memleketine Geri Dönmek İçin Hangi Şartların Oluşmasını Bekler	92
Çizelge 3.30. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Ettikten Ne Kadar Süre Sonra İşe Başladı?	93
Çizelge 3.31. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Fethiye'ye Göç Ettikten Ne Kadar Süre Sonra İşe Başladı?	94
Çizelge 3.32. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'deki İlk İşini Hangi Yöntemle Buldu?	95
Çizelge 3.33. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Gelmeden Önce Yaptığı İşe Göre Araştırmaya Katılanlar Fethiye'deki İlk İşini Hangi Yöntemle Buldu?	97
Çizelge 3.34. Araştırmaya Katılanların Göç Ettikten Sonra Bulduğu İlk İşte Aradığı Şartlar	97
Çizelge 3.35. Araştırmaya Katılanların Herhangi Bir Dernek/Parti/Vakıf/Kulüp Üyeliği Var mı?	98
Çizelge 3.36. Araştırmaya Katılanların Sosyal Güvencesi Var mı?	99
Çizelge 3.37. Araştırmaya Katılanların Çalıştığı Konaklama İşletmesinin Türü	99

Çizelge 3.38. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç etmeden Önceki İkametgahına Göre Çalıştığı Konaklama İşletmesinin Türü.....	100
Çizelge 3.39. Araştırmaya Katılanların Çalıştığı Konaklama İşletmesinin Sınıfı ...	101
Çizelge 3.40. Araştırmaya Katılanların Konaklama İşletmesinde Yaptığı İşin Bölümü	102
Çizelge 3.41. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Konaklama İşletmesinde Yaptığı İşin Bölümü....	103
Çizelge 3.42. Araştırmaya Katılanların Konaklama İşletmesinde Yaptığı İş	104
Çizelge 3.43. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Konaklama İşletmesinde Yaptığı İş.....	106
Çizelge 3.44. Araştırmaya Katılanların Kıdem Yılı	107
Çizelge 3.45. Araştırmaya Katılanların Gelir Tipi.....	107
Çizelge 3.46. Araştırmaya Katılanların Şimdiki İşyerinde Kaç Kişi Çalışmaktadır (İşyeri Sahibi, Ortakları ve Ücretsiz Aile İşçileri Dahil).....	108
Çizelge 3.47. Araştırmaya Katılanların Çalışma Biçimi.....	109
Çizelge 3.48. Araştırmaya Katılanlar Günde Ortalama Kaç Saat Çalışıyor?	109
Çizelge 3.49. Araştırmaya Katılanlar Haftada Kaç Gün Çalışıyor?	110
Çizelge 3.50. Araştırmaya Katılanlar Mevcut İşini Değiştirmek İstiyor mu?	110
Çizelge 3.51. Araştırmaya Katılanların Mevcut İşini Değiştirmek İsteme Nedenleri	111
Çizelge 3.52. Araştırmaya Katılanlar Şimdiye Kadar Kaç İş Değiştirdi?.....	111
Çizelge 3.53. Araştırmaya Katılanlar Bu İşinde Ne Kadar Süredir Çalışıyor?.....	112
Çizelge 3.54. Araştırmaya Katılanlar Bu İşine Ek Olarak Başka Bir İş Yapıyor mu? ...	112
Çizelge 3.55. Araştırmaya Katılanların Elinde İmkan Olsa Daha Düzenli/Kurumsal Bir İşte (memur, İşçi Gibi) Çalışmayı Düşünür mü?	113
Çizelge 3.56. Araştırmaya Katılanlar Turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun mu?	113
Çizelge 3.57. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun mu?.....	115
Çizelge 3.58. Araştırmaya Katılanların turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun Olma Nedenleri	116

Çizelge 3.59. Araştırmaya Katılanların turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun Olmama Nedenleri	116
Çizelge 3.60. Araştırmaya Katılanlar Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun mu?	117
Çizelge 3.61. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun mu?	118
Çizelge 3.62. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun Olma Nedenleri.....	119
Çizelge 3.63. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun Olmama Nedenleri.....	120
Çizelge 3.64. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Karşılaştığı Başlıca Sorunlar Nelerdir?	120

GİRİŞ

Turizm, dinlenmek, eğlenmek, görmek ve tanımak gibi amaçlarla yapılan geziler ve bir ülkeye veya bir bölgeye turist çekmek için alınan iktisadi, kültürel, teknik önlemlerin, yapılan çalışmaların tümüne denir. Turizmin ülkeler bazında en önemli rolü ülkelerin gelişimini sağlamaktır. Turizm işletmeleri de geçici bir süre için yer değiştirme olayının doğurduğu seyahat ve konaklama ihtiyaçlarının ve buna bağlı diğer ihtiyaçların tatminine yarayan mal ve hizmetlerin üretilmesini ve pazarlanmasını sağlayan ekonomik birimler olarak tanımlanır.

Ülkelerin ekonomik sorunlarının çözümünü sağlamakta lider rolünü turizm sektörü üstlenmektedir. Ülkemizde turizm sektöründe iş imkanlarının fazla olması ülkemizin mükemmel bir coğrafyada olmasının da bir sonucudur. Bu coğrafyada da daha çok kıyı şeridinde iş imkanları, doğal güzellikleri, kültürel yoğunluğu bağlamında insanların iş bulması açısından dikkat çekici bir durumdur.

Turizmin dünyada en hızlı gelişen sektör olduğu ve en büyük gelir kaynağı konumuna yükseldiği bilinmektedir. Türkiye'nin dünya pazarlarındaki en büyük rekabetçi ürünü olarak da görülmekte ve katma değeri en yüksek sektördür. Türkiye için gelişme potansiyeli en yüksek sektörden biri olup aynı zamanda bütün sektörlerle doğrudan girdi sağladığı bir gerçektir. Geleceğe yönelik olarak istihdam imkanının en fazla olduğu sektör olarak gösterilmektedir. Toplumsal refahı en kısa sürede yükseltecek, toplumsal hoşgörü ve sosyal barışı canlı tutacak önemli bir alandır.

Göç, ekonomik, siyasi, ekolojik veya bireysel nedenlerle, bir yerden başka bir yere yapılan ve kısa, orta veya uzun vadeli geriye dönüş veya sürekli yerleşim hedefi güden coğrafik, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketi olarak tanımlanmaktadır.

Tarihin her evresinde ve dünyanın her yerinde insanların ekonomik, siyasi ve ekolojik nedenlerle doğup büyüdükleri yerlerden başka coğrafyalara göç ettikleri belirtilmiştir. İnsanın doğasında olan içinde yaşadığı koşullardan daha iyisine ulaşma arzusu, son elli yılda devamlı gelişen ulaşım araçları ile daha da güçlenmiş ve

dünyanın hemen her coğrafyası çeşitli dönemlerde değişik alanlarda etkisi görülen önemli göç olaylarına sahne olmuştur.

Bu kapsamlar ışığında çalışmamızın birinci bölümünde genel hatlarıyla, turizmin tanımı, çeşitleri ve diğer sektörlerden ayıran özellikleri ile turizm işletmelerinin sınıflandırılması üzerinde durulmaya çalışılacaktır. Aynı zamanda turizm işletmelerindeki sorunlar ve verimliliği kısıtlayıcı faktörlere değinilerek turizm sektörünün ekonomik önemi ve sonuçları açıklanacaktır. Ayrıca Türkiye’de turizmi cazip hale getiren belli başlı etmenler, turizm kaynakları ve devletin turizmdeki rolü üzerinde durulacaktır.

İstihdam işgücünün çalışma imkanı bulan kesimi olarak tanımlanmaktadır. İşgücü, bir ülkede, belirli bir dönem içerisinde 15-65 yaş arasındaki çalışabilir nüfustan çalışmak istemeyenler düşüldükten sonra kalan nüfustur. Bu bağlamda çalışmamızın ikinci bölümünde de istihdam, istihdam çeşitleri, istihdamı belirleyen faktörler, turizm sektöründe çalışacaklarda aranan özellikler, turizm ile istihdam arasındaki ilişki, ülkemizde turizm sektörünün istihdamdaki yeri, önemi ve özellikleri anlatılacaktır. Çalışmanın önemi ve amacı doğrultusunda göç kavramı, göç teorileri, göçlerin sınıflandırılması, nedenleri, göçlerin oluşturduğu sorunlar ve çözümü ile göçün ortaya çıkardığı sonuçlara değinilecektir.

Çalışmanın son bölümünde çalışmanın konusu itibariyle Fethiye’de yapılan, turizm sektöründe istihdam imkanlarının göç üzerindeki etkisi bağlamındaki anket çalışması analiz edilecek ve sonuçları belirtilecektir. Aynı zamanda çalışmamızdaki hipotez ise turizm sektöründe istihdam imkanlarının Fethiye’ye göç üzerinde etkili olduğunu göstermektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TURİZM SEKTÖRÜ

1.1. Turizm Kavramı

Turizm, dinlenmek, eğlenmek, görmek ve tanımak gibi amaçlarla yapılan geziler ve bir ülkeye veya bir bölgeye turist çekmek için alınan iktisadi, kültürel, teknik önlemlerin, yapılan çalışmaların tümüne denilmektedir (Oktayer vd., 2007: 13).

Turizm, insanların sürekli ikamet ettikleri yer dışında yaptıkları seyahat ve gittikleri yerlerde geçici konaklamalarından doğan ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili faaliyetlerdir. Turizmin genel kavramının içeriğinde yer değiştirme bulunmaktadır (Berber, 2003: 206).

Turizmin ülkeler bazında en önemli rolü ülkelerin gelişimini sağlamasıdır. Ülkelerin ekonomik sorunlarının çözümünü sağlanmasında en önemli rolü turizm sektörü üstlenmektedir (Ashley vd., 2007: 8).

Turizm endüstrisi, bir iktisadi faaliyet olarak, yabancıların ziyaretlerinden doğan faydaya yönelik olarak bilinmektedir. Bu endüstri, kar amacı gütmeyen turizm organizasyonları, pazarlama hizmetleri, konaklama, ulaştırma hizmetleri, yiyecek ve içecek faaliyetleri, perakende satış mağazaları ve diğer çeşitli etkinlikler gibi birbirinden farklı hizmetleri ve faaliyetleri bir şemsiye altında toplayan, koruyucu, uyarıcı ve sürükleyici bir endüstri olarak belirtilmektedir (Batman, 2003: 4).

Turizm işletmeleri, geçici bir süre için yer değiştirme olayının doğurduğu seyahat ve konaklama ihtiyaçlarının ve buna bağlı diğer ihtiyaçların tatminine yarayan mal ve hizmetlerin üretilmesini ve pazarlanmasını sağlayan ekonomik birimler olarak tanımlanır (Batman, 2003: 6).

Turist, sürekli oturduğu yerden en az 150 km. uzağa, çalışma ve eğitim gibi gündelik (rutin) faaliyetlerinin dışında kalan faaliyetlere katılmak üzere seyahat eden ve en az 1 gece konaklama yapan kişiye denilmektedir (İçöz vd., 2009: 1).

Turist daha geniş tanımıyla, belirli bir gelire ve boş zamana sahip konaklama, yeme-içme gibi somut, dinlenme–eğlenme, merak, kültür ve eğitim, spor vb. gibi soyut amaçlarla sürekli yaşadığı bölgeden başka bir bölgeye seyahat eden ve gittiği bölgede en az bir gece konaklayan, ekonomik anlamda tüketici olan kişi ya da kişiler topluluğu olarak adlandırılmaktadır. Günöbirlikçi (excursiyonist) ise, benzer amaçlarla seyahat eden ve turistin sahip olduğu özellikleri taşıyan, ama gittiği bölgede 24 saatten az kalan kişi ya da kişilere denilmektedir (Batman, 2003: 3-4).

Turizmin dünyada en hızlı gelişen sektör olduğu belirtilmektedir. En büyük gelir kaynağı konumuna yükseldiğı bilinmektedir. Türkiye'nin dünya pazarlarındaki en büyük rekabetçi ürünü olan ve katma değeri en yüksek sektördür. Türkiye için gelişme potansiyeli en yüksek sektör olarak bütün sektörlere doğrudan girdi sağladığı belirtilmektedir. Geleceğe yönelik olarak istihdam imkanının en fazla olduğu sektör olarak gösterilmektedir. Toplumsal refahı en kısa sürede yükseltecek sektördür. Toplumsal hoşgörü ve sosyal barışı canlı tutan sektör olarak bilinmektedir (T.C. Turizm Bakanlığı, 2002: 2).

Türkiye, rakiplerine oranla daha çok yüksek bir turizm potansiyeline sahip olmasına karşın uluslararası turizm pazarında onlardan çok daha sonra adım atmış genç bir turizm ülkesidir. Doğa, tarih ve kültür boyutlarıyla sahip olduğumuz yüksek turizm potansiyelinin en önemli kaynağı ülkemizin coğrafi konumu olduğu bilinmektedir. Zengin tarih ve kültür mirasının yanı sıra Türkiye, doğal değerleri açısından da büyük bir zenginlik ve çeşitlilik gösterdiği belirtilmektedir (Akar, 1998: 38).

1.2. Turizmin Ortaya Çıkış Süreci

İnsanların ilkçağlardan başlayarak din, savaş, fetih, ticaret, göç ve merak gibi değişik nedenlere bağlı olarak seyahat ettiği anlaşılmaktadır. Turizmin başlangıcı sanıldığı gibi tatil turizmi değil bilinmeyi bilme ve görölmeyeni görme ve öğrenme güdüleri ile gerçekleştirilen seyahatler olarak bilinmektedir. Turizm olayının başlangıcının yazıyı, parayı ve tekerleği ilk bulan ve kullanan Sümerlere yani M.Ö. 4000 yıllarına kadar geriye gittiği ifade edilmektedir (Yıldız, 2009: 80).

Türkiye’de turizm sektörünün oluşması 1963 yılında başlamış ve tam anlamıyla, çağdaş bir turizm yapılanmasının gerçekleşmesi doğrultusundaki gerçekçi adımlar 1980’li yıllarda atılmıştır (T.C. Turizm Bakanlığı, 2002: 2).

1.3. Turizm Çeşitleri

Turizmin çeşitli kriterlere göre gruplandırılması, turizmin olayının daha açık ve doğru ele alınabilmesine yardımcı olacaktır. Bu kriterler; turist sayısı, turistin geldiği yer, turistin özellikleri, turizmin amacı ve turizmin sosyolojik niteliği gibi alt başlıklar altında toplanabilir (Öğüt vd., 2003: 8).

1.3.1. Katılan Kişi Sayısına Göre Turizmin Çeşitleri

1.3.1.1. Bireysel (Ferdî) Turizm

İnsanların ülke içinde veya ülke dışında kendi karar ve düşüncesi ile yaptığı turistik gezilere ait aktiviteler olarak tanımlanmaktadır. Konaklama sektöründe yani otelde bu turiste pasan müşteri denilmektedir (Bayer, 1992: 28).

1.3.1.2. Kitle Turizmi

Seyahat Acenteleri veya Tur Operatörleri tarafından düzenlenen, belli bir program içinde, belli ulaştırma vasıtası ve standardı tespit edilen turizm aktivitelerini kapsayan turizm türüne kitle veya kütle turizmi denilmektedir (Bayer, 1992: 28).

1.3.1.3. Kolektif (grup) Turizmi

Bir örgüt ve sosyal kuruluş (Dernek) tarafından düzenlenen, genellikle birbirlerini tanıyan kişilerin, belirli bir programla yaptıkları turizm türü olarak belirtilmektedir (Bayer, 1992: 28).

1.3.2. Ziyaret Edilen Yere Göre Turizm Çeşitleri

1.3.2.1. İç Turizm

İç turizm hareketlerine katılan kişiler genellikle yerli turist olarak adlandırılmaktadır. Yerli turist; milliyeti dikkate alınmaksızın bir ülkede ikamet eden

ve kendi ikamet ettiği yerden başka bir yeri kazanç sağlama amacı dışında 24 saatten az olmamak ve 1 yılı geçmemek üzere ziyaret eden ve eğlence, dinlenme, tatil, spor, iş, arkadaş ve akraba ziyareti, çeşitli özel görevler, toplantı, konferans, sağlık, eğitim, din vb. amaçlarla seyahat eden kişiler olarak tanımlanır (Avcıkurt ve Erdem, 2006: 6).

Yerli turist tanımında geçen seyahat süreleri özellikle önemli olduğu belirtilir. Çünkü, Dünya Turizm Örgütü'ne göre turizm ve turist kavramlarının tanımı doğrultusunda, insanların kendi ülkeleri içindeki seyahatleri için maksimum süre 6 ay, yurt dışına seyahatleri için 1 yıl olarak belirtilmektedir. 24 saatten az kalan ve geceleme yapmayanlar “günübirlikçi”, en az 24 saat veya en az 1 gece geçirenler “turist” olarak kabul edilirler (Avcıkurt ve Erdem, 2006: 6).

1.3.2.2. Dış Turizm

Yabancıların bir ülkeyi seyahatleri ve ülke vatandaşlarının yabancı bir ülkeye seyahatleri olarak ifade edilir. Dış turizmin en önemli ayırıcı özelliği döviz getirici etkisi olarak ifade edilmektedir. Dış turizm dış pasif turizm ve dış aktif turizm olarak kendi içinde iki alt gruba ayrılır. Dış pasif turizmle, bir ülke vatandaşlarının başka bir ülkeyi seyahatleri ifade edilmektedir. Bu turizm türünün, ödemeler dengesi üzerine döviz çıkışı ya da ithalat etkisi olarak kendini gösterdiği belirtilir. Dış aktif turizm ise, dış turizm ödemeler dengesi üzerine döviz kazandırıcı yönde etki ettiği ekonomiye ihracat etkisi yaptığı söylenmektedir (Kozak vd., 2009: 13).

1.3.3. Katılanların Yaşlarına Göre Turizm Çeşitleri

1.3.3.1. Gençlik Turizmi

Turistik hareketlere en fazla katılan ve böylece turizmin gelişmesine en fazla katkısı olan 15-24 yaş grubu bireylerin, başka bir deyişle gençlerin oluşturduğu turistik faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır. Yapılan pek çok araştırma genç yaşlarda turizm hareketlerine katılımın çok daha fazla olduğunu gösterdiği ifade edilmektedir (Öğüt vd., 2003: 9).

Gençlik turizminin, genel turizmin aksine, pahalı ve gelişmiş bir üst yapı gerektirmediği belirtilmektedir. Gençlerin kendileri için, özel indirimli, basit, sade ve

başka gençlerle buluşabilecekleri konaklama tesisleri istemektedirler. Ayrıca, gençler psikolojik yapıları nedeniyle harekete, maceraya ve değişime daha açık olduğu ve turistik hareketlere katılma düzeyleri diğer yaşlardan daha yüksek olduğu bilinmektedir (Akat, 2008: 23).

1.3.3.2. Yetişkin (Orta Yaş) Turizmi

Henüz çalışma, üretme döneminde bulunan 25-60 yaş insanların katıldığı turizm aktivitelerine “yetişkin ya da orta yaş turizmi” adı verilmektedir. Bu gruptaki insanlar genellikle aile sahibidirler. Bu durum aile sorumluluğunu getirdiği için, diğer yaş gurubu turizm türlerinden farklılık arz etmektedir. Bu grubun gezi ve zamanı; aile fertlerinin okul, çalışma zamanı gibi koşulları belirlemekte ve genellikle yaz aylarında turizm faaliyetlerine katılabilmektedirler. Eş ve çocukların uygun oldukları zamanda tatile çıkmaları, eş ve çocukların birlikte rahat seyahat edebilecekleri ulaşım araçlarını seçmek, belirgin bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yaş grubundaki insanlar genellikle, kendi arabaları ile ve daha uzun süreli tatil yapmayı tercih etmektedirler (Öztaş, 2002: 30-31).

1.3.3.3. Üçüncü Yaş Turizmi

60 ve üzeri yaş grubunda yer alan insanların gerçekleştirdikleri turizm etkinliklerine “üçüncü yaş turizmi” adı verilmektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerde, sağlık koşullarının iyileştirilmesi ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte insan ömrü uzamış ve bunun sonucunda 60 ve daha yukarı yaş grubunda yer alan bireyleri toplam nüfus içerisindeki oranları yükselmiştir. Yeterli boş zaman ve gelire sahip olma yanında, aile sorumluluğunun da (çocukların evlenmesi, sadece eş ile tatil yapabilme vb.) azaldığı bir dönem olan üçüncü yaştaki kişiler önemli bir turist potansiyeli oluşturmaktadırlar. Bu pazarın harekete geçirilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla birçok ülkede geliştirilmeye çalışılan üçüncü yaş turizmi, genellikle sağlık ve kültür turizmi destekli olarak yapılmaktadır. İnsanlar yaşlandıkça inançlarının daha güçlenmesi nedeniyle kültürel ve dini amaçlı seyahatlere, sağlık sorunlarından dolayı termal kaynaklara, ılıman iklim ve doğal güzelliklere sahip ülkelere ziyaret eğiliminde bulunmaktadırlar. Bu tür turizmin gelişmesi için yeterli potansiyele sahip

olan Türkiye'nin, üçüncü yaş turizmi uygulamalarına ilk kez 1990 yılında başladığı belirtilmiştir (Kozak vd., 2009: 15).

1.3.4. Katılanların Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Turizm Çeşitleri

1.3.4.1. Sosyal Turizm

Satın alma gücü zayıf olan insan gruplarının yaptığı turizm türü olarak tanımlanmaktadır (Bayer, 1992: 29).

1.3.4.2. Lüks (Selektif) Turizm

Gelir düzeyi yüksek turistlerin, lüks ve standardı yüksek konaklama tesislerinde yaptıkları turizm türü olarak belirtilmektedir (Bayer, 1992: 29).

1.3.5. Katılanların Amaçlarına Göre Turizm Çeşitleri

Katılanların amaçlarına göre turizm çeşitleri aşağıdaki gibi sıralanabilir;

1.3.5.1. Deniz Turizmi

Deniz turizmi özellikle dış turizm talebinde, çekicilik oranının birinci sırada olduğu turizm türlerindedir. Burada doğal çekiciliklerin başında deniz, güneş, kum üçlüsü yer almaktadır. Ayrıca denizlerin kıyı şeridinde oluşturduğu doğal görünüm, deniz turizminin yaygın olduğu bölgelerdeki eğlence ve konaklama imkanları da deniz turizminin çekiciliğini artırdığı belirtilmektedir. Kıyılarda güneşlenebilen gün sayısı ve deniz suyu sıcaklıklarının uzun süre ve istenilen derecelerde bulunması da deniz turizmine olan talebi artıran etkenler arasında sayıldığı ifade edilmektedir (Öğüt vd., 2003: 11).

1.3.5.2. Kongre Turizmi

Kişilerin sürekli olarak çalıştıkları veya konakladıkları yerler dışında uzmanlık gerektiren akademik alanlarda, meslek gruplarında belirli bir konuda öğrenme ortamı oluşturmak ve bilgi alışverişinde bulunmak amacı ile bir araya gelmelerinden doğan turizm faaliyeti olarak tanımlanabilir (Öğüt vd., 2003: 11). Kongre turizmi çok yönlü bir turizm çeşidi olarak ifade edilir. Toplantılar turizmin

asıl amacını oluştursa da bir kongre programı yalnızca toplantılardan oluşmadığı belirtilmektedir. Toplantılar dışında serbest zamanlarda eğlence, alışveriş, gezi gibi faaliyetler düzenlenmektedir (Arslan, 2008: 9).

Turizmin son yıllarda büyük önem kazanan bir türü olarak ifade edilmektedir. Turizmin en fazla gelir getiren bir türü olarak belirtilmektedir. Ayrıca, genelinde turizm sezonu dışındaki zamanda uygulandığı için de turizmin sezon dışı gelir getiren türü olarak kabul edilmektedir (Bayer, 1992: 26).

1.3.5.3. Termal (Sağlık) Turizmi

İnsanların tarihin ilk çağlardan beri sağlık amacıyla özellikle termal suların buldukları yerlere gittikleri bilinmektedir. Benzer şekilde, dünyada tıp alanında gelişmiş ülkelerde sağlık turizmine yönelik önemli oranlarda talep olduğu görülmektedir. Termal turizmi, sağlık turizmi içerisinde değerlendirilen, içeriklerinde erimiş mineral bulunan maden sularının dinlenme, zindeleşme, tedavi vb. amaçlarına dönük olarak kullanımından doğan bir dizi ilişkiden kaynaklanmaktadır. Günümüzde, eski çağlarda olduğu gibi, benzer amaçlarla insanların termal kaynak yönünden değer taşıyan alanlara giderek rahatsızlıklarına çare aradığı belirtilmektedir (Kozak vd., 2009: 20).

1.3.5.4. Yat Turizmi

Yat işletmecileri tarafından pazarlanan yat turizmi, yerli ve yabancı yatların gezi ve spor amacı ile limanlarda ve karasularda seyretmeleri ve yabancı bayraklı yatların buldukları ülkenin konaklama ve tatil imkanlarından ülkenin konaklama ve tatil imkanlarından yararlanmaları biçimindeki faaliyetleri içeren turizm dalı olarak ifade edilmektedir. Kıyıların yoğunluğu, doğal güzellikler ve turistik çekicilik yat turizminin yaygınlaşmasına etki edecek faktörler arasında sayıldığı belirtilmektedir (Öğüt vd., 2003: 11-12).

1.3.5.5. Mağara Turizmi

Mağara turizmi gereken ilgiyi göremediği ifade edilmektedir. Mağaraların genellikle karanlık, nemli ve tehlikeli yerler olarak bilinmesinin bu ilgisizlikte payı büyüktür (Bayer, 1992: 198).

1.3.5.6. Golf Turizmi

Golf turizmi, toplumun gelir düzeyi yüksek ve orta-ileri yaşlardaki insanların tercih ettiği bir turizm kültürü olarak ifade edilmektedir (Kozak vd., 2009: 24).

Batılı ülkelerde yaygın bir spor dalı olan golfun, giderek dünya çapında bir spor olma yolunda ilgi topladığı belirtilmektedir. Golf oyunu oynamak veya bu sporla uğraşan insanları seyretmek amacı ile yer değiştiren tüketicilerin faaliyetleri, golf turizmi kavramını ortaya çıkarmıştır (Öğüt vd., 2003: 12). Turizmin çeşitlendirilmesi, istihdam olanağı yaratması, gelir getirmesi ve yeşil alanlar yaratması gibi nedenlerle Türkiye’de golf turizmine önem verilmeye başlanmıştır (Kozak vd., 2009: 24).

1.3.5.7. Doğa Turizmi

Bu turizm dalında konaklama, eğlence ve hatta beslenme ihtiyaçlarının tamamının doğadan karşılanması durumu söz konusudur. Günlük hayatın yoğun stresinden uzaklaşarak doğayla baş başa kalmak isteyen şehir insanlarının daha sıklıkla tercih ettiği bu turizm türü kamp kurma şeklinde yapılabileceği gibi, bireysel ya da birkaç kişilik küçük gruplar halinde de yapılabilir. Doğa turizmi, maliyetinin çok daha düşük olduğu ve bu nedenle daha çok orta gelir seviyesinde olan veya macera peşinde olan bireyler tarafından tercih edildiği gözlemlenmektedir (Öğüt vd., 2003: 12).

1.3.5.8. Ornitoloji (Kuş Gözlem) Turizmi

Pek çok kuş türünün bir arada yaşadığı belirli bölgelerde doğanın sunmuş olduğu bu avantajdan insanların yararlanmalarını sağlamak amacı ile turizm adına yapılan faaliyetler ornitoloji turizminin doğmasına neden olduğu ifade edilmektedir. Hem pek çok kuş türünü doğal ortamlarında görmek hem de doğayla iç içe olmak isteyen bireylerin tercih ettiği bu turizm türü, nesli tükenmekte olan kuşların tekrar doğaya kazandırılması adına doğa severlerin de katkılarıyla yapılan faaliyetleriyle de ilgi topladığı belirtilmektedir (Öğüt vd., 2003: 12-13).

1.3.5.9. Çiftlik Turizmi

Boş zamanları değerlendirme ve açık hava rekreasyonu olarak çiftlik turizmi, kentten kırsal alana dönüşün en güzel örneği olarak ifade edilmektedir (Bayer, 1992: 168).

Doğaya zarar vermeden tam tersine doğayla uyumlu bir yapılanma içerisinde tarım ürünlerinin yetiştirildiği, çeşitli hayvan türlerinin bir arada beslendiği, kırsal alan konaklama ve yaşan tarzlarının canlandırıldığı ve hatta katılımcılara tatilleri süresince tüm gereksinimlerini kendilerinin karşılayabildiği bir ortamın sunulduğu tarzdaki çiftliklerin giderek turizm alanında yaygınlaştığı ifade edilmektedir (Öğüt vd., 2003: 13).

1.3.5.10. Av Turizmi

Av kaynaklarının yerli ve yabancı avcılarının kullanımına sunulması, bu kaynakların estetik ve turistik yönlerden değerlendirilmesi suretiyle ülke ekonomisine katkıda bulunmasını amaçlayan turizm faaliyetleri olarak tanımlanan av turizmi; son yıllarda dünyada başlayan doğaya sahip çıkma hareketleri çerçevesinde bir çok insan tarafından olumsuz karşılanmaktadır. Fakat bununla beraber bilinçli ve kontrollü yapılması durumunda, üst gelir seviyesine sahip insanların katıldığı bu turizm türünden önemli gelir elde etmek mümkündür.

Av turizminin bilinçli ve kontrollü olarak yapılması durumunda her açıdan olumlu etkileri olan bir turizm türüdür. Bir yandan ülkenin yaban hayatını koruyup geliştirirken, diğer yandan da önemli bir gelir kaynağı oluşturmaktadır. Av turizminin önemsendiği ülkelerde av hayvanları sayıca artmakta, çevreye ve yaban hayatına özen gösterme duygusunu geliştirmektedir. Ayrıca, av turizminin yapıldığı yörelerde, usulsüz avcılığın azaldığı ve oto kontrolün sağlandığı görülmektedir (Öztaş, 2002: 27).

1.3.5.11. Sualtı (Scuba Diving) Turizmi

Denizaltı güzellikleri merak eden dalmaktan hoşlananlar için bir alternatif olarak sunulan denizaltı turizmi, özellikle bu alana özel ilgisi olanlarca tercih edilmektedir. Özel yetenek ve çalışma gerektirdiği için kitlesel anlamda herkesin yararlanacağı bir turizm dalı olmadığı ifade edilmektedir (Öğüt vd., 2003: 13).

1.3.5.12. Akarsu (Kano-Rafting) Turizmi

Akarsu kaynaklarının çeşitli rekreatif amaçlarla kullanılmasına “akarsu turizmi” adı verilmektedir. Rafting, trekking, yüzme, av turizmi (balık avlama), gibi turizm türleri, çeşitli akarsularda (nehir, dere, ırmak vb.) yapılması durumunda akarsu turizmi kapsamında yer almaktadır. Çağdaş insanın modern yaşamın getirdiği gerilimlerden belirli bir süre uzaklaşmak isteğinde olması ve doğaya dönme arayışında akarsu turizmi, doğa yürüyüşü (trekking), dağ ve kış sporları gibi turizm türleri bu amacı gerçekleştirmede önemli bir araç olmaktadır. Türkiye'nin sahip olduğu zengin turistik doğal kaynaklardan biri de akarsular olarak ifade edilmektedir (Kozak vd., 2009: 26).

1.3.5.13. İnanç Turizmi

Din kavramı, insanları seyahate teşvik eden ve yönelten en eski etkenlerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu açıda ele alındığında, dini turizm, değişik dinlerce kutsal olarak kabul edilen yerleri ziyaret etmek, dinsel toplantı ve törenlere katılmak, dinsel bazı görevleri yerine getirmek ya da dinler tarihi açısından önemli olan çekim merkezlerini görmek amacıyla düzenlenen ve kimi dinler için yılın belli dönemlerinde yoğunluk kazanan seyahat ve konaklamalardan oluşan bir turizm türüdür (İçöz vd, 2007: 13).

1.3.5.14. Yayla Turizmi

Büyük şehirlerde yaşayan insanların şehrin gürültüsü ve kirliliğinden kaçıp, doğal güzelliklere sahip olan sessiz alanları tercih etmelerinin doğal bir sonucu olarak, özellikle kıyı şeridindeki tatil yörelerinin sıcak ve nemli havasına karşılık yaylaların çok çeşitli bitki örtüsüne sahip olması, ormanları, krater gölleri, ırmakları, dereleri, tarih, kültürel ve arkeolojik değerleri, dağ ve doğa yürüyüşleri, rafting, kış sporları, av ve olta balıkçılığı, çim kayağı, şifalı suları, yayla şenlikleri ve el sanatları gibi değerleri taşıması nedeniyle bu bölgelerin turizm çekim merkezi olmalarına olanak sağladığı ifade edilmektedir (Kozak vd., 2009: 26).

1.3.5.15. Tarih Turizmi

Tarihsel açıdan önem taşıyan yerlere yönelik olarak gerçekleştirilen turizm çeşididir. Bu amaçla geziye katılan kişiler çeşitli müzeleri, anıtları ve dinsel açıdan önemli yer ve mekanları ziyaret ederler. Tarihsel turizme katılan ziyaretçiler ve yerel halk arasındaki ilişkiler nispeten sınırlıdır (Avcıkurt, 2003: 10).

1.3.5.16. Kültür Turizmi

İnsanların kültürel açıdan zengin yöreleri görmek, gittikçe kaybolan yaşam biçimlerini öğrenmek ve izlemek, kültürel değerleri bir anı olarak korumak amacıyla yaptıkları gezilerle ilgili turizm çeşididir. Özellikle geziye katılan insanlar, kırsal yerleşim yerlerine giderek yerel halkın yemeklerini tatmak, halk gösterilerini izlemek, festivallere katılmak ve eski el sanatlarını görmek isterler. Turist sayısındaki artış oranında turizmin etkileri yoğunlaşacaktır (Avcıkurt, 2003: 10).

1.3.6. Mevsimler Bakımından Turizm Çeşitleri

Mevsimler bakımından turizm çeşitleri 3 şekilde aşağıda atılmaktadır

1.3.6.1. Yaz Turizmi

Yaz mevsimi süresince gerçekleşen turizm türü olarak ifade edilmektedir. Yaz turizmi etkinliklerinin başında denizden yararlanma, kültürel aktivitelere katılma, doğa içinde gerçekleştirilen faaliyetler, dağ yürüyüşleri, rafting gibi faaliyetler akla gelmektedir. Söz konusu turizm türünün en önemli özelliği, birden fazla turizm türünün aynı anda pazarlanabilmesine olanak sağlamasıdır. Bu durum hem konaklama süresinin uzamasını hem de tatminin artmasını sağlayacağı belirtilmektedir (Öğüt vd., 2003: 14).

1.3.6.2. Kış Turizmi

Odağında kayak sporunun bulunduğu ve buna uygun karlı ve eğimli alanlara yapılan seyahatleri, konaklama ve diğer hizmetlerden yararlanmayı kapsayan faaliyet ve ilişkilerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (İncekara, 1998: 3).

1.3.6.3. Yarı Mevsim Turizmi

Değişen ve gelişen tüketici arz ve talebini karşılamak amacı ile başlatılan turizm çeşitlendirmesi çalışmaları ile, turizmin tüm çapına ve yılın bütün aylarına yayılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda yayla, termal, dağ, yat, golf, akarsu, doğa yürüyüşü, mağara, bisiklet turları gibi turizm türlerinin geliştirilmesine çalışılmaktadır. Sezon dışı turizm türünün yaygınlaştırılması halinde hem belirli dönemlerde işletmelerin aşırı doluluk oranlarının önlenmesi hem de ulaşım araçlarına olan talebin yılın çeşitli dönemlerinde dengeli bir biçimde dağılımının gerçekleşmesi sağlanmış olacağı ifade edilmektedir (Öğüt vd., 2003: 14).

1.4. Turizm İşletmelerinin Sınıflandırılması

Turizm işletmeleri çeşitli açılardan sınıflandırılmakta ve aşağıda sunulmaktadır.

1.4.1. Konaklama İşletmeleri

Konaklama sektörü, turistlerin geçici konaklama yeme-içme, kısmen eğlence ve diğer bazı sosyal ihtiyaçlarını karşılayan işletmelerin olduğu bir sektör olarak tanımlanmaktadır (Batman, 2003: 10). Konaklama işletmelerinin, turistik çekicilik oluşturan işletmeler grubu içerisinde yer aldığı ifade edilmektedir. Bu grup işletmeler, müşterilerin geceleme yanında, yiyecek-içecek ve kısmen eğlence gereksinimlerini karşılamak üzere kurulurlar. Konaklama işletmeleri içerisinde en önemli grubu otellerin oluşturduğu belirtilmektedir (Kozak vd., 2009: 48).

1.4.1.1. Otel

Oteller, asıl fonksiyonları müşterilerin geceleme ihtiyaçlarını sağlamak olan, bu hizmetin yanında, yeme-içme, spor ve eğlence ihtiyaçları için yardımcı ve tamamlayıcı birimleri de bünyelerinde bulundurabilen tesisler olarak tanımlanmaktadır (Batman, 2003: 28). Otel işletmeleri beş şekilde sınıflandırılmakta ve bunlar aşağıda incelenecektir.

1.4.1.1.1. Konaklama Amacı Bakımından Otel İşletmeleri

Otel işletmesinin sunduğu konaklama hizmetinin amacına göre yapılan sınıflandırmadır (Kozak vd., 2009: 49).

1.4.1.1.1.1. Kaplıca-Kür Otelleri

Bu işletmeler, kaplıca ve değişik banyo kürü imkanları sağlayan konaklama tesisleri olarak ifade edilmektedir. Şifalı suların bulunduğu yerlerde; kaplıca, ılıca, içme gibi sağlık turizmi için yapılmış, tedavi ve dinlenmenin bir arada yapıldığı tesisler olarak belirtilmektedir. Bu tesislerde, kaplıca içme suyu, deniz suyu, çamur gibi maddelerle veya solunum yoluyla ya da mekanik ve elektrikli araçlarla masaj ve beden eğitimi gibi yöntemlerle insan sağlığını koruma ve tedavi amacını taşıyan hizmetler verilmektedir (Kozak vd., 2008: 6).

1.4.1.1.1.2. Sayfiye Otelleri

Tatil, sağlık, eğlence ve dinlenme amacıyla turizme katılanlara hizmet sunan işletmeler olarak ifade edilmektedir. Sayfiye otelleri birer tatil merkezi durumundadır. Bu işletmeler genellikle deniz, dağ, kaplıca, göl, yayla gibi bir turistik çekicilik yakınında kurulurlar. Türkiye’de bu amaçla hizmet veren otellerin genellikle, Ege ve Akdeniz Bölgesinde, Toroslar, Abant, Uludağ ve Doğu Anadolu yaylalarında yoğunlaştığı görülmektedir (Çakıcı vd., 2002: 5).

1.4.1.1.1.3. Kongre Amaçlı Oteller

Kongre, seminer, kurs çalışma grupları, komisyon toplantıları, sempozyum ve konferans gibi toplantı hizmetleri sunan işletmeler olarak ifade edilir. Bu işletmelerde oda sayısının 250 ile 2000 arasında olması arzu edilirken, dans salonu, yüzme havuzu, bekleme salonları ve çeşitli oyun odaları gibi aktivite hizmetlerinin de olmasının gerektiği belirtilmektedir (Çakıcı vd., 2002: 5).

1.4.1.1.1.4. Dağ ve Spor Amaçlı Oteller

Dağ havası almak, dinlenmek ve özellikle kış sporları yapmak amacıyla seyahat eden kişilere hizmet veren işletmeler olarak tanımlanmaktadır. Bu işletmelerin işlevlerine uygun mimari yapıda ve uygun malzeme ile donatılmış olmalarının gerektiği ifade edilmektedir (Kozak vd., 2008: 6).

1.4.1.1.2. Faaliyet Süresi Bakımından Otel İşletmeleri

Faaliyet süresi bakımından otellerin sınıflandırılması, işletmenin hizmet verdiği süre esas alınarak gruplandırma yapılmaktadır. Bu sınıflandırmada “devamlı” ve “mevsimlik” faaliyet gösteren otel işletmelerinin yer aldığı görülmektedir (Kozak vd., 2009: 50).

1.4.1.1.2.1. Bütün Yıl Açık Olan Oteller

Bu gruba giren oteller bütün yıl boyunca hizmet sunarlar. Genellikle, büyük şehir, kültür merkezleri ve ulaştırma sistemleri (demiryolu, havaalanı, karayolu, denizyolu) güzergahları yakınında kurulurlar. Devamlı işletmelerin, sezonluk işletmelerden, müşterilerine sundukları hizmet türleri ve yapısal özellikleri bakımından önemli birtakım farklılıkları bulunmaktadır (Kozak vd., 2008: 7).

1.4.1.1.2.2. Mevsimlik Oteller

Kuruluş yeri şartlarının yalnız birkaç aylık bir iş dönemine olanak tanıdığı turizm bölgelerinde bulunur. Bu işletmelerin, deniz kıyısı ve kış sporları yapılan yörelerde yoğunlaşma gösterdiği görülmektedir. Mevsimlik işletmelerde sezon dışı fiyat indirimlerinden yararlanılması söz konusu olduğu için ağırlıklı olarak, sosyal turizm ve iç turizm kapsamında seyahat eden kişilerin konakladıkları işletme türü olarak ifade edilmektedir. Uzun süreli otel ve tatil amacıyla seyahat etme söz konusu olduğu için müşteriye verilen hizmet türlerinin farklılaştırılması ve müşteri psikolojisi gibi konuların dikkate alınmasının gerektiği belirtilmektedir (Kozak vd., 2009: 50).

1.4.1.1.3. Buldukları Yere Göre Otel İşletmeleri

Bu sınıflandırma ise, otel işletmelerinin ulaştırma araçları ile bağlantılarını ve onlara olan yakınlığını göz önünde bulundurmaktadır (Çakıcı vd., 2002: 6).

1.4.1.1.3.1. Havaalanı Otelleri

Bunlar uluslararası havaalanları yakınında kurulan büyük oteller ile havaalanı içinde tesis edilen ve genellikle uçak aktarması yapan yolcuların birkaç saatlik süre için yararlandıkları küçük otellerdir (Olalı ve Korzay, 1993: 35).

1.4.1.1.3.2. İstasyon Otelleri

Avrupa ülkelerinin klasik otobüs ve demiryolu istasyonlarında kurulan otel tipleri olarak ifade edilmektedir (Çakıcı vd., 2002: 6).

1.4.1.1.3.3. Kent Merkezindeki Oteller

Bu oteller müşterilerine oda ve kahvaltı hizmeti sunan, ticaret merkezleri ya da turistik merkezlerde kurulmaktadır. Konaklama hizmeti yanında, restoran ve bar hizmeti veren merkezi otellerin genellikle, iş bağlantısı ve iş takibi amacıyla seyahat eden kişilere kısa süreli konaklama hizmeti sunduğu belirtilmektedir (Kozak vd., 2009: 51).

1.4.1.1.3.4. Liman Otelleri

Liman otelleri, büyük liman şehirlerinde kurulan konaklama tesisleridir (Olalı ve Korzay, 1993: 35).

1.4.1.1.4. Büyüklükleri bakımından Otel İşletmeleri

Bu konuda farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan birisi küçük (100 ve daha az oda sayısı), orta (100 ile 300 oda arası) ve büyük (300 ve daha fazla oda sayısı) ölçekli otel işletmeleri şeklinde bir sınıflandırma yapılmaktadır. Başka bir görüş ise, 300 ile 600 arasında odaya sahip işletmeler büyük ölçekli, 600 ve daha fazla odaya sahip işletmeleri de çok büyük ölçekli otel işletmeleri olarak nitelendirilmektedir (Çakıcı vd., 2002: 7).

1.4.1.1.5. Hukuki Özellikleri Bakımından Otel İşletmeleri

Bu tür sınıflandırmada belgelendirme şekli belirleyici olmakta ve ülkelerin konu ile ilgili düzenlemelerine bakılmaktadır. Örneğin Türkiye’de hukuki statüleri bakımından otel işletmeleri iki şekilde ele alınmaktadır (Kozak vd., 2009: 52).

1.4.1.1.5.1. Belediye Belgeli Otel İşletmeleri

Bu türdeki otel işletmeleri Türkiye’de yerel yönetimler (belediyeler) tarafından sınıflandırılmaktadır. Belediye belgeli otel işletmeleri Türkiye’de birinci ve ikinci sınıf olmak üzere iki grupta toplanmaktadır (Kozak vd., 2008: 9).

1.4.1.1.5.2. Turizm İşletme Belgeli Otel İşletmeleri

Türkiye’deki bir diğer belgelendirme şekli de turizm işletme belgeli otel işletmeler olarak ifade edilmektedir. Bu tür sınıflandırmanın, 1950’li yıllardan bu yana devam ettiği belirtilmektedir. 1983 yılında yürürlüğe giren ve sonraki yıllarda birtakım değişikliklerin yapıldığı Turizm Yatırım ve İşletmeleri Nitelikleri Yönetmeliğine göre otel işletmeleri sahip oldukları niteliklerine göre birden beşe kadar değişken yıldızlara ayrılmaktadır (Kozak vd., 2008: 9).

Ayrıca bu iki şekilden başka özel belgeli oteller de bulunmaktadır. “Hotel”, “köşk”, “saray”, “kasr”, “han”, “bahçe”, “ev”, “yalı” gibi yapıların bakımı, korunması ve gelecek nesillere aktarılması amacıyla bu tip yapıların otel işletmesi olarak hizmete sunulmaları durumunda “özel belgeli otel” unvanını aldığı anlaşılmaktadır. Türkiye’de yaklaşık 30 tane “özel belgeli otel işletmesi” faaliyet göstermektedir (Kozak vd., 2001: 56).

1.4.1.1.6. Mülkiyet Durumuna Göre Otel İşletmeleri

Otel işletmelerinin bir diğer sınıflandırma kriteri de otel işletmelerinin mülkiyet durumlarıdır. Bu sınıflandırma şeklinde otel işletmelerinin en fazla şahıs, şirket, kamu, dernek, vakıf, sendika işletmeleri şeklinde faaliyet gösterdikleri görülmektedir. Bir başka yaklaşımda otel işletmeleri, kamu ve özel sektör işletmeleri şeklinde sınıflandırılmaktadır. Öte yandan bu sınıflandırma biçimi içerisinde işletmelerin sahiplik durumları, kiralanma biçimleri, yönetim şekilleri gibi mülkiyetten kaynaklanan sınıflandırmalar da bulunmaktadır (Çakıcı vd., 2002: 7).

1.4.1.1.7. Sunulan Hizmet Çeşidine Göre Otel İşletmeleri

Bu sınıflandırma, otel işletmelerinin, konaklamanın yanı sıra sundukları diğer hizmet türlerine göre yapılmaktadır. Örneğin, sadece konaklama hizmeti sunan oteller ve apart oteller bu sınıflandırma içerisinde yer almaktadır. Öte yandan eğlence, dinlence, sağlık, spor, kongre hizmetlerine dönük olarak yapılandırılmış tesisler de bu sınıflandırma içerisinde değerlendirilmektedir (Kozak vd., 2008: 9).

1.4.1.1.8. Uygulanan Fiyat Düzeyine Göre Otel İşletmeleri

Bu ayırırnda otel işletmelerinin müşterilerinin gelir durumları ön planda olduğu ifade edilmektedir. Uygulanan fiyata göre otel işletmeleri; “ucuz”, “orta gelir grubuna hitap eden”, ve “lüks” olmak üzere üçe ayrıldığı belirtilmektedir (Çakıcı vd., 2002: 8).

1.4.1.1.9. Konaklama İhtiyacına Göre Otel İşletmeleri

Otel işletmelerinin bir diğer sınıflandırma şekli de, karşıladıkları konaklama hizmetine göredir. Burada termal oteli, dağ oteli, şehir oteli, sayfiye (resort) oteli, kongre oteli, kıyı oteli olarak sınıflandırılmaktadır (Kozak vd., 2008: 10).

1.4.1.2. Motel

Moteller, yerleşim merkezleri dışında, karayolları güzergahı veya yakın çevrelerinde inşa edilen, motorlu araçlarıyla yolculuk yapanların konaklama, yeme-içme ve araçlarının park ihtiyaçlarını karşılayan en az 10 odalı konaklama tesisleri olarak ifade edilmektedir (Batman, 2003: 31).

1.4.1.3. Tatil Köyü

Doğal güzellikler içerisinde ya da arkeolojik değerler civarında kurulmuş, rahat bir konaklama yanında çeşitli spor ve eğlence hizmetlerinin de sağlandığı, odaları otel odası, suit veya bunların kombinasyonu şeklinde olan ve dağınık yerleşme düzenindeki yapılardan oluşan Türkiye’deki ilgili yönetmelik uyarınca en az 60 odalı konaklama tesisleri olarak ifade edilmektedir (Bayer, 1992: 97).

1.4.1.4. Pansiyon

Konaklama tesisi olarak planlanıp inşa edilmiş olan, yönetimi basit, müşteriye yeme-içme hizmeti veren veya müşterilerin kendi yemeklerini bizzat hazırlayabilme olanakları bulunan en az 5 odalı konaklama tesisleri olarak ifade edilmektedir. Bu grup içerisinde düşünülen ev pansiyonlarının ise, en fazla 5 yataklı olması ve işletmecinin pansiyonda yaşaması koşulunun arandığı belirtilmektedir (Kozak vd., 2001: 56-57).

1.4.1.5. Kamping

Karayolları güzergahları ve yakın çevrelerinde, kent girişlerinde, deniz, göl, dağ gibi doğal güzelliği olan yerlerde kurulan ve genellikle turistlerin kendi imkanlarıyla geceleme, yeme-içme, dinlenme, eğlence ve spor ihtiyaçlarını karşıladıkları en az 30 ünitelik tesisler olarak ifade edilmektedir (Batman, 2003: 34).

1.4.1.6. Apart Oteller

Mesken olarak kullanılmaya elverişli bağımsız apartman ya da villa tipinde inşa ve tefriş edilen, müşterinin kendi yeme ve içme ihtiyacını karşılayabilmesi için gerekli teçhizat ile donatılan ve otel olarak işletilen konaklama tesisleri olarak belirtilmektedir. Apart oteller; belgeli bir otel veya tatil köyü veya turizm kompleksi yatırım ve/veya işletmesi bütünü içinde yer alabildiği gibi imar planı ve plan hükümlerine uygun olarak inşaatı tamamlanmış, Turizm Yatırım ve İşletmeleri Nitelikleri Yönetmeliği'ne göre en az 10 üniteden oluşacak şekilde, bir tesis bünyesinde bulunma zorunluluğu olmadan "müstakil apart otel" adı altında müstakil olarak da düzenlenebilmektedir (Kozak vd., 2009: 57).

1.4.1.7. Hostel

Gençlik turizmine cevap verebilecek en az 10 odalı konaklama ve yeme-içme hizmeti veren veya müşterinin kendi yemeklerini bizzat hazırlayabilme imkanı olan konaklama tesisleri olarak ifade edilmektedir (Batman, 2003: 37).

1.4.1.8. Termal Turizm Tesisi

Termal turizmi tesisleri; mineralize termal sular, içme suyu, deniz suyu, çamur gibi maddeler veya solunum yolu ile veya mekanik ve elektrikli araçlarla masaj ve beden eğitimi gibi yöntemlerle insan sağlığını koruma ve tedavi amacı taşıyan uygulamalardan birinin veya birkaçının, hekim gözetiminde yapıldığı tesisler olarak belirtilmektedir. Bu tesisler konaklama tesisleri ile ilişkili olarak yapılabilir, işletilebilir ve birlikte belgelendirilebilir (Altınışık vd., 2004: 95).

1.4.1.9. Sağlık, Rehabilitasyon ve Bakım Tesisi

Turizm yatırım ve işletmeleri nitelikleri yönetmeliği ile belirlenmiş bir konaklama tesisi bünyesinde bulunan, doğal çevre içerisinde düzenlenen, müşterilere sağlıklı yaşam hizmeti sunmaya yönelik, çeşitli yaş grupları için sağlık ve bakım hizmetleri, rehabilitasyon, gıda-beslenme gibi belirli konuda uzmanlaşarak tümüyle bu amaca yönelik hizmet verilen ve bu hizmetin gerektirdiği ünitelerde uzman personel ile işletilen tesisler olarak ifade edilmektedir (Kozak vd., 2009: 58).

1.4.1.10. Golf Tesisi

Golf tesisleri; golf sporunun uluslararası normlarına uygun alanlarda, golf sporuna yönelik parkur, ısınma ve pratik yapma alanlarıyla birlikte, kulüp binası ve bu aktiviteyi destekleyici diğer bölümlerden oluşan tesisler olarak belirtilmektedir (Altınışik vd., 2004: 96).

1.4.1.11. Dağ Evi, Spor ve Avcılık Tesisi

Spor ve avcılık turizmine cevap verebilecek en az bir yıldızlı otel niteliklerini taşıyan konaklama tesisleri olarak tanımlanmaktadır (İçöz vd., 2007: 44).

1.4.1.12. Kırsal Turizm Tesisi

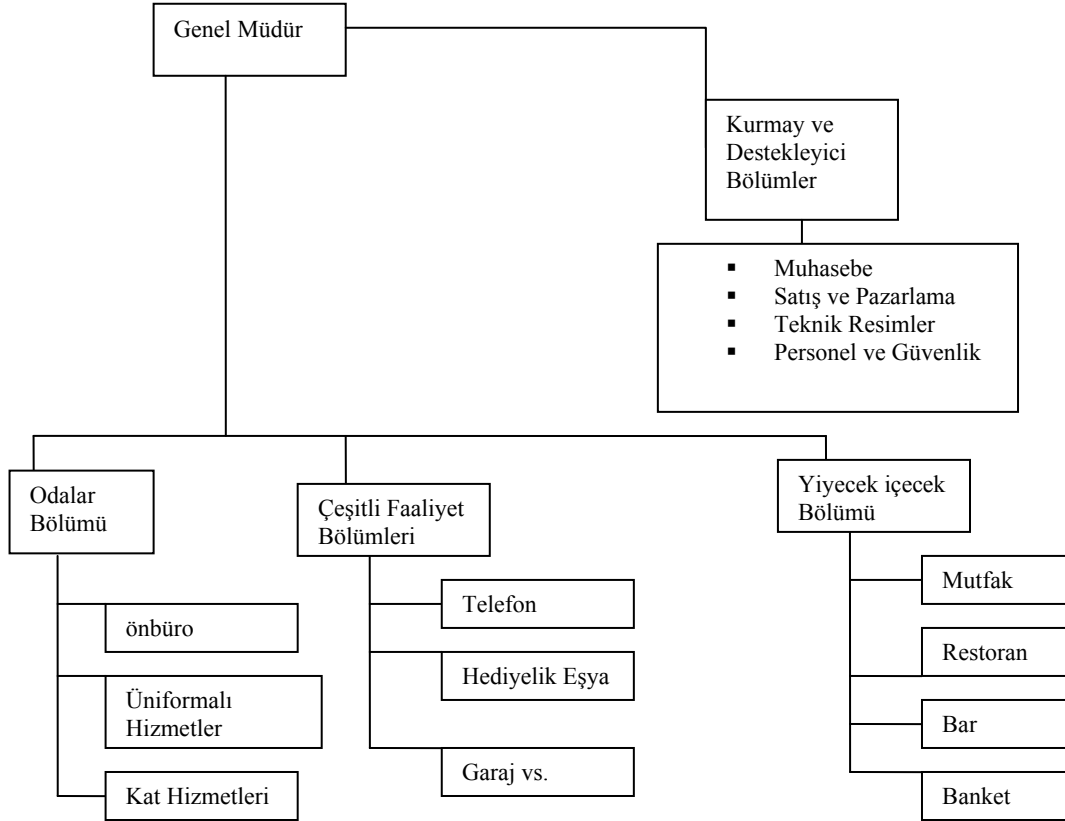
Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca sınırları ve mevki tespit edilen ve geliştirilmeleri planlanan yaylalarda müstakil veya toplu olarak hizmet veren en az pansiyonlarda verilen hizmetlerin ve niteliklerin sağlandığı tesisler olarak tanımlanmaktadır (İçöz vd., 2007: 44).

1.4.1.13. Yüzer Tesisler

Türk karasularında veya limanlarında turizm amaçlı olarak konaklama ve/veya yeme-içme hizmeti verebilecek nitelikteki, kendiliğinden hareket etme yeteneğine sahip veya römorkör vasıtasıyla çekilen deniz araçlarıdır. Bu tür araçlara yatırım belgesi verilmez, işletme belgesi verilmektedir (Hussein ve Saç, 2008: 51).

1.4.1.14. Konaklama İşletmeleri Açısından Fonksiyonel Bölümler

İlk dönemlerde basit bir örgüt yapısına sahip bulunan konaklama işletmelerinin, günümüzde bir çatı altında birçok servis ve bölümleri barındıran geniş bir işletme haline geldiği ifade edilmektedir. Bu bağlamda, konaklama işletmelerinde organizasyonu oluşturan bölümler başlıca üç grup altında toplanabilir. Ana bölümler (odalar, yiyecek-içecek bölümü), ikincil bölümler (telefon, telgraf, kuaför, kuru temizleme, sigara ve gazete satışı vb.), destekleyici ve kurmay bölümler (satış ve pazarlama, teknik hizmetler, muhasebe) dir (Öğüt vd., 2003: 78-79).

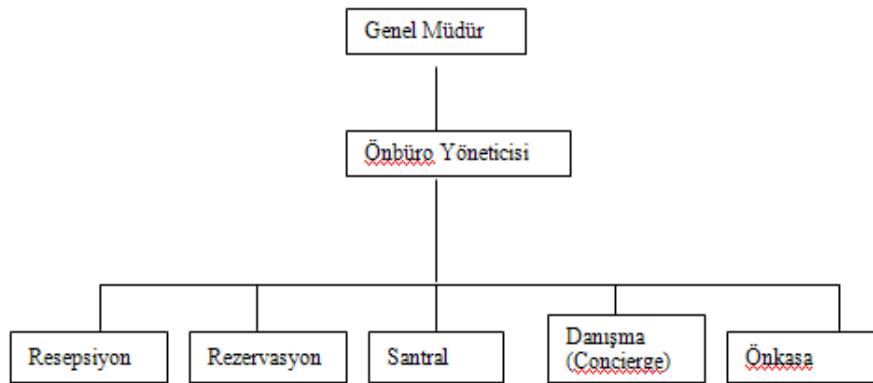

Şekil 1.1. Otel Organizasyonunu Meydana Getiren Bölümler

Kaynak: (Batman, 2003: 108).

1.4.1.14.1. Ön Büro Bölümü

Ön büro (Front Office), konaklama işletmesi ile müşteri arasındaki ana ilişki noktasıdır. İşletmenin kapısından girenlerin ilk gördükleri, çıkanların da son gördükleri departmandır. Kapıdan girenlerin kolaylıkla görmeleri ve ulaşmaları için ana bina girişinde, asansör ve merdivenlerin yakınında yer alır. İşletmenin sınıfına uygun ve uyumlu bir şekilde dizayn edilir ve yeterli büyüklükte düzenlenir. Ön büro, konaklama işletmelerindeki faaliyetlerin başlangıç ve koordinasyon noktasıdır. Bilgiler, istekler, belgeler burada toplanır ve ilgili yerlere dağıtılır. Müşterinin işletmeye gelişinden önce faaliyetleri başlar; rezervasyon, karşılama, konaklama, ayrılma ve ayrılma sonrası aşamalarıyla devam eder ve bu aşamalardaki başarısı sadece kendisini değil tüm işletmenin faaliyetlerini etkiler (Kantarıcı, 2004: 45).

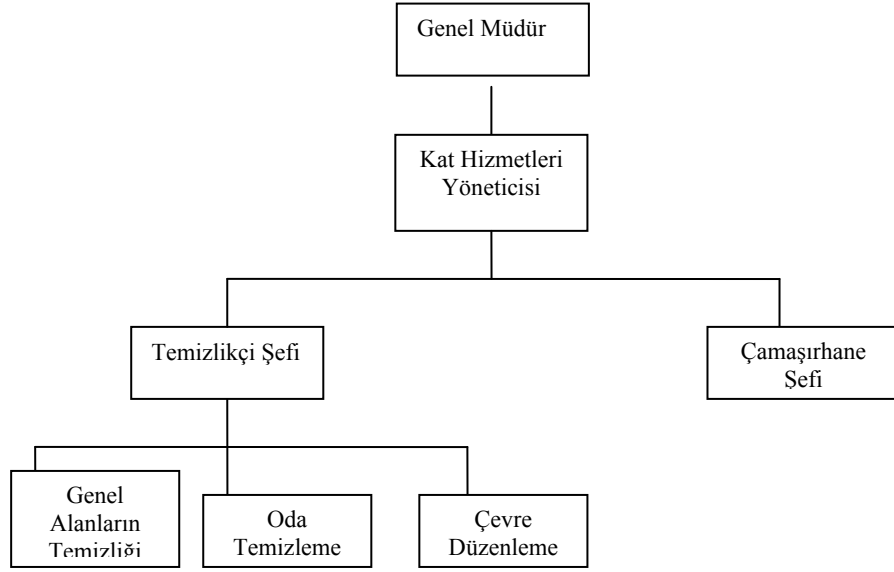

Şekil 1.2. Önbüro Bölümü Genel Yapısı

Kaynak: (Öğüt vd., 2003: 80).

1.4.1.14.2. Kat Hizmetleri Bölümü

Kat Hizmetleri Bölümü(Housekeeping), işletmenin temizliği, düzeni ve bakımı ile ilgili işlerin tümünü yapan bölümdür. Kat Hizmetleri Bölümü veya departmanı otelcilik dilinde Housekeeping olarak geçmektedir. Bir konaklama işletmesinde Kat Hizmetleri Bölümü konuk odalarının, koridorların, genel alanların temizliğini ve bakımını yapar. Otele ve konuğa ait çamaşırların temizliğini, muhafazasını ve otelin dekorasyon işlerini yürütür. Bir binanın temelini sağlam olması ne kadar önemli ise bir konaklama işletmesinde de Kat Hizmetleri o kadar önemlidir (Kat hizmetleri bölümünün konaklama işletmelerindeki yeri ve önemi, 2010: www.goktepe.net).

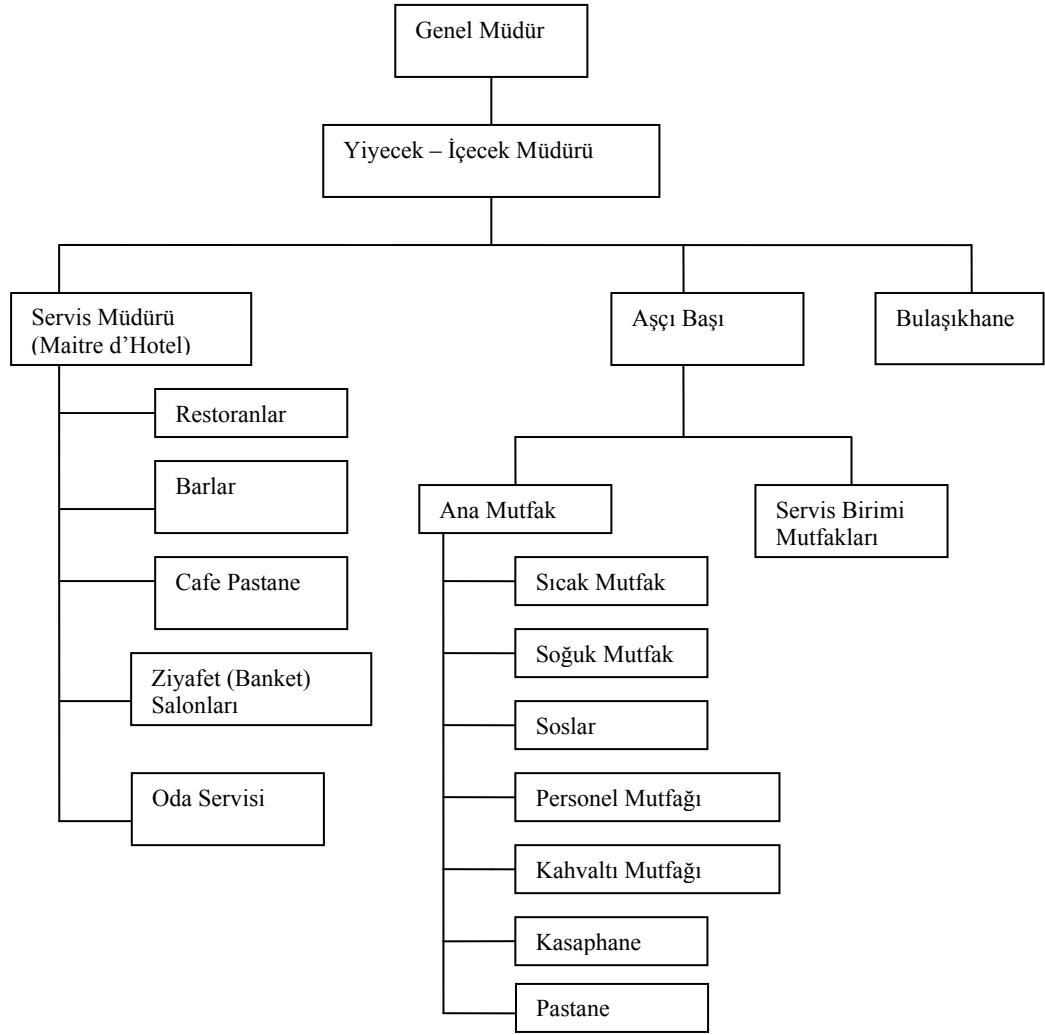

Şekil 1.3. Kat Hizmetleri Bölümü Genel Yapısı

Kaynak: (Öğüt vd., 2003: 84).

1.4.1.14.3. Yiyecek ve İçecek Bölümü

Yiyecek ve içecek bölümü, konaklama işletmelerinde odalar bölümünden sonra en fazla gelirin elde edildiği bölüm olarak ifade edilmektedir. Yiyecek ve içecek bölümünün temel amacı, konukların açlık ve susuzluk gereksinimlerini nitelikli biçimde giderilmesidir (Öğüt vd., 2003: 85). Yiyecek-içecek bölümü otelin değişik restoranlarında, ziyafet (banket) salonlarında, barlarında konuklara sunulmak üzere yiyecek ve içecek maddelerinin değişik yöntemlerle tedarik edilmesini, muhafazasını, yiyecek depolarını, içki mahzenlerini ve bu fonksiyonlarla ilgili kontrolleri ve bu fonksiyonların rasyonelizasyonunu yapmak gibi görevleri gerçekleştirirler (Şener, 1997: 137).

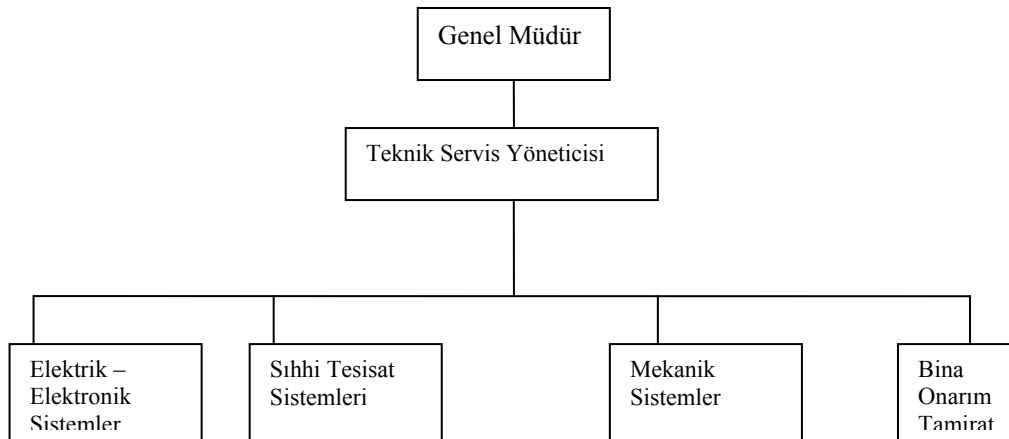

Şekil 1.4. Yiyecek – İçecek Bölümü Genel yapısı

Kaynak: (Öğüt vd., 2003: 87).

1.4.1.14.4. Teknik Servis Bölümü

Teknik hizmetler bölümü, otelin ısıtma, soğutma, havalandırma, aydınlatma, sıhhi tesisat, elektronik ve mekanik sistemlerinin işler vaziyette olmasından ve korunmasından sorumlu olarak tanımlanmaktadır. Bu bölümün görev alanına ayrıca, binanın yapı ve çevresinin bakımı ve korunması, her türlü tadilat, boya ve badana ile yüzme havuzlarının sağlıklı ve çalışır bir durumda olmasının da girdiği belirtilmektedir (Öğüt vd., 2003: 88).

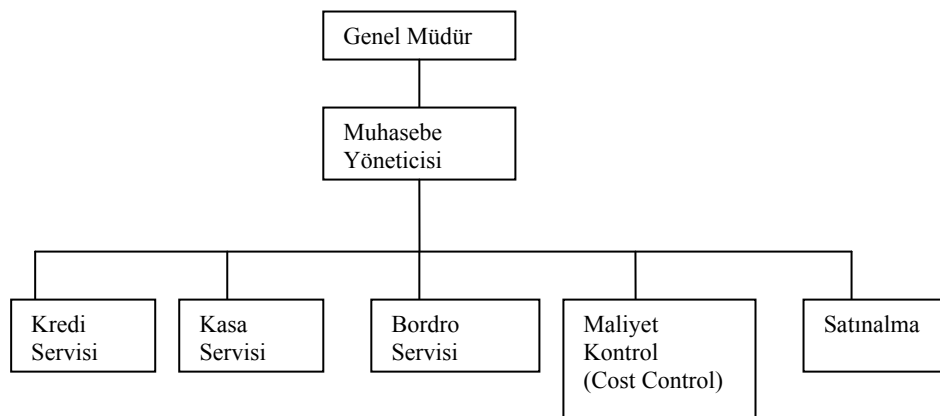

Şekil 1.5. Teknik Servis Bölümü Genel Yapısı

Kaynak: (Öğüt vd., 2003: 88).

1.4.1.14.5. Muhasebe Bölümü

Muhasebe departmanı, işletmenin her türlü mali hareketlerinin kayıt ve takibi ile kontrollerinin yapıldığı bir bölüm olarak ifade edilmektedir (Öğüt vd., 2003: 89). Muhasebe bölümünün temel görevi otel yönetimine işlerin gidişi ile ilgili raporlar hazırlayarak, yöneticilerin işletmenin son durumundan haberdar olmalarını sağlamaktır (Maviş, 1994: 141).

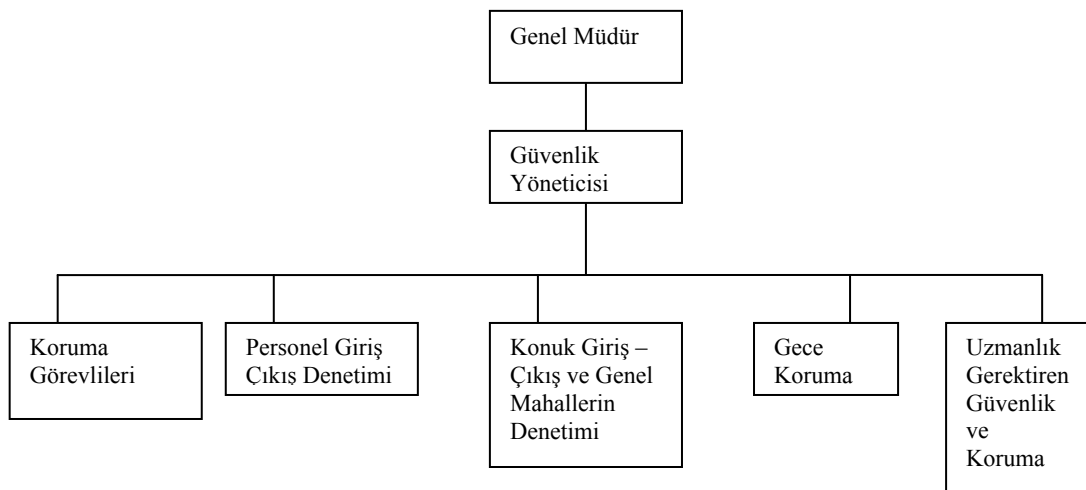

Şekil 1.6. Muhasebe Bölümü Genel Yapısı

Kaynak: (Öğüt vd., 2003: 89).

1.4.1.14.6. Güvenlik Bölümü

Konaklama işletmelerinde gerçekleşen olayların en önemlileri arasında; yangın, ölüm, kaza, eşya kaybı, otelin tesis ve demirbaşlarına müşteriler tarafından verilen zararlar, hırsızlık, sarhoşluk, çok asabi insanların kasten oluşturdukları olaylar sayılabilir. Konaklama işletmelerinin bu olaylara karşı önleyici tedbir almaları ve her an hazırlıklı olmalarının gerektiği belirtilmektedir. Bu zorunluluk işletmenin saygınlığını koruma amacından kaynaklanır. Konaklama işletmelerinde olağanüstü olaylara karşı alınan tüm tedbirler ve bu tedbirleri uygulayan işgörenler, güvenlik bölümünü oluşturmaktadır (Öğüt vd., 2003: 90).

Şekil 1.7. Güvenlik Bölümü Genel Yapısı

Kaynak: (Öğüt vd., 2003: 91).

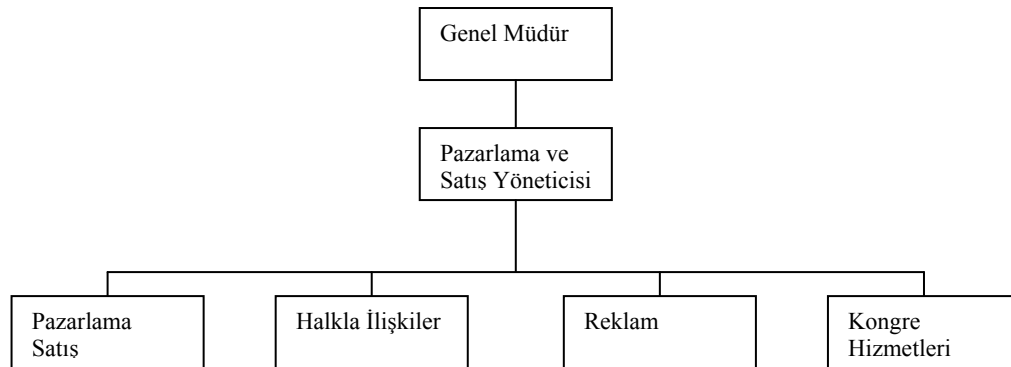
1.4.1.14.7. Pazarlama ve Satış Bölümü

Konaklama işletmelerinde pazarlamanın, otelin potansiyel müşterilerinin gereksinimlerine ve olası beklentilerine uygun bir biçimde düzenlenmesiyle başladığı belirtilir. Ayrıca, faaliyet halinde olan konaklama işletmelerinde hizmet ve faaliyetlerin de müşterilerin durumuna göre biçimlendirilmesi gerekmektedir. Pazarlamanın ikinci bir fonksiyonu ise, konaklama işletmesinin öne çıkan üstün yönlerine dikkati çekerek ve vermiş oldukları hizmetlerin özelliklerini ve üstünlüklerini vurgulayarak, potansiyel müşterilerin kendi işletmelerini seçmelerini özendirilmeye dayanmaktadır. Son olarak pazarlamanın, çeşitli potansiyel müşteriler

veya müşteri grupları arasında etkili aktiviteler geliştirmeyi de içerdiği ifade edilmektedir (Öğüt vd., 2003: 97).

Yeni müşterilerin kazanılması kazanma ve mevcut müşterilerin daimi müşteri durumuna getirilmesi, konaklama işletmeleri pazarlama çalışmalarının temel hedefleri olarak görülmektedir (Öğüt vd., 2003: 93).

Şekil 1.8. Pazarlama ve Satış Bölümü Genel Yapısı

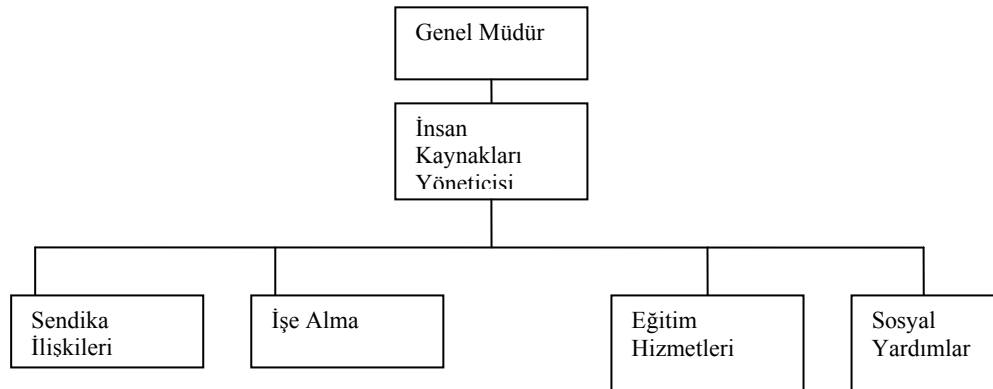
Kaynak: (Öğüt vd., 2003: 96).

1.4.1.14.8. İnsan Kaynakları Bölümü

Konaklama işletmelerinde insan kaynakları bölümünün görevi diğer işletmelerdeki personel bölümlerine oranla çok daha karmaşık ve önemlidir. Konaklama işletmelerinin başarısı daha çok müşterilerine sunulan hizmetin kalitesine, bu hizmetleri gerçekleştiren kişilerin seçimi, işe alınması, eğitimi ve benzeri işlevlerine bağlıdır (Öğüt vd., 2003: 97-98).

Konaklama işletmeciliğinde hizmet kalitesini sürekli geliştirme, sürekli müşterilerin kazanılmasında ve işletmenin gelirinin artırılmasında insan kaynakları bölümü önemli bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir. İnsan kaynakları bölümünde, işletmenin ilgili bölümleri için eğitimli, vasıflı ve doğru elemanları örgüt bünyesinde doğru işlerde çalışmasını sağlamak amaçlanmaktadır (Öğüt vd., 2003: 98-99). Konaklama işletmelerinde insan kaynakları yönetimi, işgücü planlaması, iş analizi, insan kaynağını bulma, seçme ve işe yerleştirme, işe alıştırma ve eğitim, motivasyon,

değerlendirme, ücretleme, disiplin ve endüstriyel ilişkilerle ilgili işlevleri yerine getirir (Özdemir ve Akpınar, 2002: 89).

Şekil 1.9. İnsan Kaynakları Bölümü Genel Yapısı

Kaynak: (Öğüt vd., 2003: 98).

1.4.2. Seyahat İşletmeleri

Bu işletme grubunda “toptancı” durumunda olan tur operatörleri ile “perakendeci” seyahat acentelerinin bulunduğu ifade edilmektedir (Öğüt vd., 2003: 57).

1.4.2.1. Tur Operatörleri

Tur operatörleri, talep ortaya çıkmadan önce ulaşım, konaklama ve varış yerlerindeki diğer hizmetleri bir araya getirerek tur düzenleyen bir dağıtım aracı olarak tanımlanmaktadır (Batman, 2003: 7).

Tur operatörleri, turizm işletmeleri ile bunlardan yararlanmak isteyen müşterilerin daha kolay bir şekilde karşılaşmalarına yardımcı olan araçlar olarak belirtilir. Bu işletmelerin uluslararası turizmin ve özellikle kitle turizminin gelişmesinde önemli katkılar sağlamaktadır (İçöz, 2000, 157).

1.4.2.2. Seyahat Acenteleri

Seyahat acentelerinin turizmdeki rolü belirtmek gerekirse turizm arz ve talebini ayarlayan, gerçekleştirdikleri satışlar üzerinden bir komisyon alan pazarlamaya dayanan ticari işletmeler olarak ifade edilir. Turizm arz ve talebi

arasında bir ilişki kurmak, fonksiyonunu gördüklerinden, ticari hayatta ticari araçların rolünü oynadığı belirtilir (Bayer, 1992: 141).

Seyahat acentelerinin turizm endüstrisi içerisinde önemli bir yer tuttuğu ileri sürülmektedir (Altınışik vd., 2004: 47). Dünya genelinde yayılmış ve sayıları yüz binlere ulaşan seyahat acentaları, turizmi gelişmiş ülkelerde yasal ve ekonomik bakımdan güçlü olan işletmeler sınıfına girdiği, turizmi gelişmemiş ülkelerde ise, yeterli yasal dayanaktan ve ekonomik güçten yoksun olarak hizmet vermeye çalıştığı belirtilmektedir. Bu kadar geniş kapsamlı hizmet sunan işletmeler olarak seyahat acentalarının daha çağdaş ve rekabet üstünlüğüne sahip işletmeler olabilmeleri, turizm sektörü içinde icra ettikleri görevlerin önemiyle orantılı olarak yasal bir yapıya kavuşturulmalarını gerekli kıldığı ifade edilmektedir (Altınışik vd., 2004: 48).

1.4.3. Yiyecek-İçecek İşletmeleri

Yiyecek-içecek işletmelerinin genelde konaklama tesisleri içinde hizmet verdiği ifade edilmektedir. Üç yıldız ve üzerinde yıldıza sahip tüm konaklama işletmelerinde yiyecek-içecek servisinin bulunmasının mecburi olduğu belirtilir. Bunların dışında özellikle turistik yörelerde, yöreye ait yiyecek ve içeceklerin satıldığı işletmelerin bulunduğu görülmektedir. Doğu ülkelerinin damak zevkini yansıtan etnik lokantalar, sağlıklı yemek lokantaları, balık, mahalli yemek ve yöresel lokantalar (Urfa Lokantası, Kayseri Mantısı vb. gibi) çeşitli büyüklükte porsiyonları olan işletmeler bu eğilimlerin sonucu olarak ortaya çıktığı belirtilmektedir (Öğüt vd., 2003: 57).

Yiyecek-içecek sektörünün, ortaya çıkan mutfak kültürlerinden önemli ölçüde etkilendiği bilinmektedir. Farklı toplumların alışkanlıkları ve yaşam tarzlarını yansıtan mutfakların, coğrafi farklılıklara uygun ürün içermeleriyle birlikte farklı servis karakterlerinin de ortaya çıkmasına zemin hazırladığı ifade edilmektedir. Ürün ve hizmetin yaygınlaşması günümüz yiyecek-içecek sektörünün de başlangıcını oluşturduğu belirtilmektedir (Çavuş vd., 2009: 187-188). İşyerlerinde yemek hizmetlerine başlanması kitlelerin “evin dışında yemek yeme” deneyiminin kazanılmasına yol açtığı ifade edilmektedir (Çavuş vd., 2009: 192).

Ayrıca yiyecek- içecek işletmelerinde gıda üretiminin büyük ölçüde emeğe dayandığı ifade edilmektedir. Bu durum personel hijyeni üzerinde önemle durulmasını gerektir. Çünkü personelin, ürünlerin satın alımından, üretimine ve sunumuna kadar her kademedede görev aldığı ve bu aşamalarda hammaddenin, üretimde kullanılan ekipmanın, üretim alanının hijyeninden sorumlu olduğu ileri sürülmektedir. Satın alımdan sunuma kadar her aşamada sorumluluğu bulunan personelin kişisel temizliğine dikkat etmesinin çok önemli olduğu belirtilmektedir. Eller, ağız, burun, saçlar, vücut yüzeyleri ve giysiler kanalıyla personel kaynaklı birçok mikroorganizmanın hijyen kurallarına dikkat edilemez ise yiyeceklere bulaşabileceği ileri sürülmektedir (Soner ve Özgen, 2002: 53).

1.4.4. Dinlenme (Rekreasyon) İşletmeleri

Rekreasyonun, “dinlendirmek, eğlendirmek, canlandırmak vb.” gibi anlamlara geldiği belirtilmektedir. Rekreasyon işletmeleri; kişilerin boş zamanlarını değerlendirmek, eğlence, dinlenme ve tatmin dürtülerini karşılamak amacıyla katıldıkları etkinlikleri üreten ve sunan işletmeler olarak tanımlanmaktadır (Öğüt vd., 2003: 57).

1.4.5. Yat ve Marina İşletmeleri

Yat deniz yolu taşımacılığına uygun, donanımına ve teknik özelliklerine göre gidebileceği mesafenin belirlendiği, önemli gereksinimlere (konaklama, yeme-içme vb.) yanıt verecek üniteleri bulunan, deneyimli mürettebata sahip turizm ve seyahat aracı olarak ifade edilmektedir. Marina turizmi ise uzun yol gemilerini ve yatları kapsayan, turistik ürünü zenginleştirecek bir kaynak olarak, geniş bir alan yayılmış turistik bir ürün olarak tanımlanmaktadır. Yatların ve yat işletmecilerinin en önemli uğrak mekanları yat limanları ya da marinalar olarak ifade edilmektedir. Marinalar, tamir ve bakım, yakıt, haberleşme ve alışveriş hizmetleri yanında büyük merkezlere ve dinlenme, eğlence, yiyecek-içecek vb. hizmetleri sağlayan tesisler olduğundan konaklama sektörü içerisinde yer aldıkları söylenebilir. Marina yatların yakıt ikmali, konaklama, kışlama ve resmi işlemlerinin yerine getirildiği alanlardır (Altınışik vd., 2004: 179-190).

1.4.6. Ulaştırma İşletmeleri

Turizm araştırmaları, turizm ve ulaştırma arasında geniş boyutlu bir ilişki olduğunu göstermektedir. Ulaştırma endüstrisinin teknolojik gelişmelere hızla adapte olduğu ve bunun sonucunda da ulaştırma araçlarının hız, güvenliğ ve konfor standartlarında iyileşmeler gerçekleştiği, seyahatin maliyetinin düştüğü ifade edilmektedir. Bu hususların turizm sektörünün gelişimini olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir. (avuş vd., 2009: 139).

Ulaştırmanın, genel anlamda bir nakil aracı kullanarak yer değiştirme anlamına geldiği ileri sürülür. Yani Ulaştırma hizmeti insanların ya da eşyaların bir yerden diğer bir yere taşınması olarak tanımlanabilir (Arıkan ve Ahipaşaoğlu, 2005: 7). Ulaştırma işletmeleri karayolu ulaştırması, demiryolu ulaştırması, denizyolu ulaştırması ve havayolu ulaştırmasıdır.

1.4.7. Diğer Turizm İşletmeleri

İnsanların turizm olayına katılmaları ile ortaya çıkan konaklama, yeme-içme ve seyahat gereksinimlerini doğrudan karşılayan işletmelerin yanında turizmle ilgili çeşitli faaliyetleri yerine getiren özel turizm mal ve hizmetlerini üreten ve varlıkları kısmen veya tamamen turizme bağlı bulunan bir dizi işletme bulunmaktadır. Gerçekte turizmin gelişmekte olduğu yörelerde turizm işletmelerini sınıflandırmanın mümkün olmadığı ifade edilmektedir. Çünkü buralarda işletmelerin yöre halkına hizmet vermesinin yanı sıra turizme dönük olarak da çalışmak durumunda olduğu belirtilmektedir. Turizm merkezlerinde faaliyet gösteren her işletmenin bir anlamda bir turizm işletmesi işlevi gördüğü ileri sürülmektedir. Seyahat ve tatil sırasında giyilen özel giysileri, yolculuğa ve mevsim koşullarına uyum sağlamak için gereken şapka, ayakkabı, gözlük vb. malları üreten işletmeler, sattıkları mallar yalnızca turistlerin gereksinimi olmadığı halde varlıkları büyük ölçüde turizme bağımlı olan tatil beldeleri, hava yollarında çeşitli perakendeci işletmeler, çevirmenlik, rehberlik, yüzme, kayak, tenis, binicilik vb. gibi dallarda öğretmenlik yapan kişiler, kısmen veya tamamen varlığı turizm işletmelerine girdi sağlayan ve üreten işletmeler bu gruba örnek olarak verilebilir (Öğüt vd., 2003: 58).

1.5. Turizm Sektörünün Özellikleri ve Turizm Sektörünü Diğer Sektörlerden Ayıran Özellikler

1.5.1. Turizm Sektörünün Özellikleri

Turizm sektörünün belli başlı özelliklerini şu şekilde sıralanabilir (Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği, 1994: 8-9);

- Turizm sektörünün hizmetler sektörü içinde yer almakla birlikte, taşıdığı özellikler nedeniyle diğer sektörlerle de yakın ilişki içinde olduğu bilinmektedir. Yerli ve yabancı turistlere satılan mal ve hizmetler, çok sayıda faaliyet dalı tarafından üretilmektedir.
- Sektörel üretimin temel hammaddesi ülkenin doğal, tarihi, folklorik ve kültürel uygarlık değerleri olduğundan, turizm sektörünün hammadde yönünden dışa bağımlılığı az olmakta ve sektör, serbest malları da değerlendiren bir üretime sahip olduğundan bölgesel kaynaklara dayalı bir gelişme ortamı yaratmaktadır.
- Turizm sektöründe mal ve hizmet üretimi makineleşmeye ve otomasyona elverişli olmadığından, emek faktörüne olan ihtiyacın, diğer sektörlerle oranla çok daha fazla olduğu ifade edilmektedir. Emek-yoğun üretim tekniği nedeniyle sektörün istihdam yoğunluğunun yüksek olduğu belirtilmektedir.
- Turistik mal ve hizmetlerin üretildiği anda tüketilme zorunluluğu, stok oluşturulmasına imkan vermemektedir.
- Ülkenin sosyo-ekonomik gelişme düzeyine ve politik istikrarına, dünya ekonomik konjonktüründeki olumsuz şartlara büyük ölçüde bağımlı ve duyarlı bir sektör olan turizm, ülkedeki yapısal ve konjonktürel bozuklukların tümünden, değişik ölçülerde ve olumsuz bir biçimde etkilendiğinden risk ortamının çok yüksek olduğu belirtilmektedir.
- Turizm sektörünün verimi, aynı zamanda sosyal bir rantabilitenin de ifadesidir. Turizm sektörünün ekonomik verimlilik yanında, sosyal bir verimlilik de yarattığı ifade edilmektedir.

- Turizm sektörünün, zorunlu ihtiyaçları gidermeye yönelik sektörel üretimden ayrıldığı söylenir. Çünkü turistik tüketimin, zorunlu olmayan (lüks, konfor, boş zamanları değerlendirme, kültür) tüketim grubuna girdiği belirtilmektedir.
- Seyahat ve turistik tüketim eğilimlerindeki sürekli değişme, sektörün bu gelişmeye ayak uydurması zorunluluğunu ortaya çıkardığından, üretim dinamik bir nitelik kazanmaktadır.
- Turizm sektörü arzında ve turizm talebinde ekonomik davranışların yanı sıra gelenekler, dünya görüşü, psiko-sosyal etkenler, sosyal yapı, moda, snobizm ve kişisel tüketimin rol oynadığı belirtilmektedir.
- Sektörün ülke ekonomisindeki etkinliğinin oldukça yüksek olduğu ifade edilmektedir. İthalat gerektirmeksizin, ya da az bir ithalat ile çok kısa zamanda döviz arzını etkilemesi, birim yatırımdan yüksek oranda döviz sağlama, yüksek oranda istihdam alanı yaratması, ülke ölçeğinde çalışanların verimliliğini artırması, finansman kaynağı yaratması, katma değer etkisi, diğer sektörlerdeki rasyonelleşmeye ve çağdaşlaşmaya katkıda bulunması ve bölgelerarası dengeli kalkınma fonksiyonu, ekonomik önemini ortaya koymaktadır. Turizmin sektörler kesiti olma özelliği, bir çok ülkede iyi tanımlanmış bir metodolojinin mevcut olmaması, turizm ile ilgili istatistik verilerin yetersizliği, ekonominin global çerçevesinde turizm sektörünün diğer sektörlerle olan son derece sıkı bağımlılığı sektörün milli ekonomideki yerinin tam bir gerçeklikle ortaya konulmasını güçleştirmektedir .
- Turizm işletmelerinin, özellikle konaklama işletmelerinin günün 24 saatinde ve haftanın yedi gününde faaliyet gösterdiği belirtilmektedir. Diğer insanların dinlenmesi ve eğlenmesi için otel işgörenlerinin devamlı çalışmasının gerektiği ifade edilmektedir (Altınışık vd., 2004: 32).

1.5.2. Turizm Sektörünü Diğer Sektörlerden Ayıran Özellikler

Turizm ürün ve hizmetlerinin; amaç ve yararlar, kullanım ve müdahale değeri, tüketim yeri, stok edilememe, koordinasyon zorunluluğu, satın alma faktörlerinin çeşitliliği, turistik arz elastikiyeti, fiyat karşısında talebin aşırı elastik olması, arz talep dengesizliği ve zaman ve mekana göre yoğunlaşma konularında

diğer ürün ve hizmetlerden farklılıklar gösterdiği belirtilmektedir (Öğüt vd., 2003: 58). Diğer sektörlerden farklı olarak, turizm bir sektörler kesitinden oluştuğu ifade edilmektedir (Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği, 1994: 7).

1.6. Turizm İşletmelerinde Sorunlar ve Verimliliği Kısıtlayıcı Faktörler

Turizm sektörü kapsamına giren işletmelerin, eskisine oranla çok önemli gelişmeler kaydettiği belirtilmektedir. Ancak dünya turizm pazarından pay kapma isteğimiz, gelişmiş diğer ülkelerin seviyesine ulaşma uğraşımız vs. gibi kriterler dikkate alınırsa, kaydedilen bu gelişmelerin de yeterli olamayacağını ortaya çıktığı anlaşılmaktadır (Ağaoğlu, 1992: 16).

Turizm işletmelerinde sorunlar ve verimliliği kısıtlayıcı faktörlerden başlıcaları şöyledir (Ağaoğlu, 1992: 17);

İşletmelerin büyük çoğunluğunda,

- Fonksiyonel bir muhasebe sistemi bulunmadığı ifade edilmektedir. Bu işler için uygun kayıt tutma yöntemi olan, tek düzen, uniform sistemi yaygın bir şekilde kullanılmamaktadır.
- İstatistik tutulmamaktadır. Bu çok önemli yönetim aracı kullanılmadan, işletmelerin yapısı hakkında gerçek bilgi sahibi olmak ve bazı kararların isabetli bir şekilde alınması mümkün görülmemektedir.
- Fonksiyonel bir personel yönetimi ile etkin bir personel planlaması yapılmamaktadır.
- Satın alma, satış ve pazarlama teknikleri konusunda çağdaş yöntemler kullanılmamaktadır.
- Ürün sunumu ile hizmet planlaması yapılmamakta, belli bir kalite düzeyi tutturulamamaktadır; başlangıçta belli bir kalite düzeyi yakalansa da bunun sürekliliği sağlanamamaktadır.
- Kuruluş aşamasında başlayan ve sonraları da devam eden bir hesapsızlık (Bütçesizlik) ve plansızlık içerisinde olduğu ifade edilmektedir.

Yani sorunların ve bu sorunların çözümünün de kaynağı insan unsurunda yattığı belirtilmektedir.

1.7. Turizm Sektörünün Ekonomik Önemi

Ekonomi; insanların yaşayabilmek için üretme, ürettiklerini bölüşme biçimlerinin ve bu faaliyetlerden doğan ilişkilerin bütünü olarak tanımlanmaktadır. Turizmin ekonomik fonksiyonları şu şekilde özetlenebilir (Demirtaş, 2010: 240-241);

- Birçok gelişmekte olan ülke açısından turizmin çekici yönlerinden en önemlisi, daha kısa sürede ekonomik yararlılığını gösterebilmesi olduğu belirtilmektedir.
- Diğer endüstrilerle karşılaştırıldığında turizmde verimlilik daha yüksek olduğu ifade edilmektedir.
- Turizmde çarpan etkisi önemlidir. Turizm amaçlı yatırımlardaki artış ve turizmin etkileri öncelikle bölge halkına doğrudan yararlar sağlayacağı belirtilmektedir.
- Turizm endüstrisi, öğrenilmesi kolay, yeni ve çeşitli işler sağlayarak vasıfsız işgücü için geniş istihdam olanaklarının yaratılmasına neden olur.
- Turizmin gelişmesi durumunda altyapı kullanımında etkinlik sağlanır.
- Mevcut altyapıyı geliştirmenin ekonomik yapılabilirliğinin arttığı belirtilmektedir.
- Kalkınma için gerek duyulan döviz girdisini sağlar. Turizm gelirlerinin, dış ülkelerden alınan ekonomik yardımlara göre çok önemli üstünlüklere sahip olduğu ifade edilmektedir. Politik ve ekonomik kısıtlamalardan uzaktır ve herhangi bir baskı aracı olarak kullanılamaz.
- Turizmin, gelir ve refahın yeniden dağılımını sağladığı ifade edilir. Uluslararası turizm hareketlerinin gelişmesi, gelişmiş ülkelere az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere doğru bir gelir akımını doğurduğu belirtilir.
- Turizmin, doğal kaynakların korunması ve geliştirilmesi yönünde bir ilginin doğmasını sağladığı ifade edilir. Ülkenin turistler açısından çekici özelliklerini arttırmak için doğal kaynakların korunması ve zenginleştirilmesi yönünde ulusal çalışmaların yoğunlaştığı ifade edilir.

- Turizm, gelişmekte olan bir ülkenin sosyal ve kültürel zenginliklerine dikkatleri çekeceğinden geleneksel törenlere, örf ve adetlere, bölgesel giysilere ve el sanatlarına yeniden önem verilir.

Turizmin, dünyanın en hızlı gelişen sektörlerinden birisi olarak küresel ekonomik bir güç haline geldiği ifade edilmektedir. Teknolojik ilerlemelerin, yaşam standartlarının artmasının ve küreselleşmenin beraberinde getirdiği seyahat serbestliğinin ziyaretçi sayısını da hızla arttırdığı belirtilmektedir (Yıldız, 2009: 81).

Türkiye’de turistlerin bir ülkede yaptıkları harcamaların, sektördeki ücretleri ve diğer ekonomik alanlardaki gelirleri oluşturduğu belirtilmektedir. Turizm sektörü, birçok faaliyet kollarıyla yakın ilişkili olduğu için, turizm gelirlerinin diğer birçok mal ve hizmetin ihracatından daha çok olumlu sonuçlar yarattığı söylenmektedir. Türkiye’de turizm, günümüzde döviz girdisini artırıcı ve istihdam sağlayıcı özellikleriyle ulusal ekonomiye katkıda bulunan, uluslararası kültürel ve toplumsal iletişimi sağlayıcı ve bütünleştirici etkisi ile dünya barışının korunmasında büyük payı olan bir sektör olarak ifade edilmektedir. Türk ekonomisinin de vazgeçilmez temel taşlarından birisi olan turizm, bugünkü dış ticaret açığına, enflasyona ve işsizliğe çare arayan hükümetlerin önemle üzerinde durduğu bir konu olarak belirtilmektedir (Demirtaş, 2010: 242).

Türkiye’de turizm sektörünün ekonomi içerisindeki yerinin 1980’li yılların ikinci yarısından itibaren hızla artmaya başladığı belirtilmiştir (DPT, 2006: 173).

Türkiye’de turizm sektörünün özellikle 1980 yılından sonra büyük bir gelişme gösterdiği ve ülkenin ekonomik sıkıntılar yaşadığı dönemlerde büyük bir döviz girdisi sağlayarak dış açıkların giderilmesinde, işsizliğin azaltılmasında, ödemeler bilançosunun iyileştirilmesinde önemli bir paya sahip olduğu ifade edilmektedir. Türkiye’ye gelen toplam yabancı turist sayısı, turizm geliri, turist başına harcama, turizmin milli gelir, ihracat ve toplam yatırımlar içindeki payı ile turizm tesis ve sayısındaki artışlar; turizmin 1980’den günümüze çok büyük bir gelişme kaydettiğini ve Türk ekonomisinin en önemli sektörlerinden biri olduğunu gösterdiği belirtilmektedir (Demirtaş, 2010: 242).

1.8. Türkiye’de Turizmin Ekonomik Sonuçları

Türkiye açısından turizmin, önemli döviz girdisi sağlayan bir yatırım ve pazarlama alanı olduğu ifade edilmektedir. Turizm sayesinde, ihracı mümkün olmayan birçok kaynağının ülke ekonomisine döviz girdisi sağladığı belirtilmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin pek çoğunun ciddi ödemeler dengesi açıkları ile karşı karşıya kaldığı belirtilmektedir. Bu ülkelerin önemli bir bölümünün, Türkiye de dahil olmak üzere, turizmi söz konusu açıklarını kapatmak için bir araç olarak gördüğü söylenmektedir. Ekonomik kalkınmanın en önemli amaçlarından biri, ülkenin tüm insanlarına gelir kazandırıcı iş sahaları açılmasının sağlanmasıdır. Gelişmekte olan ülkelerin ortak özelliklerinden biri de, açık ya da gizli yüksek işsizlik oranları olarak belirtilir. Bu bakımdan turizmin emek yoğun bir endüstrisi oluşunun gelişmekte olan ülkeler açısından bir dayanak oluşturduğu ifade edilmektedir (Çımat ve Bahar, 2003: 13-14).

Turizm, oluşturduğu ulusal ve uluslararası hareketlilik sayesinde zaten ekonomik bir aktivitedir. Ayrıca, turizmin en önemli yanı ülke ödemeler dengesine yaptığı etkilerdir. Turizm bu anlamda ülke içinde cari piyasa fiyatlarıyla mal ve hizmet dışıdır. Ayrıca oluşturduğu uyarıcı etkiler nedeniyle, dolaylı ve doğrudan olmak üzere ekonomideki diğer sektörleri canlandırma, istihdam ve gelir etkisi yapan bir unsurdur (Öztaş, 2002: 19-20)

Türkiye için turizmin, istihdam oluşturduğu bilinen bir gerçek olmakla beraber, etkisini tam anlamıyla belirlemenin mümkün olmadığı belirtilmektedir. Çünkü turizmin, yatırım aşamasından her hizmetin verildiği en son aşamaya kadar dolaysız ve dolaylı çok çeşitli iş olanakları oluşturduğu söylenmektedir. Dolayısıyla da turiste hizmet veren yerlerde, istihdam edilen kişilerin pek çoğu turizmle ilgisi olmayan ama aynı veya benzer işlerde çalışan kişilerden çok güç ayırt edilebildiğinden bu konuda güvenilir bir istatistik ortaya koymanın zor olduğu belirtilmektedir (Çımat ve Bahar, 2003: 14).

Turizm ve bölgesel gelişme açısından Türkiye’de turizmin ekonomik sonuçlarını incelemek gerekirse; turizmin, ülkenin gelişmesine katkıda bulunurken, endüstri merkezleri dışında kalan bölgelerin dengeli kalkınmasına ve gelişmesine de yardımcı olduğu anlaşılmaktadır. Gerçekten de endüstriyel açıdan yeterli kaynak ve

gelişme olanağı bulamamış bölgelerin, iyi bir planlama neticesinde turistik yönden kalkınmalarının ve ekonomilerini düzeltmelerinin mümkün olduğu belirtilmektedir (Çımat ve Bahar, 2003: 14-15).

1.9. Devletin Turizmdeki Rolü

Devletin turizmin gelişmesinde önemli bir rol oynadığı ifade edilmiştir. Devletin temel rolünün çeşitli kamu ve özel sektör kuruluşlarının faaliyetlerini koordine etmek olduğu belirtilmektedir. Özel sektörün, pazarlama ve tanıtım alanlarında büyük oranda devlet desteğine güvendiği ve bu alandaki bütçelerin artırılmasını talep ettiği söylenmektedir (Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi, 2000: 27).

TÜRSAB, Türkiye'nin bir ürün olarak bilincinin yaygınlaştırılmasını sağlamak için sürekli destek ihtiyacının altını çizmektedir. Devletin ayrıca, golf ve spor kompleksleri gibi turizm yatırımları için yeni alanlar açmak amacıyla düşük faizli banka kredileri gibi teşvikler sağlamak suretiyle turizm yatırımlarının ve altyapı geliştirme çalışmalarının koordinasyonunda ve finansmanında çok önemli bir rol oynadığı ifade edilmektedir. Türk devleti turizmin taşımacılık, inşaat, gümrük gibi diğer sektörlerle ve çevreyle yakın ilişki içinde olan ekonomik bir lokomotif olduğunu yavaş da olsa kabul ettiği anlaşılmaktadır. Bugün devlet kuruluşlarının turizmi, tarım ve ihracatın yanı sıra üçüncü en önemli sektör olarak algılamaya başladığı belirtilmektedir. TÜRSAB'ın, devletin daha da ileriye gidip birinci sektör olarak görmesini ve genel politika planlarını yaparken birinci önceliği turizme vermesini talep ettiği belirtilmektedir. Eğer bu başarılabilirse, turizm endüstrisinin Türkiye'nin ekonomik yelpazesi boyunca fayda doğurarak daha süratli bir gelişme kaydedeceği anlaşılmaktadır (Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi, 2000: 27).

Turizmin, çok yönlü ve dinamik bir hizmetler sektörü olması, geliştirilecek plan ve politikalarda devletin önemli ölçüde ilgi ve desteğini gerektirmektedir. Turizm yatırımları, geri dönüşü uzun yıllar alan, sermaye/hasıla oranı yüksek, siyasal, sosyal, doğal ve ekonomik olaylara duyarlı yatırımlar olarak ifade edilmektedir. Bu nedenle bütün dünyada desteklenmekte ve teşvik edilmektedirler (DPT, 2007; 9).

Devlet tarafından 2634 sayılı Turizmi Teşvik Yasası çıkarılmıştır. Söz konusu Yasa ile turizm alan ve merkezleri ilan edilerek bu merkezlerde imar planı yapma ve onama yetkisi ile turizm amaçlı planlanan kamu arazilerinin 49 yıl süreli olarak turizm yatırımcılarına tahsisinin yanında, turizm tesislerinin sınıflandırılması ve belgelendirilmesi sureti ile niteliklerinin yönlendirilmesi ve denetlenmesi sağlanmış, konaklama tesislerinin su ve elektrik gideri bedellerinin konutlara uygulanan indirimli tarifeden ödenmesi sağlanmıştır (DPT, 2007: 10).

1.10. Türkiye’de Turizmi Cazip Hale Getiren Belli Başlı Etkenler ve Türkiye’nin Turizm Kaynakları

1.10.1. Türkiye’de Turizmi Cazip Hale Getiren Belli Başlı Etkenler

Turizmi cazip hale getiren belli başlı etkenler iklim ve kıyılarımızdır.

1.10.1.1. İklim

Ülkemizin orta kuşağın batı taraflarında görülen Akdeniz iklim kuşağı içerisinde yer aldığı ifade edilmektedir. Özellikle Akdeniz kıyılarında sıcaklığın erken arttığı ve yaz mevsiminin diğer bölgelere göre daha uzun sürdüğü belirtilmektedir. Bu durumun denize girilme süresi açısından önemli bir özellik olduğu anlaşılır. Ayrıca iç bölgelerimizde yer şekillerinin kısa mesafelerde değişiklik göstermesinin iklim tiplerinin farklılaşmasına neden olduğu söylenmektedir. Ülkemizde aynı zaman dilimi içerisinde hem denize girilebilmekte hem de kayak yapılabilirdiği ifade edilmektedir (Türkiye’de Turizm, t.y.: www.bilgisehri.net).

1.10.1.2. Kıyılarımız

Ülkemizin üç tarafı denizlerle çevrili olan bir ülke olduğu bilinmektedir. Ege ve Akdeniz kıyılarında girinti ve çıkıntının fazla olması, şelf alanının geniş olmasından dolayı geniş plajların yer aldığı belirtilmektedir. Bu geniş plajların ve olumlu iklim koşullarının deniz turizmini olumlu yönde etkilediği bilinmektedir (Türkiye’de Turizm, t.y.: www.bilgisehri.net).

1.10.2. Türkiye'nin Turizm Kaynakları

Turizm kaynaklarını şu şekilde gösterilmektedir (Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi, 2000: 52);

- 8.400 km'lik üç denizdeki kıyısı ve her türlü deniz faaliyetlerine uygun çeşitli kumsallar,
- Kuzeyde soğuk orta bölgede kıta iklimi ve güneyde tropik Akdeniz iklimi ile çarpıcı coğrafyası ve manzarası gibi doğal kaynakları,
- Çeşitli hayvan ve bitki örtüsü, kış sporlarına uygun ağları, su sporlarına uygun nehirleri,
- Sağlık turizmi için çok büyük potansiyeli olan 1000'in üzerinde termal kaplıca,
- 10000 yıllık medeniyetin kültürel mirası 60000 arkeolojik bölge (Akdeniz ülkeleri içerisinde en fazla bu tür yere sahip olan), tarihi ipek yolu,
- Tarihi şehirler ve kırsal yerleşim bölgeleri,
- Pamukkale'nin travertenleri ve Kapadokya'nın peri bacaları gibi doğal harikalar olarak söylenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

TURİZM SEKTÖRÜNDE İSTİHDAM VE GÖÇ

2.1. İşgücü ve İstihdam Kavramı

İşgücü, bir ülkede, belirli bir dönem içerisinde 15-65 yaş arasındaki çalışabilir nüfustan çalışmak istemeyenler düşüldükten sonra kalan nüfus olarak ifade edilmektedir (İşgücü Nedir, t.y.: www.muhasebeturk.org). İstihdamın dar anlamdaki tanımı da işgücünün çalışma imkanı bulan kesimi olarak belirtilmektedir (Akyıldız, 2006: 45).

En geniş ve genel anlamda istihdam üretim faktörlerinin üretimde kullanılması, çalıştırılmasıdır. Ancak, genellikle ekonomistler pratikte istihdamı daha dar anlamda sadece işgücü faktörünün (emeğin) çalıştırılması olarak kullanmaktadırlar. Çünkü emeğin çalıştırılabilmesi (istihdam edilebilmesi) için diğer üretim faktörlerinin de çalıştırılması gerekmektedir. İstihdam denildiğinde sadece işgücünün konu edilmesi bu nedenle gerçekçidir (Yeni Makale, t.y.: www.yenimakale.com).

Diğer bir tanıma göre istihdam, üretim sürecinin bir sonucu olarak ifade edilmektedir. İnsanların ihtiyaçlarını gidermek üzere üretim faktörlerini yani emek, sermaye ve doğal kaynakları bir araya getirerek mal ve hizmet üretmeye çabalayan girişimci, emeği de bir faktör olarak değerlendirmekte, onun emeğinden yararlanmakta ve buna karşılık emeğe yaratılan değerden bir pay vermektedir. Gelişmekte olan ülkelerin tümünde olduğu gibi, ülkemizde de istihdam imkanlarının artırılmasının ve buna bağlı olarak işsizlik oranlarının düşürülmesinin, ülkenin hızlı bir şekilde sanayileşmesine, ekonomik faaliyet hacminin tam istihdam düzeyini sağlayacak şekilde büyüyüp gelişmesine ve nüfusun da makul bir düzeyde artmasına bağlı olduğu belirtilmektedir (Murat, 2007: 194-195).

Ülkemizde istihdamın artırılması konusunun, yapısal özellikleri nedeniyle çözümü çok da kolay olmayan sorunlar arasında yer aldığı görülmektedir. İstihdam sorununun karmaşık bir yapı arz etmesinde ve çözümsüz hale gelmesinde

küreselleşme, esneklik, teknoloji ve eğitim yapımızın da özel bir yeri ve önemi bulunmaktadır (Murat, 2007: 195).

2.2. İstihdam Çeşitleri

İstihdam çeşitleri tam istihdam, eksik istihdam ve aşırı istihdam olarak üçe ayrılır.

2.2.1. Tam İstihdam

Bir ekonomide üretim faktörlerinin tümünün çalışması ve etkin bir şekilde üretime katılması halinde ekonomi tam istihdama ulaşmış demektir. Tam istihdamın gerçekleştiği bir ekonomide mevcut çalışma şartlarında ve cari ücret düzeyinde çalışmak isteyen tüm emek sahipleri is bulabilirler. Tam istihdam durumunda hiçbir üretim faktörü boşa olmayıp tam aksine tamamen üretime katılmış durumdadır. Bu durum ise istihdamın teorik çerçevesini oluşturmaktadır. Uygulamada hiçbir üretim faktörünün boşa olmadığı bir durumu düşünmek gerçekçi olmayabilir. Çünkü bu durum mümkün değildir. Bu nedenle tam istihdama ulaşmış bir ekonomide de %2 ve %3 gibi düşük oranlarda işsizlik görülebilir. Buna bağlı olarak da bir kısım sermaye boşa olabilir. Tam istihdam durumunda önemli olan açık is alanlarının o anda is arayanlardan daha fazla olmasıdır (Gürler, 2000: 128).

Makro ekonomik alanda önemli olan ekonomide çalışmayan fabrika, işlenmemiş toprak ve işi olmayan kişilerin bulunmamasıdır. Eğer bu durum sağlanmışsa o zaman ekonominin genel anlamda tam istihdam düzeyine ulaşmış olduğu söylenecektir. Bu durumda tam istihdam ekonominin sahip olduğu üretim öğelerinin tamamının kullanılması şeklinde tanımlanmaktadır (Ongun ve Çiçek, 2010: 34). Kısaca bir toplumun sahip olduğu kullanılabilir kaynakların tam olarak kullanıldığı duruma tam istihdam denilmektedir (Ünsal, 2004: 13).

2.2.2. Eksik İstihdam

Bir ekonomide üretim faktörlerinin tamamının üretimde görev almaması, bir kısmının atıl kalması haline eksik istihdam denir. Dar anlamda ele aldığımızda ise, eksik istihdam ekonomide çalışmak istediği halde iş bulamayanların yani işsizlerin olmasıdır. Bir ekonomide eksik istihdam var ise üretilen mal ve hizmet miktarı,

gelebileceği en üst sınırın altında gerçekleşmektedir. Bu durum, ekonomide refah kaybının olacağını, tüketilecek mal ve hizmet miktarının azalacağını göstermektedir. Bu nedenle, eksik istihdam durumunda, milli gelir olması gereken düzeyin altında gerçekleşmektedir (Dinler, 2003: 447).

Keynes'e göre: Bir milli ekonomide yüksek istihdam düzeyine ulaşmış olup olmaması o ekonomideki gelir ve harcama düzeyine bağlıdır. Bir ekonomide gelirler yüksekse istihdam düzeyi de yüksek olacaktır, gelir ve harcama az ise istihdam da düşük düzeyde kalacaktır. Oysa bir ekonomide gelir düzeyinin kendisi, bireylerin ve devletin o dönem içinde yaptıkları tüketim ve yatırım harcamalarının toplam düzeyine bağlıdır. Piyasa ekonomilerinde harcamalar her zaman gelire eşit olmayabilir. Gelirin altında veya gelirden fazla harcama yapılabilir. Gelirin altında harcama yapılması durumunda firmaların satışları azalacağından istihdam hacmi daralacak, buda eksik istihdam durumunu meydana getirecektir (Ongun ve Çiçek, 2010: 85).

2.2.3. Aşırı İstihdam

Bir ülke ekonomisinde emeğin tamamının kullanılması halinde karşılanmamış talep varsa, o ekonomi aşırı istihdam halinde demektir. Böyle bir durumda üretim sektörü söz konusu talebin baskısı altındadır. Bu talep baskısı, kendisini yükselen fiyatlar şeklinde gösterir. Bu durumda enflasyon halini göstermektedir. (Köklü, 1973: 71).

Bir milli ekonomide gelirden fazla harcama yapılması durumunda ekonomide eksik istihdam durumu var olup olmadığına göre, ya istihdam hacmi artacak ya da aşırı istihdam söz konusu olacaktır. Bu bağlamda aşırı istihdam, ekonomide eksik istihdam koşullarının tam tersi bir durumun varlığını gösterir. Yani ekonomide var olan tüm üretim öğeleri en etkin bir biçimde kullanıldığı halde, üretilen mal ve hizmetler, toplam talebi karşılamıyorsa, bu durumda daha fazla üretim öğesi talep edilir ki böyle bir ekonominin aşırı istihdam koşulları içinde bulunduğu söylenir (Ongun ve Çiçek, 2010: 86).

2.3. İstihdamı Belirleyen Faktörler

İstihdamı belirleyen faktörleri genel olarak dokuza ayrılmaktadır. Bu bağlamda aşağıda istihdamı belirleyen faktörler incelenecektir.

2.3.1. Yatırım

Devletin ve dış ticaretin olmadığı varsayılan bir ekonomide planlanmış yatırımlar tasarruflara eşittir. Üretimin denge düzeyinin üstünde yapılması sağlanarak yatırımlar arttırılır ve stoklar azalarak üretime katılmaları sağlanır. Eğer üretim denge düzeyinin altında kalırsa tasarruflar yatırımdan fazla olacaktır. Yatırımın düşük seviyede kalması ise beraberinde düşük istihdamı da getirmektedir. Yatırımda meydana gelen dalgalanmalar, istihdam ve gelirden de şiddetli dalgalanmalara yol açabilmektedir. Gelirdeki artış tüketim artışını sağlayacak, bu da yatırım artışı ve istihdamın olumlu etkilenmesi sonucunu doğuracaktır (Yıldırım ve Karaman, 2003: 148).

2.3.2. Ücretler

İnsan kaynağının verimli bir şekilde kullanımı rasyonel bir ücret yapısını gerektirir. Rasyonel bir ücret yapısı ise işin gerektirdiği potansiyel nitelikler ve fizyolojik yüklemelerin düzeyini yansıtan bir ücret kümesi ile mümkündür. Bu faktörler açısından rasyonel bir ücret yapısının kendiliğinden oluşabilmesi ancak tam rekabete dayalı ideal bir iş piyasasında mümkündür. Ancak uygulamada eksik rekabet şartlarında çarpık bir ücret yapısı ortaya çıktığı belirtilmektedir (Akyıldız, 2000: 1).

Ücret politikalarındaki aşırı katılıktan kaçınılmalıdır. Çünkü aşırı katılık işsizliğe neden olmaktadır. Ücretlerin verimliliğin çok üzerinde artması ve buna bağlı olarak işgücü maliyetlerindeki artış işverenlerin işçi çalıştırmaktan kaçınmasına neden olmaktadır. Ücret politikalarındaki esneklik daha çok kişiye iş sağlayacaktır (Gediz ve Yalçınkaya, t.y.: www.shmekan.com).

2.3.3. Teknoloji

Teknolojideki gelişmeler istihdamın olumlu ya da olumsuz şekilde etkileyebilmektedir. Gelişen teknoloji ile girdide tasarruf yolu tercih edilebilir. Bu da

istihdama olumsuz yansiyabilir. Belli bir sayıda işçinin yaptığı üretim, maliyetleri düşürmek amacıyla yapılan teknolojik yenilik sonucu daha az işgücü ile yapılabilir. Bu da belli sayıda işçinin işini kaybetmesi demektir. Ancak teknolojik yenilikler beraberinde yeni istihdam alanları da doğurmaktadır. Ya da belli sektörlerde yeni işgücü ihtiyacı ortaya çıkabilmektedir. Bu durum da istihdama olumlu yönde etki etmektedir (Gürak, 2006: 327).

2.3.4. GSYİH

GSYİH'daki yıllık değişme bir ekonominin büyümesindeki değişmeyi göstermektedir. Normal şartlarda GSYİH'da meydana gelecek artışın istihdamı da arttırması gerekmektedir. Ancak bazen bu beklentilerin karşılanamadığı ve GSYİH'daki artışın istihdama olumlu yansımada olmadığı da görülmektedir (Gürak, 2006: 315).

2.3.5. Göç

Göç istihdam açısından oldukça önemli bir olgudur. Kırdan kente göç eden işgücünün istihdama hemen dahil olmamaları sonucu işsiz kalmaları söz konusu olmaktadır. Kentte daha iyi ekonomik, sosyal ve kültürel bir yaşam veya daha güvenli bir iş bulma isteği göçe neden olmaktadır. Eğitim seviyesini yükseltme güdüsü de diğer bir göç nedenidir. Düzenli bir şehir yaşamı isteği de yine bireylerin göç etmesine neden olmaktadır (Bulutay, 1995: 119). İyi eğitilmiş ve başarılı insanların göç etmeyi gerekli görmediklerini, öte yandan ekonomik ve sosyal olarak başarısızlığa uğramış olan kişilerin ise içinde buldukları olumsuz koşullardan kurtulmak için göçü seçtiklerini belirtmiştir (Bulutay, 1995: 116).

2.3.6. Verimlilik

Verimlilik istihdamı belirleyen önemli faktörlerden biridir. Verimlilik artışının istihdama daha çok olumsuz yansımada söz konusudur. Emeğin verimliliğinin artmasıyla işin daha fazla işçi istihdam edilerek yapılmasına gerek kalmayabilir. Yani mevcut işgücünün verimliliğinin artması ile daha fazla emeğe ihtiyaç duyulmayabilmektedir. Ancak bu durumun kısa dönemde geçerli olması ve

artan verimlilik ile uzun dönemde yeni istihdam alanlarının ortaya çıkması söz konusu olmaktadır (Uzay, 2005: 61).

2.3.7. Eğitim Durumu

Eğitim insan kaynaklarını yetiştirme süreci olarak tanımlanabilir. Bireyin fiziksel veya içsel etkinlikler sonucu güç oluşturabilmesi ya da davranış değişikliği gösterebilmesi için planlı örgün ve yaygın eğitim alması gerekmektedir. Bu bağlamda eğitim, istihdam öncesi ve üretim kalitesi için gerekli olan bir önkoşuldur. Eğitilmiş nitelikli insan gücü ve gençlere sağlanan mesleki eğitim olanakları işgünün daha donanımlı olmasını sağlayacaktır (Bircan, 1998: 561).

2.3.8. Cinsiyet

Cinsiyet faktörü istihdamın yapısını belirleyen önemli bir faktördür. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde erkeklerin işgücüne katılma oranı kadınlarınkinden oldukça fazladır. Türkiye işgücü piyasasında da durum farklı değildir (Tansel, 2002:5).

2.3.9. Nüfus

İşgücü piyasasının arz yönünü belirleyen faktör olan nüfusun miktarı, yapısı ve kullanılış şekline bağlı olarak istihdamın yapısını etkilemektedir. Nüfus artış hızı, işgücü artış hızını belirleyen temel değişendir. İşgücü arzındaki artış hızı doğrudan doğruya nüfus artış hızı ile ilgilidir. İstihdam yapısının bir belirleyicisi olan nüfus, Türkiye’de hızla artmakta ve nüfusun önemli bir bölümünü de genç yaş grubu oluşturmaktadır. Nüfusun genç yapıda olması, bir taraftan çalışma çağındaki nüfusu, diğer taraftan işgücüne katılan nüfusu artırmaktadır. Her yıl sınırlı olarak artan istihdam olanaklarına karşılık daha fazla artan işgücü, işsizliğin sürekli artmasıyla sonuçlanmaktadır. Türkiye’de işgücü arzı hızla yükselmekte ve artan işgücüne yeni istihdam alanları oluşturmak istihdamın ağırlaşan sorunlarından biri olduğu belirtilmektedir (Bozdağlıoğlu, 2007: 2-3).

2.4. Turizm ile İstihdam Arasındaki İlişki

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılın ilk çeyreğinde, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin en önemli amaçları arasında, ülkelerini bir sanayi toplumuna dönüştürmek,

ekonomik kalkınmalarını gerçekleştirmek ve bu anlamda ülke insanlarına gelir kazandırıcı iş sahaları açmak ve istihdamı arttırmak vardır. Ancak gelişmekte olan ülkelerde, küreselleşmenin etkisiyle, giderek işgücünden daha çok tasarruf eden yeni teknolojilerin kullanılması istihdamda artış sağlanamamasına neden olmaktadır. Ayrıca bu ülkelerde görülen hızlı nüfus artışı, işsizliğin giderek önemli boyutlara ulaşma tehlikesini de beraberinde getirmektedir. Bu sorun, daha ileri safhalara ulaşmadan, ülkelerin sahip olduğu bir takım kaynakların değerlendirilmesi suretiyle giderilebilir. Bu bakımdan, alt yapı yatırımları ve konut yapımı yanında, çeşitli yönleriyle önem kazanan turizmi geniş istihdam olanakları yaratabilme açısından ön plana çıkarmak gerektiğinin altı çizilmektedir (İlkin ve Dinçer, 1991: 27).

Turizm sektörünün, sadece turistik tüketim harcamalarının yapılması ve bu yolla gelir yaratılmasından oluşmadığı ileri sürülmektedir. Bununla beraber turizm talebini karşılamak için işletmelerin yeni yatırımlar gerçekleştirmeleri ve emek yoğun olan bu sektörün gelişimi istihdamı artırarak ülke ekonomisine katkılar sağlamakta ve turizm, birçok ülkede en geniş istihdam olanakları yaratan bir sektör olarak görülmektedir. Turizm sektörünün kendisinin doğrudan istihdama katkıda bulunması ve bu sektöre girdi veren diğer sektörlerle de dolaylı istihdam imkanları sağlaması dolayısıyla, ülkedeki toplam istihdamı etkilediği ifade edilmektedir (Oktayer vd., 2007: 89).

Sektörde emek-yoğun üretimin hakim olması nedeniyle turistik tüketim harcamalarının, yüksek oranda doğrudan istihdam etkisi yarattığı söylenmektedir. Bunun yanında turizm sektörünün mal ve hizmet sunan yan sektörlerle de geniş istihdam imkanları sağlayarak dolaylı istihdam etkisi meydana getirdiği belirtilmektedir. Diğer taraftan, turizm sektörünün istihdam yaratıcı etkisinin, turizm talebinin yoğunluğuna bağlı olduğu ifade edilmektedir (Oktayer vd., 2007: 89).

Turizm sektörünün, hassas dengeler üzerinde duran bir sektör olduğu ifade edilmektedir. Her işsiz olanın, turizm sektöründe istihdam edilmesinin, kesinlikle mümkün olmadığı bilinmektedir (Tutulmaz, t.y.: www.muglayenigun.com).

Turizmin emek yoğun bir sektör olmasının istihdam konusunu oldukça önemli hale getirdiği belirtilmektedir. Yatak başına personel ihtiyacının değişeceği söylenmektedir (Şahin, 1990: 189-190).

Turizmin genel olarak; doğrudan, dolaylı ve uyarılmış olmak üzere üç tür istihdam meydana getirdiği kabul edilmektedir.

- Doğrudan İstihdam: Turizm endüstrisinin kendisinden kaynaklanan (otel, seyahat acentesi vb.) ve ona bağımlı olan işlerindeki istihdam artışı olarak tanımlanmaktadır (Albeni ve Ongun, 2005: 96). Konaklama, yeme - içme işlemleri, hediyelik eşya satan mağazalar, bar ve gece kulüpleri, seyahat acentaları, ulaştırma işletmeleri ve turizm örgütlerinde yaratılan işlerin bu gruba girdiği söylenmektedir. Uluslararası alanda yapılan araştırmaların, turizm sektöründe çalışanların yaklaşık %75'inin doğrudan istihdam edildiği gösterilmektedir (Çeken ve Erdem, 2003: www.isguc.org).
- Dolaylı İstihdam: Turizm endüstrisinin ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetleri veren sektörlerdeki (inşaat, tarım, hayvancılık vb.) istihdam artışı olarak tanımlanmaktadır (Albeni ve Ongun, 2005: 96). Dolaylı istihdam = doğrudan istihdam x 1.5, şeklinde hesaplanır (Lordoğlu, t.y.: 6). Tarım, balıkçılık, inşaat, el sanatları, bankalar ve imalat gibi sektörlerde turizmin gelişmesi ile birlikte sağlanan istihdam bu gruba dahil edilebilir (Avcıkurt, 2007: 40).
- Uyarılmış İstihdam: Doğrudan ve dolaylı istihdamla sağlanan gelirler harcandıkça turizm çarpanının etkisi ile ekonomide ortaya çıkan ek istihdam olarak tanımlanmaktadır (Albeni ve Ongun, 2005: 96-97).

Turizm sektörünün emek-yoğun üretim tarzı ile çalışmasının, turistik mal ve hizmet üretiminde makineleşmeye ve otomasyona büyük ölçüde gitmenin imkansızlığının, bu sektörün doğrudan istihdam etkisini arttırdığı ifade edilmektedir. Ayrıca, turizm sektörünün insan gücüne dayanmasından dolayı, bu sektörde istihdam yoğunluğunun diğer sektörlerle oranla daha yoğun olduğu ifade edilmektedir (Çeken ve Erdem, 2003: www.isguc.org).

Yani Turizmin emek yoğunluklu bir sektör olması nedeniyle istihdama önemli etkisi olduğunun göz ardı edilemeyeceği bilinmektedir (Gür, 1992: 177).

İstihdam yaratma ve avantajlı kesimler olarak adlandırılan gençlerin ve kadınların istihdam edilmesinde oynadığı etkin rolden dolayı, turizm sektörünün gelecekteki en önemli zenginleşme kaynağı olmasının yanı sıra, en önemli istihdam kaynağı haline de geleceği belirtilmektedir. Özellikle ülkemiz nüfusunun yarısından

biraz fazlasının kadınlardan oluştuğu ve genç bir nüfusa sahip olduğumuz gerçeği göz önüne alınacak olursa, turizm sektörünün gelişmesinin, ülkemiz ölçeğinde işsizliğin ortadan kaldırılmasına yönelik mücadeleye de en büyük katkıyı sağlayacağı belirtilmektedir (T.C. Turizm Bakanlığı, 2002: 3).

Dünya Turizm Örgütü'ne göre turizm sektörü, gerçek anlamda bir halk sanayisi olarak değerlendirilmektedir. Hitap ettiği kitle dolayısıyla genelini kapsayan turizm sektörünün, herkese ve her kesime eğitimi, birikimi ve konumuna göre ve özellikle kadınlar ve gençlere, istihdam ve girişimci olma fırsatını veren gerçek bir halk sanayii durumunda olduğu ifade edilmektedir (T.C. Turizm Bakanlığı, 2002: 3).

Turizm, birçok ülkede en geniş istihdam olanakları yaratan bir sektördür. Bugün için turizm dünya genelinde 140 milyon kişi için iş yaratmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) çalışmaları Ekonomik İşbirliği ve Kalınma Örgütü'ne (OECD) üye ülkelerde iş gücünün 20'de 1'nin turizm endüstrisinde çalıştığını göstermektedir. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (WTTC) turizm için yıllık istihdam artış oranının %5.2 olduğunu açıklamıştır. Bu oran tüm endüstriler içindeki en yüksek büyüme oranıdır. Diğer endüstriler dikkate alındığında ki onların ortalama büyüme oranı %2,45 'tir. Turizmin iş yaratma konusundaki yüksek potansiyeli görülmektedir (İçöz, 2005: 272).

2.5. Turizm Sektöründe İstihdam Artırıcı Öneriler

İstihdam artırıcı öneriler aşağıdaki şekillerde açıklanmaktadır(Turizmde İstihdam, t.y.: www.xing.com);

- Turizm sektöründe istihdamın doğru yönlendirilebilmesi, istihdam edilecek personelin nitelik ve niceliklerinin gerçek ihtiyaçla uyumlu olabilmesi amacıyla bir işgücü araştırmasının periyodik olarak yaptırılmasının yararlı olacağı ifade edilmektedir.
- Turizm sektöründe kalite ve verimliliğin gelişmesine öncelik verilerek istihdam için beceri düzeylerinin, belirlenmesini sağlayacak projeler üzerinde durulmalıdır.
- İnsan kaynaklarının kalitesini yükseltmek amacıyla, turizm sektörüne yönelik, istihdam artırıcı çalışmaları, sürdürülebilir bir şekilde yapılmalıdır.

- Turizm konusunda Üniversiteler, kamu kuruluşları ve sektörle işbirliği yapılarak ortak projelerin üretilmesine ağırlık verilmeli ve turizm konusunda bilimsel araştırmalar desteklenmelidir.
- Turizm sektöründe işgücü ve istihdam sorunlarının, başında gelen eğitilmiş elamanların, işçiliği ve çalışanların iş güvencesi ve sosyal güvenlik sorunları çözümlenmelidir.
- Bölgesel ihtiyaçları karşılamak amacıyla yerel yönetimler ve turizm sektörünün katkılarıyla mesleğe yönelik, sürekli eğitim programları hazırlanıp uygulanmalı turizm bir yaşam biçimi haline getirilmelidir.
- Turizm sektöründe nitelikli insan gücünün geliştirmek amacıyla turizm işletmelerinde, eğitilmiş personel çalıştırılması zorunluluğu getirilmelidir.
- Toplumda turizm bilinci oluşturulması ve sürekliliğin sağlanması için kitle iletişim araçları etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Bu konularda akademik kaynak ve öneriler dikkate alınmalıdır.
- Turizme hizmet veren bütün sektörlerde çalışanların, KOBİ kapsamında kalan, işletmeciler ile çalışanlarının, esnaf ve sanatkarların sürekli eğitimleri sağlanmalıdır.

2.6. Turizmin İstihdam Artışı Etkisi

Turizm ve seyahat sektörünün, dünyada en fazla iş sahası yaratan sektörlerden biri konumunda olduğu ifade edilmektedir (Çeken ve Erdem, 2003: www.isguc.org). Turizmin istihdama etkisi turizmin gelişmesine ve turizm talebinin yoğunluğuna bağlı olarak artmaktadır. Turizmin gelişmesine paralel olarak turistik tesis yatırımlarının artması işgücü talebini artırdığı gibi, turizm endüstrisinin mevsimlik özelliğinden dolayı talebin yoğunlaştığı dönemde turistik işletmelerde işgücüne olan talep de artmaktadır. Mevsim dışında ise işgücüne talep azalsa da yine de bir devamlılık söz konusudur (Çeken ve Ateşoğlu, 2008: 145).

Turizm endüstrisi baslı basına bağımsız bir endüstri olmamakla birlikte çeşitli gelir grubundaki tüketicilerin zevklerine, isteklerine ve beklentilerine hitap ettiği için birçok endüstrinin birbiri ile ilişkili olmayan işletmeleri ve organizasyonları ile etrafi

sarılmış bir endüstri niteliğine sahiptir ve bu yönden sürekli olarak istihdam artırıcı bir potansiyele sahiptir. Turizm, uluslararası ölçekte geniş istihdam olanakları yaratan bir endüstridir ve dünyada yaklaşık 300 milyon insanı istihdam etmektedir. Başka bir ifadeyle; dünyadaki her 16 çalışandan biri turizm endüstrisindedir. Turizm, gerek emek yoğun bir sektör olmasından, gerekse geri kalmış bölgelerin kalkınması için önemli bir sektör olmasından dolayı, özellikle gelişmekte olan birçok ülkede çeşitli ekonomik araçla desteklenmektedir. Böylelikle turizm sektörü, gelir artırıcı olmasının yanı sıra, işsizliğin azaltılmasında da önemli bir sektör olma konumunu korumaktadır (Çeken ve Ateşoğlu, 2008: 145).

Turizm sektörü, sadece turistik tüketim harcamalarının yapılması ve bu yolla gelir yaratılmasından oluşmamaktadır. Bununla beraber turizm talebini karşılamak için işletmelerin yeni yatırımlar gerçekleştirmeleri ve dolayısıyla doğası gereği emek yoğun olan bu sektörün gelişimi istihdamı artırarak ülke ekonomisine katkılar sağlamaktadır (Kar vd., 2004: 90). Turistik üst yapı tesislerinin inşa edilmesi, daha çok iş gören istihdamını ve inşaat malzemesi kullanımını gerektireceğinden, yatırım harcamalarında meydana gelen bir artışın, ilk andan itibaren ekonomiye yayılarak bir harcama ve dolayısıyla gelir akımı yarattığı ifade edilmektedir. Ayrıca turizm, emeğin yoğun olarak kullanıldığı bir sektör olduğundan yatırımın başlaması ile istihdam artışı sağlamaya başlarken, tamamlanmasıyla da o sektördeki kalifiye işgücünün istihdamı için yeni iş olanakları yaratmaktadır (Kar vd., 2004: 91).

Emek-yoğun bir yapıya sahip olan turizm sektörü, işsizlik sorunu olan ülkelerde, sektördeki sermaye-işgücü oranının düşük olması nedeniyle az yatırımla çok işgücü yaratma özelliğine sahiptir. Ülkelerin turizm konusunda yapmış oldukları yatırım düzeyinin, çalıştırılan kişi sayısını arttırdığı belirtilmektedir. Ayrıca son zamanlarda uluslararası turizm talebinin kitlesel bir nitelik taşıması ve farklı grupların ihtiyaç ve isteklerinin çok çeşitlilik arz etmesinin de çeşitli iş kollarının ortaya çıkmasına neden olduğu ve işgücüne olan talebi arttırdığı ifade edilmektedir (Çeken ve Erdem, 2003: www.isguc.org).

2.7. Turizm Sektöründe İstihdam Edileceklerde Aranılan Özellikler

- Turizm sektöründe istihdam edileceklerde aranılan özellikler, kişilikten başlayıp, sosyal, kültürel ve fiziksel özelliklere kadar aşağıda özetlenerek

sunulmaktadır (Turizm Nedir, Ne İşe Yarar, Ne Gibi Artıları, Ne Gibi Eksikleri Vardır, t.y.: www.turizmle.blogcu.com);

- Güven verici bir kişiliğin turizm çalışanlarında aranan özelliklerin başında geldiği belirtilmektedir.
- Farklı kültüre, davranışlara hoşgörü ile yaklaşmayanların turizmde çalışmasının sağlıklı olmadığı ifade edilmektedir.
- İnsan ilişkileri yani sosyal yönü güçlü olmayanlarında bu alanda başarılı olamayacağına inanılır.
- Yoğun tempolu çalışma gerektirdiğinden turizmde fiziksel özelliklerin de önem kazandığı belirtilmektedir

2.8. Türkiye’de Turizm Sektörünün İstihdamdaki Yeri, Önemi ve Özellikleri

Türkiye, yetişmiş yeni işgücünün önemli bir kısmı için, iş bulma olanakları kısıtlı olan bir ülke olarak ifade edilmektedir. Ülkede hem hızlı nüfus artışı hem de artan bu nüfusun kentlerde yoğunlaşması sorunu günden güne ağırlaşmaktadır. Özellikle ekonomik kriz dönemlerinin oluşturduğu ortamın, çalışabilecek durumdaki insanlara yeni iş alanları yaratma konusunda bir takım zorluklar yarattığı belirtilmektedir. Turizm sektörünün bu konuda yeni iş alanlarını açılmasını sağlayarak önemli bir işlev gördüğü ileri sürülmektedir. Türkiye’de işgücü istatistikleri ayrıntılı biçimde elde edilemediğinden, turizm için istihdam rakamı değişik yollarla tahmin edilmektedir. Tahminlerin dayanak noktasını ise, yatak başına çalışan kişi sayısı oluşturmaktadır. Türkiye’de yapılan çeşitli çalışmaların, konaklama tesislerinde yatak başına 0.5 kişinin istihdam edildiğini gösterdiği belirtilmektedir (Çeken ve Erdem, 2003: www.isguc.org).

Türkiye’de toplam istihdamın önemli bir bölümü tarım sektöründen sağlanmakla birlikte, tarımın toplam istihdam içindeki payı gerilemektedir. Tarımsal istihdamda gizli işsizlik yaşanmaktadır ve işgücü verimliliği düşüktür. Türkiye’de işgücü verimliliğinin düşüklüğü yanında yeni iş yaratmada yetersizlik istihdamın yapısal özellikleri arasındadır. Çalışanların büyük çoğunluğu yetersiz gelir düzeyinde çalışmakta ve ücretliler istihdam edilenlerin içinde düşük bir oranı oluşturmaktadır.

Kayıtsızların, yani herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı olmayanların oranı yüksektir (Eyüboğlu; 2003: 31-32).

Türk Turizm sektöründe potansiyel istihdamın özellikleri aşağıda belirtilmektedir (Turizmde İstihdam, t.y.: www.xing.com).

- Yeni istihdam olanakları yaratmak için gerekli olan sermayenin başlangıçta oldukça yüksek olduğu ifade edilmektedir.
- Turizm işletmelerinde diğer sektörlerle göre daha genç bir işgücünün çalıştığı belirtilmektedir.
- Diğer sektörlerle karşılaştırıldığında turizm işletmelerinde çalışan iş gören sayısının daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle konaklama işletmelerinin kat hizmetleri departmanlarında çalışanların büyük çoğunluğunun kadın personelden oluştuğu belirtilmektedir.
- Mevsimlik özelliği nedeni ile işletmelerde personel devir hızının yüksek olduğu görülmektedir.
- İş görenlerin büyük çoğunluğunun konaklama işletmelerinde çalıştığı ifade edilmektedir. Bunu sırayla seyahat işletmelerinin ve restoran işletmelerinin izlediği ileri sürülmektedir

2.9. Turizm Sektöründe Mevsimsellik ve İstihdam Edilenler Açısından Önemi

Turizm sektörünün dikkat çeken bir özelliği olarak mevsimsellik kısaca, boş zaman etkinliği olan turizm talebinin mevsimsel (her yıl benzer zamanda ve yoğunlukta) dalgalanması” olarak tanımlanabilmektedir (Kuşlvan ve Kuşlvan, 1998: 18).

Emek-yoğun bir üretim tarzına sahip bir sektör olarak turizmde çalışanların önemli sayılabilecek bir oranı mevsimsel personel olarak ise alınmakta ve çoğu zaman; sezon dışında, isteğe bağlı olmadan işletmeden ayrılmak durumunda kalmaktadır. Bu durum; çalışan için, işletme, çalışılan bölge ya da yörenin değişimine neden olarak çalışma hayatında istikrarsızlığı yaratmaktadır. Bu istikrarsızlık; personelin iş tatminini, motivasyonunu ve sunduğu hizmetin kalitesini etkilemektedir (Kuşlvan ve Kuşlvan, 1998: 22).

Yoğun (yüksek) sezon boyunca, nitelikli personel ihtiyacı oldukça fazla olan sektör işletmelerinin, diğer aylarda düşen taleple birlikte bu personeli işten çıkarmak zorunda kalmaları–daha genel bir yaklaşımla–turizmdeki istihdamın mevsimlik olması, turizm sektöründe çalışanların ölü sezonda iş bulma olanaklarını kısıtlamaktadır. Çünkü turizm alanında uzmanlaşmış kişilerin sezon dışında çalışması olanağı oldukça sınırlıdır. Bu kişilerin özellikleri göz önünde tutulduğunda; bir başka alanda istihdam edilmelerinin güçlüğü kabul edilmektedir (Olalı ve Timur, 1988: 379).

2.10. Türk Turizm Sektöründe Çalışma Koşulları

Turizm endüstrisindeki çalışma koşullarından bahsederken öncelikle aşırı iş yükü, işlerin karmaşıklığı gibi hususlar akla gelmektedir. Gerçekten de emek-yoğun özelliği taşıyan turizm endüstrisinde, yüksek sezon olarak adlandırdığımız Mayıs-Ekim ayları arasında turizm işletmelerinin faaliyetlerinin yoğun olması, çalışanlarda bitkinlik ve ümitsizlik duygularını ortaya çıkararak çalışanların stres altına girmelerine neden olmaktadır. Çalışma hayatında yaşanan stres, turizm endüstrisi çalışanlarını fizyolojik ve psikolojik açıdan yıpratmakta ve hatta çalışanların sağlığını etkilemektedir. Davranışsal açıdan ise, çalışanların daha az verimli ve etkili olmalarına neden olmaktadır. Sektörde stresin yoğun olarak yaşanması, çalışanları, işten ayrılmalarına neden olabilecek kadar baskı altında bıraktırmaktadır (Topaloğlu ve Tuna, 1998: 39).

Turizm sektöründe, işgücü devir hızının yüksekliği bir anlamda çalışanların stres altında olduğunun bir göstergesidir. Çünkü, sürekli olarak yoğun stres altında çalışan işçi, iş tatmini konusunda sorun yaşayabilmekte ve bunun sonucunda işi bırakma eğilimine gidebilmektedir. Turizm endüstrisinde çalışan işgücüne yönelik yapılan bir araştırmanın sonucu, yaşanan stresin işi bırakma ile yakın ilişkisi olduğunu göstermektedir. Yine aynı çalışmada, buna ilişkin olarak, çalışanlara sırf aşırı stres nedeniyle işlerini bırakıp bırakmayacakları sorulduğunda, ankete katılanların %62'si işlerini bırakabileceklerini belirtmişlerdir. Turizm sektöründe, işgücü devir hızının yüksekliği bir anlamda çalışanların stres altında olduğunun bir göstergesidir. Çünkü, sürekli olarak yoğun stres altında çalışan işçi, iş tatmini

konusunda sorun yaşayabilmekte ve bunun sonucunda işi bırakma eğilimine gidebilmektedir (Topaloğlu ve Tuna, 1998: 42).

Turizm endüstrisinde çalışan işgücüne yönelik yapılan bir araştırmanın sonucu, yaşanan stresin işi bırakma ile yakın ilişkisi olduğunu göstermektedir. Yine aynı çalışmada, buna ilişkin olarak, çalışanlara sırf aşırı stres nedeniyle işlerini bırakıp bırakmayacakları sorulduğunda, ankete katılanların %62'si işlerini bırakabileceklerini belirtmişlerdir (Topaloğlu ve Tuna, 1998: 42).

Öte yandan, zaman kavramının çok önemli olduğu turizm endüstrisinde çalışan pek çok insan, zaman baskısı hissetmektedir. Örneğin, kat hizmetlerinde çalışan görevlilerin, yeni giriş alıncaya kadar tüm odaları temizlemek zorunda oluşu, servis elemanlarının ve mutfak personelinin yemek saatlerine kadar yemekleri ve servisi hazır duruma getirme zorunluluğu çalışanların zaman baskıları yaşamalarına ve dolayısıyla strese girmelerine neden olmaktadır. Bu durum, iyi bir iş planlaması gerektirdiği kadar, iş saatlerinin düzeltilmesi ile de ilgilidir (Aydın, 2005: 331).

2.11. Turizm Sektöründe Çalışanların ve Girişimcilerin Hakları

Turizm sektöründe çalışanların ve girişimcilerin hakları şöyle sayılabilir (DPT, 2007: 96);

- Turizm sektöründe ücretli veya kendi adına çalışanların temel hakları, sektörün mevsimsel, esnek ve uluslararası olma özellikleri de dikkate alınarak, yerel ve ulusal yönetim birimlerinin gözetiminde garanti altına alınmalıdır.
- Turizmde ücretli ve kendi adına çalışanların, eğitim, sosyal güvenlik, iş güvencesi, yaşam koşullarını iyileştirme gibi haklara sahip olduğu belirtilmektedir.
- Gerekli yetenek ve donanıma sahip kişilerin, ulusal yasal çerçevede dahilinde profesyonel anlamda turizmde faaliyet gösterme hakkına sahip oldukları belirtilmektedir. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin sektöre girişinde yasal ve idari sınırlamalar asgariye indirilmelidir.

- Turizmde çalışanlar arasında bilgi/deneyim alışverişi, sektörün gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Ulusal ve uluslararası yasa ve anlaşmalarla söz konusu alışveriş kolaylaştırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- Turizmde faaliyet gösteren çok uluslu şirketlerin sektörü kontrol etmesi önlenmeli, bu şirketlerin bölgesel turizmin kalkınmasına yönelik yatırımlara yönelmeleri sağlanmalıdır.
- Turist gönderen ve alan ülkelerde faaliyet gösteren firmaların ortaklıkları veya dengeli ilişkilerinin, sektörün sürdürülebilir gelişimine ve kazancın hakça dağılımına önemli katkı sağladığı ifade edilmektedir.

2.12. Göç Kavramı

Göç, ekonomik, siyasi, ekolojik veya bireysel nedenlerle, bir yerden başka bir yere yapılan ve kısa, orta veya uzun vadeli geriye dönüş veya sürekli yerleşim hedefi güden coğrafik, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketi olarak tanımlanmaktadır (Yalçın, 2004: 13). Göçün sosyal yönüyle tanımlanması, “kişileri yeni bir topluluğa götüren dolayısıyla yeniden uyum sorunlarıyla karşı karşıya bırakan bir yer değiştirme” olup bu, göçün sosyal bilimler açısından önemini oluşturmaktadır (Başel, 2006: 297). Yani kısaca insanların göç olgusu bir coğrafik bölgeden diğer bir bölgeye intikal etmelerini ifade eder (Doğan, 2005: 671). Tarihin her evresinde ve dünyanın her yerinde insanların ekonomik, siyasi ve ekolojik nedenlerle doğup büyüdüğü yerlerden başka coğrafyalara göç ettikleri belirtilmiştir. İnsanın doğasında olan içinde yaşadığı koşullardan daha iyisine ulaşma arzusu, son elli yılda devamlı gelişen ulaşım araçları ile daha da güçlenmiş ve dünyanın hemen her coğrafyası çeşitli dönemlerde değişik alanlarda etkisi görülen önemli göç olaylarına sahne olmuştur (Ünver, 2003: 178). Göçlerin önemli bir kısmının ekonomik kökenli olduğu ifade edilmektedir (Göçlerin nedenleri ve Çeşitleri, t.y.: www.bilgiustam.com). Sosyal, ekonomik, politik ve çevresel sorunların göç için kök nedenler oluşturduğu belirtilmektedir (Dayton vd.,: 149-150).

Birleşmiş Milletlere göre, bir yılı aşan süreyle yapılan yer değiştirmeler göç olarak kabul edilmektedir. Göç olgusu dünya tarihinin hemen hemen her döneminde yaşanmış ve her dönemde de farklı nedenlere dayanmıştır (Şimşek, 2006: 78). Sonuç

olarak göç olayının demografik, sosyal ve ekonomik faktörlerle ilişkisi olduğu söylenebilmektedir (Başol, 2004: 102).

İşgücü arzındaki artış, yetersiz ücret, sanayileşmenin azlığı gibi faktörler sebebiyle göçün önemli bir yer tuttuğu belirtilmektedir (Carasco: 3).

Küreselleşme ile beraber gerek malların gerekse insanların ülkeler arası serbest dolaşımı teşvik edilmiştir. Ancak mal hareketini yönetmenin, insan hareketini yönetmekten oldukça kolay olduğu belirtilmektedir (Expert Group Meeting on International Migration and Development in Latin America and The Caribbean, 2005: 5).

Yıldan yıla işçiler ya da ailelerinin geçici ya da kesin olacak ülkeler/bölgeler arasında istihdam ve kazançla ilgili fırsatlar arasındaki boşlukları azaltmak için diğer gelişmiş bölge/ülkelere taşınmayı yeğlediği belirtilmektedir (Pirciog: 447).

Ülkeler arasındaki zorluklarda fırsatlarda, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda farklılıkların olması göçü tetiklemektedir. Bu sebeple ülkelerin yoksulluğu azaltmak yoluyla göçleri azaltmaya çalıştığı belirtilmektedir (Khatri, 2007: 5).

Göçmenler gittikleri yere enerji, girişimcilik, taze fikirler getirdiği gibi, göçmen gençlerin eğitim alanında başarısız olmaları, yetişkinlerin iş bulamamaları ve kaçak göçmenlik gibi sorunları da beraberinde getirebiliyor. Göçün bu sorunlar nedeniyle politik yıldırım ve hiddetli tartışma konusu da olabildiği ifade edilmektedir (Keeley: 1-3).

Türkiye’de hem geçmişte hem de günümüzde oldukça karmaşık bir göç süreci yaşanmış ve halen de yaşanmaktadır (İçduygu vd., 1998: 217).

İyi bir turizm ile göç hareketliliğinin birbirine bağlı olduğu bilinmektedir (Lundmark, 2006: 199).

2.13. Göç Teorileri

2.13.1. İtme-Çekme Teorisi

Bu teorinin formülasyonunu, Everett Lee, 1966 yılında yayınladığı “Bir Göç Teorisi” (A Theory of Migration) adlı makalesinde yapmıştır. Lee’ye göre göç olayında 4 temel faktör bulunmaktadır. Bunlar (Çağlayan, 2006: s.y.);

1. Yaşanan yerle ilgili faktörler,
2. Gidilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler,
3. İşe karışan engeller,
4. Bireysel faktörlerdir.

Ülkemiz açısından bu teoriye bakıldığında, göçün bazı yönleriyle teoriyle uyum sergilediği görülecektir. İç ve dış göçlerde insanların itici ve çekici faktörleri hesaba kattıkları, ayrıca, karşılaşacakları engellerle nasıl bas edebileceklerini de düşündükleri ve bir çıkar yol görürlerse göç etmeye yanaştıklarını varsaymak yanlış olmayacaktır. Bu meyanda, yaşanan yerle kurulu olan duygusal bağın çok güçlü olması ve ata toprağı, baba ocağı gibi kavramların özellikle yaşlı insanlar üzerinde nasıl etkili olduğu ve çekici faktörlerin her ne şekilde olursa olsun hiçbir işe yarayamayacağı durumların varlığı da bilinmekte, hatta çoğunlukla başka yerlere göç eden insanların öldüklerinde baba-dede toprağına gömülmeyi vasiyet etmeleri bunun en açık örneğidir (Yalçın, 2004: 30-35).

2.13.2. Ağ (Network) Teorisi

Bu yaklaşım ise göçün, networklardan belenmesi üzerinde durur. Göçmenlerle geride kalanlar arasında bilgi paylaşımı yapılmakta, iş bulma, geçici konaklama ve ulaşım gibi konularda yardımlaşmaktadır (Savaşan, t.y.: 14).

2.13.3. Ravenstein’in Göç Kanunları

Ernest Georg Ravenstein, uluslararası bağlamda göç olgusuna kuramsal açıklamalar getiren ilk çalışmaları yapmıştır. Ravenstein, 1881 yılında İngiltere’deki nüfus verileri üzerine çalışmış ve yedi tane göç kanunu tanımlamıştır. Ravenstein, 1885 ve 1889 da “The Laws of Migration” başlıklı iki makalede görüşlerini

açıklamıştır. Bu çalışmalarda göç ve uzaklık, göç ve aşamaları, yayılma ve oturma süreçleri, göç zincir ve halkaları, dolaysız yani doğrudan göç, kent ve köy göç farkı, kadın ve erkek gibi farklı değişkenler bağlamında konuyu ele almıştır. Ancak Ravenstein'ı göç kuramı açısından önemli kılan uluslararası göçle ilgili ilk çalışmaları yapmış olmasıdır. Ravenstein uluslararası göç olgusunda ekonomik temelli bir yaklaşım ortaya koymuş, uluslararası göçü kentsel ve endüstriyel gelişim ile bağlantılı olarak açıklamıştır. Ravenstein, göçü ortaya çıkaran etmenler olarak kötü veya baskıcı kanunlara, olumsuz iklim koşullarına ve ağır vergilere de işaret etmiştir. Fakat Ravenstein için göçün temel etmeni, ekonomik anlamda daha iyi olma isteğidir ve bunun dışındaki diğer koşullar o kadar güçlü değildir. Dolayısıyla, ekonomik göç dalgaları diğer koşulların yarattığı göç dalgalarından daha güçlüdür. Ravenstein göçün sürekli artarak devam eden bir süreç olduğunu vurgulamakta, bu sürecin sebebi olarak da sanayinin gelişmesini ve buna bağlı olarak sanayi ve ticaret merkezlerinin çoğalmasını göstermektedir (Yalçın, 2004: 26).

2.13.4. Kesişen Fırsatlar Teorisi

Göç sosyolojisiyle ilgili olarak Üzerinde durulacak bir diğer kuram da kesişen fırsatlar kuramıdır. Bu kurama genel olarak bakıldığında, mikroya yönelik, göç konusunda bireylerin kararları ve bu kararlara iten sebepler üzerine yoğunlaşan ve sosyal aktör olarak göçmeni on plana çıkaran bir kuram olduğu gözlenmektedir. 1940 yılında Stouffer ilk kez kesişen fırsatlar (intervening opportunities) kuramından bahsetmiştir. Stouffer yaptığı bu çalışmada, Cleveland'ın anakent bölgesine ait nüfus istatistiklerini kullanmış ve bu istatistiklere göre evlerinden taşınan kişileri veri kabul ederek çalışmasını geliştirmiştir. Kurama göre göç olgusunda önemli olan noktalar, göç edilecek mesafe, göç edilecek yerdeki imkanlar ve bu imkanların miktarı şeklinde belirtilmektedir (Çağlayan, 2006: s.y.).

Fakat Stouffer oluşturduğu kuramda, bu üç önemli faktörden mesafeyi analiz nesnesi olarak diğer faktörlerin önüne koymaktadır. Stouffer'a göre, göç çalışmalarında çekim etkisi üzerinde daha fazla durulmalıdır. İki farklı merkezdeki çekim etkileri, göç edilecek yerle çekim merkezi arasındaki mesafe dikkate alınarak analiz yapılmalıdır. Biraz daha açmak gerekirse, Stouffer net bir şekilde herhangi iki merkeze yönelecek olan göçte, çekme faktörlerinin önemli olduğunu, fakat bu

faktörlerin önemini belirleyen temel noktanın da mesafe olduğunu dile getirmektedir. Buna göre, belli bir mesafeye göç edecek kişilerin sayısı bu mesafedeki iş imkanlarının çokluğuyla doğru orantılıdır. Ayrıca göç edilecek hedef yerle yerleşik bulunulan yer arasındaki mesafenin kısa olması da, göçe yönelecek olan kişiyi göç için cesaretlendirmekte ve göçü olumlu anlamda etkilemektedir. Yani göç edilecek yerdeki iş imkanlarının çokluğu ve göç mesafesinin kısalığı, o çekim merkezine göç eden kişilerin sayısını artıran faktörlerdir (Çağlayan, 2006: s.y.).

2.14. Göçlerin Sınıflandırılması

Göçler üç şekilde sınıflandırılarak aşağıda ayrıntısı ile sunulmaktadır.

2.14.1. Göçe Karar Verme Açısından Göçler

Bu kısımda kendi içerisinde iki şekilde incelenecektir.

2.14.1.1. Zorunlu Göç

Savaşlar, sınır değişiklikleri, mübadele (antlaşmalarla sağlanan nüfus değişiklikleri), etnik baskılar, salgın hastalıklar, doğal afetler, kamulaştırma sonucu oluşan göçler olarak tanımlanmaktadır (Göç ve Göç Çeşitleri, t.y.: www.geograpy.blogcu.com).

Zorunlu göçün kaynağı aşağıda maddeler halinde belirtilmektedir(Kaya vd., 2009: 171);

- Zorunlu göç güvenlik nedeniyle gerçekleştirilmiştir. Birçok kişi terörle ilişkilerinin bulunmadığını vurgularken, bazı farklı yerel nedenlerle akraba ve diğer kişilerle yaşanan sorunların kendilerinin göçe zorlanmasında rol oynadığını vurgulamışlardır.
- Zorunlu göçe tabi tutulan nüfusu Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da kırsal bölgelerde, meralarda, dağ köylerinde yaşayan Kürt kökenliler oluşturmakla birlikte, kasabalardan da zorunlu göçe maruz kalanlar bulunmaktadır.
- Zorunlu göç kararını verenlerin bu tür bir toplumsal eylemin doğuracağı istenmeyen sonuçlar konusunu dikkate almadığı ifade edilmektedir.

- Görüşme yapılan zorunlu göç mağdurlarının hiçbir ön uyarı almaksızın hızlı bir biçimde evlerini terk etmek zorunda kaldığı belirtilmektedir.

2.14.1.2. Gönüllü Göç

İş bulmak, eğitim görmek, sağlık şartlarından yararlanmak, macera aramak, şehirdeki kültürel sanatsal faaliyetlerden yararlanmak, beyin göçü gibi göçler olarak ifade edilmektedir (Göç ve Göç Çeşitleri, t.y.: www.geograpy.blogcu.com).

2.14.2. Göç Edenlerin Niteliklerine Göre Göçler

Niteliklerine göre göçler; işgücü göçü ve beyin göçü olarak aşağıda incelenmektedir.

2.14.2.1. İşgücü (Emek) Göçü

Ekonomik gelişmenin yavaş olduğu ülkelerde iş olanaklarının az olmasının, bu imkânların geliştiği ülkelere ve bölgelere doğru göçlere neden olduğu ileri sürülmektedir. İşsizlik nedeniyle yapılan göçlere işgücü göçü denildiği belirtilmektedir (Göç ve Göç Çeşitleri, t.y.: www.geograpy.blogcu.com).

İşgücü göçünün bugünün global dünyasında zorluklar ve fırsatlar sunduğu ifade edilmektedir (Khatri: 231).

2.14.2.2. Beyin Göçü

Beyin göçü iyi eğitim görmüş, kalifiye ve yetenekli işgücünün yetiştiği az gelişmiş/gelişmekte olan bir ülkeden gelişmiş bir ülkeye akışı/göçü olarak tanımlanabilir. (Kaya, 2003: www.universite-toplum.org).

Beyin göçünü doğuran faktörler şöyle sıralanmaktadır (Erkal, 2000: 287-288);

- Sayı ve nitelik olarak bazı dallarda eğitilen insan gücü ile talep edilen insan gücü arasındaki dengesizlik,

- Gelişmiş ülkelerle gelinmekte olan ülkeler arasında vasıflan belirli işlere farklı ücret seviyelerinin uygulanması ve maddi tatminsizliğin yanı sıra, manevi tatmine erişememek,
- Üniversite eğitim ve öğretim kadrolarına girişte doğan engeller,
- İstihdam imkanlarının gelişmekte olan ülkelerde sınırlı olması, işsizliğin ve bilhassa aydın işsizliğinin görülmesi, eğitim-istihdam ilişkilerinin yeterince düzenlenmemesi,
- Yaratıcı gücün teşvik edilmemesi, araştırma ve inceleme konusunda imkânların yetersizliği, ilim zihniyetinin ve ikliminin bulunmaması, araç gereç ve kalkınma hedefleri ile bütünleşmiş bir araştırma-geliştirme politikasının noksanlığı,
- Milli ideallerin eğilim ve kültür politikaları yoluyla gençlik ve aydınlar arasında yer edememesi,
- Siyasi ve ekonomik istikrarın bulunmaması, demokratik yapının zedelenmesi, can ve mal güvenliğinin azalması,
- Mevcut eğitim sisteminin ve bilhassa bazı eğitim kuruluşlarının gelişmiş ülkeler içi pazar olabilme özelliği,
- Gelişmiş ülkelerin teknolojik gelişme ve yeniliklerin merkezi olmaları,
- “Alıştırma” ve “telkin” yoluyla gelişmiş ülkelerin cazip gösterilmesi için sürdürülen kültürel baskı ve yüksek öğretimde yabancı dille eğitim ve öğretim,
- Özellikle lisans düzeyinde burslu ve kendi hesabına okumak üzere yurt dışına öğrenci gönderilmesi,
- Siyasi tercihler biçiminde sayılabilmektedir

2.14.3. Yönüne Göre Göçler

Yönüne göre göçler dış göç ve iç göç olarak aşağıda incelenmektedir.

2.14.3.1. Dış Göç

Bir ülkeden başka bir ülkeye olan göçlere dış göç denilir. Dış göçlerin en önemli nedenleri savaş, baskı, zulüm ve ekonomik sebepler olarak belirtilmektedir. Bunun dışında anlaşmalarla karşılıklı nüfus değişimleri (mübadele) ve eğitim amacıyla dış göçlerin olduğu ifade edilmektedir (Göçlerin Nedenleri ve Sonuçları, t.y.: www.bilgiustam.com).

Dış göçler, özellikle 1960 yılından itibaren Avrupa ülkelerine, işçi göçü şeklinde olmuştur. Bu nüfus işgücünün, öncelikle ailelerini, daha sonra akrabalarını da götürerek yurtdışına olan göçlerin artmasını teşvik ettiği belirtilmektedir. (Güngördü, 2002: 410).

Türk işçilerinin yurtdışına göçü giderek hızlanan bir ivme kazanmıştır. Türk işçilerinin göçe karar vermesinde temel etkenin, ekonomik getiri olduğu ifade edilmektedir (Yalçın, 2004: 130).

2.14.3.2. İç Göç

Ülke sınırları içerisinde gerçekleşen göçler olarak tanımlanmaktadır. İç göçlerin sürekli ve mevsimlik olmak üzere ikiye ayrıldığı ifade edilmektedir (Göçlerin Nedenleri ve Sonuçları, t.y.: www.bilgiustam.com).

▪ Sürekli Göç

Ülke içerisinde yer değiştiren insanların, göç ettikleri yerlere yerleşmesiyle gerçekleşen göç olarak belirtilmektedir (Göçler, Göç Özellikleri, Göç Çeşitleri, Göç Nedenleri, t.y.: www.bilgiyelpazesi.blogcu.com).

▪ Mevsimlik Göç

Kırsal kesimdeki bazı ailelerin büyük şehirlere, tarımın yoğun olarak yapıldığı yerlere, yaz turizminin geliştiği yerlere bir müddet çalışmak üzere göç etmeleri ile gerçekleşen göç olarak ifade edilmektedir (Göçler, Göç Özellikleri, Göç Çeşitleri, Göç Nedenleri, t.y.: www.bilgiyelpazesi.blogcu.com).

Ülkemizde iç göçlerin 1950 yılından sonra artış hızı yükselmiştir. Bu göçlerin özellikle kırdan-şehre olduğu belirtilmektedir. Ancak bu hızlı iç göç hareketinin, son 10-15 yılda yavaşladığı görülmektedir (Güngördü, 2002: 409).

İçgöç denildiğinde, aslında ilk anda göçün yönü ile ilgili herhangi bir belirleme yoktur. Göçün yönü kırdan kente olabileceği gibi kentten kıra, kırdan kıra da olabilir. Olay, Türkiye açısından ele alındığında, göçün yönünün ağırlıklı bir şekilde 1950'li yıllardan itibaren, hep, kırdan kente doğru olduğu ifade edilmektedir (Yalçın, 2004: 109).

İç göçün, her ülkenin kendi özel koşullarına bağlı olarak çeşitli sebepleri olmaktadır. Bu sebepler; ekonomik, sosyal, siyasi faktörlere dayanmaktadır (Başel, 2007: 521).

İç veya dış göçün en önemli nedenlerinden birinin işgücü istikrarının olmayışı olduğu belirtilmektedir (Tacali, 2007: 7).

2.15. Göç Nedenleri

İnsanların doğdukları toprakları bırakıp yeni yerlere göç etmesinin temelinde yatan çok sayıda neden vardır. Genellikle bu nedenleri; “Nüfus Problemleri, Ekonomik Problemler, Çevre Şartlarındaki Bozulmalar, Eğitim Şartlarındaki Yetersizlikler, Siyasi Problemler ve Savaşlar” olarak sıralayabiliriz. Bu nedenlerin en önemlileri ekonomik ve siyasi problemlerdir. Gelir dağılımındaki dengesizlikler, işsizlik ve yoksulluk gibi ekonomik nedenlerle çok sayıda kişi yaşadığı alanları devamlı olarak terk etmektedir. Ayrıca siyasi problemlerde insanların göç etmesinde önemli olmuştur. 1989 yılında, Bulgaristan'dan göç etmek durumunda kalan Türkler bunun yakın tarihimizdeki en iyi örneğidir. Çevre şartlarındaki bozulmalar da göçün nedenlerindedir. İklim değişimleri, erozyon, su baskınları, deprem ve volkanik patlamalar gibi doğal olaylar insanların göç etmelerine neden olmuştur (Tümertekin ve Özgüç, 1998: 307).

Göç nedenleri genel olarak beşe ayrılmakta ve aşağıda belirtilmektedir.

- Savaşlar: Tarih boyunca çeşitli savaşların tipik göç nedeni olduğu belirtilmektedir. Savaşta mağlup olan tarafın zorunlu mekan değiştirmesinin çoğu kez görülen bir sonuç olduğu anlaşılmaktadır. Bu bakımdan, meselâ, ülkemizde 93 muhacirleri (1876 Osmanlı-Rus Savaşı) olarak bilinenler savaş sebebine dayalı göçlere örnek verilebilecek bir gruptur. Savaş nedeniyle ortaya çıkan göç hareketlerinin zorunlu göçler çerçevesine girdiği ifade edilmektedir. 1. ve Özellikle 2. Dünya Savaşları sonucunda yüz milyonun üzerinde insan göç ve sürgün şeklinde mecburi mekan değişikliğine uğradığı bilinmektedir (Gezgin, 1994: 17).

- Dini Sebepler: Dini sebeplerinde tarih boyunca göçlere yol açtığı ifade edilmektedir. Ortaçağ boyunca İstila ve fetih hareketlerinin çoğunun dini karakterli olduğu belirtilmektedir. İslam peygamberinin 632'de Mekke'den Medine'ye Hicret'inin de dini sebebe dayalı bir göç hareketi olduğu ifade edilmektedir. İsrail'lilerin Filistin'e yerleşmek istemeleri de bu gruba girer. Keza, Malokanların Erzurum ve San Fransisco'ya göçleri tipik bir dini sebebe dayalı göç hareketi olduğu ifade edilmektedir (Gezgin, 1994: 18).
- Ekonomik Sebepler: Göçe yol açan ekonomik sebepler daha ziyade son iki yüzyıldaki göçlerde görülür. İşsiz olduğu için bulunduğu bölgeyi, ülkeyi hatta kıtayı değiştiren bir kişinin göçünde temel sebebinin ekonomik olduğu ifade edilmektedir (Gezgin, 1994: 18). Ekonomik gelişmenin yavaş olduğu bölgelerde iş olanaklarının az olmasının, göçlere neden olduğu belirtilmektedir (Göçlerin Nedenleri ve Çeşitleri, t.y.: www.guncelforum.net).
- Kültürel-Siyasal Sebepler: Eğitim amaçlı bir kısım göçlerin kültürel nedene dayalı olduğu açık bir şekilde belirtilmektedir. Mahiyeti gereği bu tür göçler daha ziyade süreli göçler olarak ifade edilmektedir. Ancak, bilhassa beyin gücü göçünde olduğu üzere süreliğin kalıcılığa dönüştüğü de görülmektedir. Bunun yanında gidilmek istenen mekanın fiziki ve sosyal cazibesi, ferdin bulunduğu sosyal çevreye uyumsuzluğu da kültürel nedene dayalı göçleri ortaya çıkarabilir. Mesela, ekonomik açıdan tatmin olmuş kişilerin daha iyi bir hayat tarzına ulaşmak istemesi, özellikle çalışma hayatının sonunda sıcak ve sakin sayfiye bölgelerinin tercih edilmesi, bulunduğu bölgedeki sosyal baskının şiddeti, geçimsizlik, kan davası, kültürel yabancılaşma gibi patolojik durumlar bu tür göçlere örnek olarak gösterilebilir (Gezgin, 1994: 19).
- Ailevi Nedenler: Bazen evlilik dolayısıyla aile bütünleşmesinin bir göç nedeni olarak karşımıza çıktığı belirtilmektedir. Ailevi nedene dayalı göç hareketleri aynı milli topluma mensup eşlerin bir araya gelmesi şeklinde ortaya çıkabileceği gibi, bazen eşlerin iki ayrı millete mensup olması da mümkündür. Ailevi nedenler yer yer ekonomik, kültürel ve siyasal nedenlerle ilişkili olarak da belirir. Bir yabancı işçinin yerli halktan biri ile evlenip oturum ve çalışma vizesi alması -özellikle muvazaa evliliklerde- ailevi nedenden ziyade

ekonomik nedene dayalı bir göç -en azından göçmenliği sürdürmeyi meşrulaştırma- hareketidir. Ailevi nedenin kültürel-siyasal nedenle karmaşık bir biçimde ortaya çıktığı göç hareketleri ise daha ziyade aile fertlerinden birinin ya da bir kaçının daha evvel bir başka ülkeye göç etmiş olduğu hallerde görülür. Balkanlardan Türkiye'ye yönelik göç hareketlerinin bu kategoriye dahil edilebildiği belirtilmektedir (Gezgin, 1994: 19).

Türkiye'de göçün nedenlerine gelince büyük ölçekli birçok göçün gerisinde her şeyden önce ekonomik nedenlerin yattığı ifade edilmektedir. Hatta ekonomik nedenlerin temel etmen olmadığı göçlerin bile, gönderen ve alan ülkelerin işgücü piyasalarında ve ekonomilerinde belirgin etkiler yarattığı belirtilmektedir (Uslu, 1999: 19). Ancak hiçbir göçün salt ekonomik kriterlere dayandırılarak yeterince anlatılamayacağı da açıktır. Göçün ekonomik nedenlerinin gerisinde sosyal, kültürel ve siyasi değişim süreçlerinin de olduğu söylenmektedir (Uslu, 1999: 19). Türkiye'de yaşanan göç olgusu çoğunlukla ekonomik nedenlerle kırsal alandan kentsel alana ve doğu illerden batı illere doğru yapılmaktadır (Aksu ve Sevil, 2010: 135).

Türkiye'de gerek iç ve gerekse dış göç için ciddi anlamda bir göç baskısının olduğu belirtilmektedir. Göçün bazı insanlar için bir istisna olmaktan çok, genel bir trendi gösterdiği söylenmektedir. Bu eğilimin gerisindeki başlıca nedenin ekonomik olduğu bildirilmektedir. Yoksulluğun insanları hareket etmeye zorladığı anlaşılmaktadır. Avrupa ülkelerinde görülen ve ihtiyacı olan insanlara gelir yardımı sağlayan yaygın ve kapsamlı sosyal güvenlik mateminin yokluğunun ülkedeki ekonomik yoksulluk ile birleştiği açıklanmaktadır. Bugün Türkiye'de sosyal güvenlik koruması dışında kalan yaklaşık 20 milyon kişi olduğu ve kendilerini ekonomik açıdan güvencesiz gören bu insanların, göç için karşı konulmaz bir istek duyduğu bilinmektedir. Bu nedenle, gelir güvencesizliğinin Türk insanını göçe yönelten en önemli itici etken olduğu ifade edilmektedir. Ancak Türk göçü tamamen yoksullukla ilgili olmayıp aynı zamanda ekonomik sistemin kendisinden de kaynaklandığı belirtilmektedir (Uslu, 1999: 19).

Kendi memleketlerinde sermaye birikimi sağlayarak zenginleşen insanlar, yatırım yapmak için daha büyük kentlere ve gelişmiş bölgelere taşınmaktadır. Bu da,

göçün nedenlerinin açıklanmasının sadece yoksulluğa indirgenmesinin mümkün olmadığını göstergesi olarak ifade edilmektedir. Göçün gerisindeki, diğer nedenler ise hızlı kentleşme yüksek nüfus artışı, nüfusun genç yapısı, bölgeler ve bireyler arasında ileri derecede gelir dengesizliği, yüksek düzeydeki işsizlik ve sosyal faktörler olarak sıralanabilir (Uslu, 1999: 20).

Bunun yanında göçleri engelleyen bazı nedenlerde bulunmaktadır. Bunlar (Öztürk, 2007: 250);

- Gidilecek yerdeki açık işler ve çalışma şartları ile o bölgedeki hayat şartları hakkında güvenilir bilgilerin bulunmaması,
- Bir meslek veya yer değiştirmede ilgililerin gösterdiği isteksizlik,
- Mesleki açıdan yetersiz olmak, bu durumu gidermede kullanılacak araçların olmaması,
- Yer ve meslek değiştirmenin vereceği/verdiği masraf,
- Bazı sanatlara girmeye mani olan engeller,
- Bir meslek, bir sanayi veya bir bölge ile diğerleri arasında ücretlerde,
- Çalışma şartlarında ve hayat pahalılığında mevcut olan farklar,
- Gidilecek yerdeki konut durumu olarak sayılabilmektedir.

2.16. Göçlerin Yarattığı Sorunlar ve Göç Sorununun Çözümü

2.16.1. Göçlerin Yarattığı Sorunlar

Türkiye'deki göç hareketlerinin daha çok kırdan kente ve batı-kıyı doğrultusunda gerçekleşmesi, netice olarak nüfus yoğunluğunun da bu bölgelerde toplanmasına sebep olmuştur. Her ne kadar sanayi, kentlerde gelişmiş olsa da istihdam sahalarının kapasitesi de göçlerle birlikte dolmuştur. Göçlerin istihdama etkisi kadar yerleşim alanlarına da etkisi büyük olmuştur. Dar gelirli göçmenlerin kentlerde barınma sorunları ortaya çıkmış, yerel yönetimlerin günlük politikaları, bugünkü çarpık kentleşmeyi de beraberinde getirmiştir. İşte birbirini tetikleyen bu temel iki sorun beraberlerinde yüzlerce farklı sorunu ortaya çıkarttığı belirtilmektedir (Kula, t.y.: www.umut.org.tr).

Göçmenlerin belirgin özelliklerinden biri de yeni yaşam alanları ile uyum sorunlarıdır. Göç ettiği yerde evini, ailesini, dostlarını ve topraklarını bırakan göçmen, yeni yaşam alanında yeni bir hayata başlayacaktır. Bazen dili, bazen yaşam kültürü tamamen farklı olan yeni bir yerde yaşam kurmak, göçmen için zor bir mücadele olacaktır. Kültürlerini de beraberlerinde götüren göçmenler, alıştıkları değer yargılarını yeni yaşam alanlarında sürdürmek isterler. Yüzyılların birikimi olan bu değerler, göçmenlerin ulaştıkları yeni yerlerinde onları bir anlamda duygusal depresimlere götürür. Bir yandan iş, barınma, eğitim gibi sorunlarla uğraşmak zorunda kalan göçmen, bu sorunlar arasında farkında olmadan kültür farklılaşması kaynaklı iletişim ve psikoloji sorunları yaşamaya başladığı ifade edilmektedir (Balcıoğlu, 2001: 66).

Bahsi geçen bu ve benzer tüm sorunlar göçmen ve yaşadığı toplum üzerinde kimi zaman daha zararlı sonuçlar doğurabilmektedir. Uyum sorunu, göçmenleri belki onlar farkında olmadan içine çekmekte, yeni toplumlarıyla zaman zaman kutuplaşarak suç işlemeye varan boyutlara kadar ilerlemektedir (Erem, 1997: 27).

Kimi zaman göçlerin gidilen ülkelerce hoş görüldüğü, ya da göçlerin belirli bir zaman süresinde tek bir ülkeden olduğu durumlarda bile önemli sorunların ortaya çıktığı belirtilmektedir. Bu sorunlar göçlere bağlı olarak ortaya çıkan çevresel, sosyal ve ekonomik sorunlar olarak nitelendirilmektedir. Göçmenlerin yerleştirilmesi, onlara iş olanağı verilmesi, topluma uyumlarının sağlanması, sosyal güvence yetersizliğinin giderilmesi, sağlık sorunlarının çözümü, konut sağlanması, alt yapının oluşturulması önemli sorunlar olmaktadır. Geçici barınak yörelerinin mevsimsel ve coğrafik nedenlerle kısa sürede kalıcı yerleşim birimlerine dönüştürülmesinin gereği ortaya çıkardığı ifade edilmektedir. Göç edilen toplumda meydana gelen ekonomik baskı, diğer sosyal ve politik problemlerin sorunu tümüyle güçleştirdiği ileri sürülmektedir. Afrika'da olduğu gibi göçlerin önemli beslenme sorunlarına da yol, açtığı bilinmektedir (Güler ve Çobanoğlu, 1994: 16).

Göç eden grupların genel sağlık düzeyleri düşük olduğundan göç ettikleri bölgede daha önceleri olmayan sağlık sorunlarını taşıyabildiği belirtilmektedir. Onların yeni ortama taşınmalarına bağlı sağlık sorunları da ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Göç edilen ülkenin ekonomik ve sağlık alt yapısı kısa sürede büyük bir

grubun bu gibi sorunlarını çözebilmeye yeterli olmayabileceği belirtilmektedir. Göçmen kampları, çadır kentler, intihar, saldırganlık, suç eğilimi gibi sorunların artmasına neden olabilir. Değişik davranış bozukluklarının ortaya çıkabileceği belirtilmektedir. Dil ve kültür farklılıklarının sosyal sorunlar doğurabileceği ifade edilmektedir (Güler ve Çobanoğlu, 1994: 17).

Yine göçle bir yerdeki nüfusun aktif kesimi gitmekte, daha az girişimci, daha az dinamik kısmı kalmaktadır. Bunun da net göç veren yörelerin gelişme hızlarını düşürdüğü belirtilmektedir. Gelişme hızı düştükçe göç artmakta ve geri kalmışlık durumunun işlemeye başladığı ifade edilmektedir. Kırsal çözümlenin yeni başladığı dönemlerde içgöç kentteki işgücü talebini karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Kırsal çözümler hızlanarak kentleşmede belli bir yol aldıktan sonra ise reaksiyon hızlı olmakta aşırı kentleşme yargısıyla ifade edilen olgu başlamaktadır. Ayrıca göç eden nüfusun yeni yaşam yerine uyumunu gerçekleştirip gerçekleştirilmeme durumu da önemli bir sorun olarak belirtilmektedir (Tekeli, 2008: 180-181).

2.16.2. Göç Sorununun Çözümü

Politik nedenli göçlerin çözümlenmesinin sorunların anlaşılma ve uluslararası işbirliği ile ortadan kaldırılmasına bağlı olduğu belirtilmektedir. Özellikle büyük ve kitlesel göç gerektiren durumda göçmenlerin yerleşimi, sağlık sorunlarının çözümü konusunda tüm ülkelerin işbirliği ve yardımı zorunlu hale gelebilmektedir. Konunun tek bir ülkenin sorunu olarak görülmemesi bu konuda uluslararası işbirliği sağlanmasının gerektiğinin altı çizilmektedir (Güler ve Çobanoğlu, 1994: 17).

Gelişmekte olan ülkelerde ekolojik göçlerin bir işbirliğinden çok doğrudan uluslararası yardım ve sorumluluk almayı gerektirdiği gözlenmektedir. Milyonlarca kişinin kıtlık nedeniyle açlık tehdidi altında kalması, hastalık ve ölüm oranının artması, ekonomik yönden zaten güçsüz olan bu bölge toplumlarının bu sorunlarını çözebilmelerinin mümkün olmaması nedeniyle insan gücü, araç gereç ve malzeme desteğinin zorunlu olduğu belirtilmektedir. Gıda yardımları, gıda yardımının iletilmesi, düzenli bir şekilde, risk faktörleri göz önüne alınarak yardım malzemelerinin dağıtımının uluslararası organizasyon gerektirdiği ifade edilmektedir. Ülke içi göçlerde özel kamp bölgelerinin seçilmesi, bu gibi yerlere gerekli alt yapının

resmi kurumlarca götürülmesi, su ve atık sorunun çözülmesi, hijyen olanaklarının sağlanması zorunlu bir durum olarak görülmektedir (Güler ve Çobanoğlu, 1994: 17).

2.17. Göçün Ortaya Çıkardığı Sonuçlar

Göç çağının dünyayı ve birçok toplumunu şimdiden değiştirdiği belirtilmektedir. Gelişmiş ülkelerin pek çoğu ve az gelişmiş ülkelerin çoğu bir kuşak öncesine oranla kültürel açıdan çok daha çeşitli bir yapıya bürünmüşlerdir. Göçün gönderen ve alan toplumlar üzerindeki etkileri ekonomik olmanın çok ötesinde bir durum olarak belirtilir. Göç demografik ve sosyal yapıları değiştirmekte, siyasi kurumları etkilemekte ve kültürlerin yeniden biçimlendirilmesine yardımcı olduğu ifade edilmektedir. Türkiye olayında göçün ekonomiye etkili, dış ülkelerdeki göçmen işçilerin gönderdikleri, yılda dört milyar doları bulan döviz ve getirdikleri tecrübe (know-how) yoluyla olmaktadır. Bu döviz transferlerinin ötesinde Avrupa, göç yoluyla, Türkiye'nin ekonomik, siyasi ve kültürel yaşamını etkileyen bir konumda bulunmaktadır (Uslu, 1999: 20).

Göç hareketleri günümüzde önemli bir sosyal değişme ögesi olarak görülmektedir. Bir yerden bir yere giden nüfusun önceden belirlenmiş bir süre için gidip dönmesi halinde önemli bir problem kategorisi olduğu ifade edilmektedir. Ancak, göçün geçicilikten kalıcılığa dönüşmesi, daha önemlisi ferdi nitelikten aile çerçevesine yönelmesi, yani, belirli bir amaçla bir başka topluma girilmesine rağmen -sözgelimi işgücü- daha sonra nüfus göçüne giderek bir etnik azınlık oluşturma sürecine geçilmesi göç edilen her toplumda (ister köyden şehre, ister bir ülkeden diğerine göçülmüş olsun) bir takım değişmelere neden olduğu belirtilmektedir. Söz konusu olanın hiç kuşkusuz tek yanlı bir değişme olduğu ifade edilmektedir. Zira, çoğu kez göçmenlerin ayrıldığı bölge ya da ülke açısından da önemli sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir (Gezgin, 1994: 27).

Göç olgusunun öncelikle göç alan ve veren şehir, bölge ve ülkelerin demografik yapılarında değişmelere neden olduğu ifade edilmektedir. Her ülkenin belirgin bir nüfus politikasının var olduğu anlaşılır. Bazen bir bölgeden diğerine, yahut bir ülkeden diğerine göç hareketleri kamu makamları tarafından teşvik edilir. Böylelikle ekonomik ve sosyal dengelerin tesisine çalışılır. Ancak, arzulanandan

daha çok göç olmasında yahut göçmenlerin arzulanan niteliklerine sahip olmamasında birtakım problemler çıktığı görülmektedir (Gezgin, 1994: 27).

Ülkemizin hemen her yerinde yaygın olan işsizlik sorununun göç edilen bölgelerdeki işsizliğin daha da çok artmasına neden olduğu belirtilmektedir. Şehirlerde hızlı ve çok çarpık bir yapılaşma ve gecekondulaşma ortaya çıkarken, şehirlerin zaten yetersiz olan alt ve üstyapı sorunlarının daha da arttığı ifade edilmektedir (Aksu ve Sevil, 2010: 135).

Kentlerin hızlı bir biçimde büyümesi kentsel gelişmenin kontrol edilmesini zorlaştırmıştır. Kontrolsüz kentsel büyüme dolayısıyla konut, su, kanalizasyon, ulaşım, okul ve sağlık hizmetlerinin sağlanması daha pahalı olmuştur. Büyük kentlerin ulaşım, konut, temiz içme suyu, kanalizasyon sorunu ile karşı karşıya bulunduğu bir gerçektir. Kentlerin ısıtılmasında kullanılan yakıtlar ile ulaşım araçlarının havaya bıraktıkları atıklar ve sınai kuruluşların kentler içinde bulunması dolayısıyla ortaya çıkan atıklar kentlerin doğal çevresini bozan ve kentsel çevre kirlenmesini tahammül edilemez boyutlara ulaştıran faktörler olarak görülmektedir (Pazarlıoğlu, 2007: 124).

Özellikle düzensiz kentleşmeden ve göçlerden doğan sorunlar çok değişiktir. Aslında alt yapıdan genellikle yoksun olan kentlerin, hızlı bir nüfus artışı nedeniyle konut sağlama, temiz su ve sağlık hizmetleri, okul ve ulaşım, eğitilmiş personel, çöp ve enerji sorunlarını çözme bakımından ne kadar yetersiz kalacağını kestirmek zor değildir. Çünkü plansız yerleşim bölgelerini düzeltmek, ilkel yaşam koşullarını iyileştirmek çok güç olduğu gibi, kaybedilmiş sağlıklı bir çevreyi de özellikle fiziksel mekan olarak yeniden kazanma olanağı hemen hemen hiç yok gibidir. Hızlı kentleşmenin kentsel arazi üzerindeki etkileri bozucu ve yıpratıcı niteliktedir. Zamanla aşınma, yoğun ve hor kullanma, başıboş bırakma ve üzerine eğilmeme sonucu kentsel yerleşmeler engellenemez biçimde çürümekte, bozulma bireysel ilişkilere de yansımaktadır. Her ne kadar çürüme belli yörelerde gerçekleşiyor izlenimini verse bile, etkisinin kentin tümü üzerine yayılmakta olduğu yadsınamaz. Bu sonuçların hepsi göçün sebep olduğu çevresel ve toplumsal maliyeti göstermektedir (Pazarlıoğlu, 2007: 124).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FETHİYE UYGULAMASI

3.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Araştırmanın konusu turizm sektöründe istihdam imkanlarının kişilerin göç etmesindeki etkisinin incelenmesi, özelde ise bireylerin Fethiye'ye göç etmesinde turizm sektöründe istihdam imkanlarının etkisi incelenmektedir. Araştırmanın amacı turizm sektöründeki istihdam imkanlarının göçü tetiklediğinin açıklanmasıdır. Hipotez ise turizm sektöründe istihdam imkanlarının Fethiye'ye göç üzerinde etkili olduğunu belirtmektir.

3.2. Araştırmanın Yöntemi ve Kapsamı

Araştırmanın kapsamı Fethiye ilçesinde kayıtlı bulunan konaklama işletmeleridir. Yapılan anket çalışmasında tezin ilk iki bölümünde açıklanan turizm sektöründe istihdam imkanlarının göç üzerine etkisinin olumlu olduğu şeklinde teorik belge ve bulgular ile konaklama işletmesinin çalışanlarının görüşlerinin ne olduğu ortaya konuldu. Fethiye ilçesinde bulunan turizm danışma bürosundan, ilçe özel idaresinden ve Fethiye belediyesinden edinilen bilgi ve belgelere göre toplam 565 konaklama işletmesi olduğu belirlendi. Ayrıca bu veriler ve bilgilere dayanarak Fethiye ilçesinde 7 tür konaklama işletmesi bulunmaktadır. Bunlar otel, hotel, motel, tatil köyü, pansiyon, apart ve kamptır. Anket çalışanların görüşleri ile ilgi olduğu için çalışan sayısı konaklama işletmelerinin yatak sayısı baz alınarak belirlendi. Çalışan sayısının 8334 olduğuna ulaşıldı.

Çizelge 3.1. $\alpha = 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri

	± 0.03 örnekleme hatası (d)			± 0.05 Örnekleme Hatası (d)			± 0.10 örnekleme hatası (d)		
	P= 0.5	P= 0.8	P= 0.3	P= 0.5	P= 0.8	P= 0.3	P= 0.5	P= 0.8	P= 0.3
Anakütle									
Büyüküğü	q= 0.5	q= 0.2	q= 0.7	q= 0.5	q= 0.2	q= 0.7	q= 0.5	q= 0.2	q= 0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	416	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10.000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25.000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50.000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100.000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1.000.000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100.000.000	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 50).

Daha doğru bir sonuca ulaşılması için çalışan sayısı 10000 kabul edildi. $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde, $d = \pm 0.05$ örnekleme hatası, $p = 0.3$ ve $q = 0.7$ ile 10000 kişi olarak kabul edilen çalışan sayısı için 313 kişilik örneklem hacmi seçilebileceği anlaşılmıştır. Ama daha doğru sonuçlar elde edilebilmesi için anket yapılan kişi sayısı 325'dir. Anket çalışmasının uygulama dönemi 2011 yılı nisan dönemidir. Çalışmada yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır. Anket 53 sorudan oluşmaktadır. Ankette birden fazla şık işaretlenebilen çoktan seçmeli sorular da mevcuttur. Anket çalışması SPSS 15.0 versiyonu kullanılarak değerlendirilmiştir.

Konaklama işletmelerinde çalışanlar ile yapılmış olan anket çalışmasının sonucunda turizm sektöründeki istihdam imkanlarının Fethiye'ye göç üzerinde olumlu etki oluşturduğu şekline bir görüş ortaya çıkmaktadır.

3.3. Araştırmanın Bulguları

Anket SPSS 15,0 versiyonu uygulanarak değerlendirilmiş ve çizelgeler halinde sunulmuştur. Anketin tamamı Ek 1'de verilmiştir.

3.3.1. Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Dağılımı

Araştırma yapılan turizm sektöründe erkek ağırlıklı bir yapı mevcuttur. Araştırmaya katılan 325 kişiden 219 kişisi erkek, 106 kişisi ise kadındır. Bunların toplam içindeki oranı ise sırasıyla %67,4 ve 32,6'dır.

Çizelge 3.2. Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Erkek	219	67,4	67,4	67,4
Kadın	106	32,6	32,6	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.2. Araştırmaya Katılanların Doğum Yeri Dağılımı

Araştırmaya katılan 325 kişiden 129'u başka il, 79'u Fethiye köy, 58'i Fethiye, 31'i başka ilçe, 20'si Fethiye belediye, 4'ü başka belediye ve 4'ü başka köy doğumludur. Bunların toplam içindeki oranı ise %39,7'si başka il, %24,3'ü Fethiye köy, %17,8'i Fethiye, %9,5'i başka ilçe, %6,2'si Fethiye belediye, %1,2'si başka belediye ve %1,2'si başka köy doğumludur.

Çizelge 3.3. Araştırmaya Katılanların Doğum Yeri Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Fethiye	58	17,8	17,8	17,8
Fethiye Belediye	20	6,2	6,2	24,0
Fethiye Köy	79	24,3	24,3	48,3
Başka İl	129	39,7	39,7	88,0
Başka İlçe	31	9,5	9,5	97,5
Başka Belediye	4	1,2	1,2	98,8
Başka Köy	4	1,2	1,2	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

Çizelge 3.4.de, araştırmaya katılanların Fethiye'ye göç etmeden önceki ikametgahına göre doğum yerleri yer almaktadır. Fethiye belediye ikamet edenlerin doğum yerleri %52,4 Fethiye, %28,6 Fethiye belediye, %14,3 Fethiye köy, %2,4 başka il, %0,0 başka ilçe, %0,0 başka belediye ve %2,4 başka köy doğumludur. Fethiye köyde ikamet edenlerin doğum yerleri %16,9 Fethiye, %4,5 Fethiye belediye, %74,2 Fethiye köy, %2,2 başka il, %2,2 başka ilçe, %0,0 başka belediye ve %0 başka köy doğumludur. Başka ilde ikamet edenlerin doğum yerleri %3,1 Fethiye, %0,8 Fethiye belediye, %1,6 Fethiye köy, %89,8 başka il, %23,9 başka ilçe, %0,8 başka belediye ve %0,0 başka köy doğumludur. Başka ilçede ikamet edenlerin doğum yerleri %27,8 Fethiye, %1,9 Fethiye belediye, %7,4 Fethiye köy, %18,5 başka il, %42,6 başka ilçe, %0,0 başka belediye ve %1,9 başka köy doğumludur. . Başka belediye ikamet edenlerin doğum yerleri %16,7 Fethiye, %33,3 Fethiye belediye, %16,7 Fethiye köy, %16,7 başka il, %0,0 başka ilçe, %16,7 başka belediye ve %0,0 başka köy doğumludur. . Başka köyde ikamet edenlerin doğum yerleri %16,7 Fethiye, %0,0 Fethiye belediye, %0,0 Fethiye köy, %0,0 başka il, %16,7 başka ilçe, %33,3 başka belediye ve %33,3 başka köy doğumludur.

Çizelge 3.4. Araştırmaya Katılanlara Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Doğum Yerleri

	Araştırmaya Katılanların Doğum Yeri Dağılımı								Toplam	
	Fethiye	Fethiye Belediye	Fethiye Köy	Başka İl	Başka İlçe	Başka Belediye	Başka Köy			
Araştırmaya Katılanların	Fethiye Belediye	Sayı	22	12	6	1	0	0	1	42
		Yüzde	52,4%	28,6%	14,3%	2,4%	,0%	,0%	2,4%	100,0%
Fethiye'ye Göç	Fethiye Köy	Sayı	15	4	66	2	2	0	0	89
		Yüzde	16,9%	4,5%	74,2%	2,2%	2,2%	,0%	,0%	100,0%
Etmeden Önceki İkametgahı	Başka İl	Sayı	4	1	2	115	5	1	0	128
		Yüzde	3,1%	,8%	1,6%	89,8%	3,9%	,8%	,0%	100,0%
Başka İlçe	Sayı	15	1	4	10	23	0	1	54	
	Yüzde	27,8%	1,9%	7,4%	18,5%	42,6%	,0%	1,9%	100,0%	
Başka Belediye	Sayı	1	2	1	1	0	1	0	6	
	Yüzde	16,7%	33,3%	16,7%	16,7%	,0%	16,7%	,0%	100,0%	
Başka Köy	Sayı	1	0	0	0	1	2	2	6	
	Yüzde	16,7%	,0%	,0%	,0%	16,7%	33,3%	33,3%	100,0%	
Toplam	Sayı	58	20	79	129	31	4	4	325	
	Yüzde	17,8%	6,2%	24,3%	39,7%	9,5%	1,2%	1,2%	100,0%	

3.3.3. Araştırmaya Katılanların Yaş Dağılımı

Araştırmada 18 yaş ve üstü bireylerle görüşülmek esas alınmıştır. Araştırmamızın büyük bölümünü 26-35 ve 36-50 yaş grubundaki bireyler oluşturmaktadır. 18-25 yaş grubunun görüşülme oranları %23,7'dir. 26-35 yaş grubundakiler tüm görüşülenlerin %48,0'ını, 36-50 yaş grubundakiler %27,7'sini, %51 yaş ve üzerindeki de %0,6'sını oluşturmaktadır.

Çizelge 3.5. Araştırmaya Katılanların Yaş Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
18-25	77	23,7	23,7	23,7
26-35	156	48,0	48,0	71,7
36-50	90	27,7	27,7	99,4
51+	2	,6	,6	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.4. Araştırmaya Katılanların Medeni Durum Dağılımı

Medeni durum bakımından, bekar olanların üstünlüğü bulunmaktadır. Araştırmaya katılan 325 kişiden 133 kişisi evli, 165 kişisi bekar ve 27 kişisi ise duldur. Bunların toplam içindeki oranı ise sırasıyla %40,9, %50,8 ve %8,3'dür.

Çizelge 3.6. Araştırmaya Katılanların Medeni Durum Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evli	133	40,9	40,9	40,9
Bekar	165	50,8	50,8	91,7
Dul	27	8,3	8,3	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.5. Araştırmaya Katılanların Sahip Olduğu Çocuk Sayısı

Araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğunun çocuğu yoktur. Araştırmaya katılanların %60,6'sının çocuğu yoktur. Bireylerin %18,8'i 1çocuğa, %14,5'i 2 çocuğa, %5,8'i 3 çocuğa , %0,3'ü 5 ve üzeri çocuğa sahiptir.

Çizelge 3.7. Araştırmaya Katılanların Sahip Olduğu Çocuk Sayısı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Çocuğum yok	197	60,6	60,6	60,6
1	61	18,8	18,8	79,4
2	47	14,5	14,5	93,8
3	19	5,8	5,8	99,7
5 ve Üzeri	1	,3	,3	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.6. Araştırmaya Katılanların Eğitim Durumu

Araştırmaya katılanların %0,6'sı okuma yazma bilmiyor. Bireylerin %10,5'i ilkokul, %19,4'ü ortaokul, %35,4'ü lise, %7,4'ü meslek lisesi, %24,9'u fakülte/yüksekokul, %1,8'i lisansüstü mezundur.

Çizelge 3.8. Araştırmaya Katılanların Eğitim Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Okuma yazma bilmiyor	2	,6	,6	,6
İlkokul	34	10,5	10,5	11,1
Ortaokul	63	19,4	19,4	30,5
Lise	115	35,4	35,4	65,8
Meslek Lisesi	24	7,4	7,4	73,2
Fakülte/Yüksekokul	81	24,9	24,9	98,2
Lisansüstü	6	1,8	1,8	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.7. Araştırmaya Katılanların Fethiye’de Kimlerle İkamet Ettiği

Araştırmaya katılan kişilerin %18,2’si anne baba (bekar), %38,2’si eş ve çocuklar, 2,8’i anne baba/eş ve çocuklar, %0,3’ü anne baba/kardeş/eş ve çocuklar, %0,6’sı akraba yanı, %8,6’sı arkadaşlarla, %25,2’si yalnız (bekar), %1,8’i yalnız (evli), %4,3’ü diğer biçimlerde ikamet etmektedir.

Çizelge 3.9. Araştırmaya Katılanların Fethiye’de Kimlerle İkamet Ettiği

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Anne Baba(Bekar)	59	18,2	18,2	18,2
Eş ve Çocuklar	124	38,2	38,2	56,3
Anne Baba/Eş ve Çocuklar	9	2,8	2,8	59,1
Anne Baba/Kardeş/Eş ve Çocuklar	1	,3	,3	59,4
Akraba Yanı	2	,6	,6	60,0
Arkadaşlarla	28	8,6	8,6	68,6
Yalnız(Bekar)	82	25,2	25,2	93,8
Yalnız(Evli)	6	1,8	1,8	95,7
Diğer	14	4,3	4,3	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.8. Araştırmaya Katılanların Aylık Geliri

Araştırmaya katılan kişilerin ekonomik durumları incelendiğinde %8,6'sı 629,95 TL aylık gelire, 24,0'ı 630-749 TL aylık gelire, %27,7'si 750-999 TL aylık gelire, %22,5'i 1000-1499 TL aylık gelire, %9,5'i 1500-1999 TL aylık gelire ve %7,7'si 2000 TL'den fazla aylık gelire sahiptir.

Çizelge 3.10. Araştırmaya Katılanların Aylık Geliri

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
629,95	28	8,6	8,6	8,6
630-749	78	24,0	24,0	32,6
750-999	90	27,7	27,7	60,3
1000-1499	73	22,5	22,5	82,8
1500-1999	31	9,5	9,5	92,3
2000'den Fazla	25	7,7	7,7	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.9. Araştırmaya Katılanların Aileleri ile Birlikte Toplam Aylık Gelirleri

Aileleri ile birlikte toplam gelirlerine bakıldığında doğal olarak bir yükselme olmaktadır. Araştırmaya katılan bireyler aileleri ile birlikte %5,8'i 629,95 TL toplam aylık gelire, %13,8'i 630-749 TL toplam aylık gelire, %21,2'si 750-999 TL toplam aylık gelire, %28,3'ü 1000-1499 TL toplam aylık gelire, %16,3'ü 1500-1999 TL toplam aylık gelire ve %14,5'i 2000 TL'den fazla toplam aylık gelire sahiptir.

Çizelge 3.11. Araştırmaya Katılanların Aileleri ile Birlikte Toplam Aylık Gelirleri

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
629,95	19	5,8	5,8	5,8
630-749	45	13,8	13,8	19,7
750-999	69	21,2	21,2	40,9
1000-1499	92	28,3	28,3	69,2
1500-1999	53	16,3	16,3	85,5
2000'den Fazla	47	14,5	14,5	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.10. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önce Aileleri Veya Yalnız Bir Şekilde Fethiye'ye Gidip-Gelme Durumu

Araştırmaya katılan 325 kişiden 226 kişisi Fethiye'ye göç etmeden önce gidip gelmiştir. 99 kişi ise Fethiye'yi göç etmeden önce görmemiştir. Bireylerin %69,5'i göç etmeden önce Fethiye'ye gidip gelmiş, %30,5'i ise göç etmeden önce Fethiye'ye gidip gelmemiştir.

Çizelge 3.12. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önce Aileleri veya Yalnız Bir Şekilde Fethiye'ye Gidip-Gelme Durumu

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	226	69,5	69,5	69,5
Hayır	99	30,5	30,5	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.11. Araştırmaya Katılanların Fethiye'de Kaç Yıldır Yaşadığı

Araştırmaya katılan kişilerin %6,2'sinin Fethiye'de yaşama süresi 1yıl olmamıştır. Bireylerin %13,8'i 1-3 yıl, %17,2'si 4-6 yıl, %12,6'sı 7-9 yıl ve %50,2'si 10 yıl ve üzeri süredir yaşamaktadır.

Çizelge 3.13. Araştırmaya Katılanların Fethiye'de Kaç Yıldır Yaşadığı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1 yıl olmadı	20	6,2	6,2	6,2
1-3 Yıl	45	13,8	13,8	20,0
4-6 Yıl	56	17,2	17,2	37,2
7-9 Yıl	41	12,6	12,6	49,8
10 Yıl Üzeri	163	50,2	50,2	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.12. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahı

Araştırmaya katılan 325 kişinin Fethiye'ye göç etmeden önceki ikametgah durumu, 42 kişi Fethiye belediye, 89 kişi Fethiye köy, 128 kişi başka il, 54 kişi başka ilçe, 6 kişi başka belediye ve 6 kişi ise başka köy'dür.

Bunların toplam içindeki oranı ise %12,9'u Fethiye belediye, %27,4'ü Fethiye köy, %39,4'ü başka il, %16,6'sı başka ilçe, %1,8'i başka belediye ve %1,8'i başka köydür.

Çizelge 3.14. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Fethiye Belediye	42	12,9	12,9	12,9
Fethiye Köy	89	27,4	27,4	40,3
Başka İl	128	39,4	39,4	79,7
Başka İlçe	54	16,6	16,6	96,3
Başka Belediye	6	1,8	1,8	98,2
Başka Köy	6	1,8	1,8	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.13. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önce Başka Herhangi Bir Yerleşim Birimine Göç Etme Durumu

Araştırmaya katılanların Fethiye'ye göç etmeden önce başka herhangi bir yerleşim birimine göç etme durumu incelendiğinde, direkt Fethiye'ye gelenlerin önemli bir üstünlüğü bulunmaktadır. Bireylerin %69,8'i direkt Fethiye'ye göç etmiş, Fethiye'ye göç etmeden önce başka herhangi bir yerleşim birimine göç etmemiştir. Diğer bireylerin Fethiye'ye göç etmeden önce %2,5'i Fethiye belediyeye, %6,2'si Fethiye köye, %15,7'si başka ile, %4,6'sı başka ilçeye, %0,9'u başka belediyeye, %0,3'ü başka köye göç etmiştir.

Çizelge 3.15. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önce Başka Herhangi Bir Yerleşim Birimine Göç Etme Durumu

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hayır, direkt Fethiye'ye geldik/geldim	227	69,8	69,8	69,8
Fethiye Belediye	8	2,5	2,5	72,3
Fethiye Köy	20	6,2	6,2	78,5
Başka İl	51	15,7	15,7	94,2
Başka İlçe	15	4,6	4,6	98,8
Başka Belediye	3	,9	,9	99,7
Başka Köy	1	,3	,3	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.14. Araştırmaya Katılan Ailelerin Göç Kararı Almasında Kimlerin Etkisi Oldu/Kimler Teşvik Etti?

Araştırmaya katılan ailelerin göç kararı almasında kimlerin etkisi olduğu incelendiğinde bireylerin %52,9'unda yani önemli bir bölümünde hiç kimsenin etkisi olmamıştır. Bireylerin göç kararı almasında %11,4'ünde anne-babanın, %10,2'sinde akrabaların, %15,4'ünde arkadaşların, %3,4'ünde köylüler ve komşuların ve %6,8'inde diğer durumların etkisi olmuştur.

Çizelge 3.16. Araştırmaya Katılan Ailelerin Göç Kararı Almasında Kimlerin Etkisi Oldu/Kimler Teşvik Etti?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hiç kimsenin etkisi olmadı	172	52,9	52,9	52,9
Anne-Baba	37	11,4	11,4	64,3
Akrabalar	33	10,2	10,2	74,5
Arkadaşlar	50	15,4	15,4	89,8
Köylüler, Komşular	11	3,4	3,4	93,2
Diğer	22	6,8	6,8	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.15. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki Hayatı İle Şimdiki Hayatının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan 325 kişinin Fethiye'ye göç etmeden önceki hayatı ile şimdiki hayatı karşılaştırıldığında şimdiki durumunu 61 kişi çok iyi, 166 kişisi iyi, 86 kişisi değişiklik yok, 11 kişisi kötü ve 1 kişi ise çok kötü olarak ifade etmiştir. Bunların toplam içindeki oranı ise %18,8'i çok iyi, %51,1'i iyi, %26,5'i değişiklik yok, %3,4'ü kötü ve %0,3'ü çok kötüdür.

Çizelge 3.17. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki Hayatını, Şimdiki Hayatı ile Karşılaştırdığında Şimdiki Durumunu Nasıl Buluyor?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Çok İyi	61	18,8	18,8	18,8
İyi	166	51,1	51,1	69,8
Değişiklik Yok	86	26,5	26,5	96,3
Kötü	11	3,4	3,4	99,7
Çok Kötü	1	,3	,3	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

Çizelge 3.18.de araştırmaya katılanların Fethiye'ye göç etmeden önceki ikametgahına göre Fethiye'ye göç etmeden önceki hayatı ile şimdiki hayatının karşılaştırılmıştır. Fethiye belediye ikamet edenler Fethiye'ye göç etmeden önceki hayatı ile şimdiki hayatını karşılaştırdığında %21,4'ü şimdiki hayatının çok iyi olduğunu, %50,0'ı şimdiki hayatının iyi olduğunu, %21,4'ü şimdiki hayatında değişiklik olmadığını, %7,1'i şimdiki hayatının kötü olduğunu ve %0,0'ı şimdiki hayatının çok kötü olduğunu söylemiştir. Fethiye köyde ikamet edenler Fethiye'ye göç etmeden önceki hayatı ile şimdiki hayatını karşılaştırdığında %14,6'sı şimdiki hayatının çok iyi olduğunu, %50,6'sı şimdiki hayatının iyi olduğunu, %32,6'sı şimdiki hayatında değişiklik olmadığını, %1,1'i şimdiki hayatının kötü olduğunu ve %1,1'i şimdiki hayatının çok kötü olduğunu söylemiştir. Başka ilde ikamet edenler Fethiye'ye göç etmeden önceki hayatı ile şimdiki hayatını karşılaştırdığında %21,9'u şimdiki hayatının çok iyi olduğunu, %52,3'ü şimdiki hayatının iyi olduğunu, %21,9'u şimdiki hayatında değişiklik olmadığını, %3,9'u şimdiki hayatının kötü olduğunu ve %0,0'ı şimdiki hayatının çok kötü olduğunu söylemiştir. Başka ilçede ikamet edenler Fethiye'ye göç etmeden önceki hayatı ile şimdiki hayatını karşılaştırdığında %18,5'i şimdiki hayatının çok iyi olduğunu, %51,9'u şimdiki hayatının iyi olduğunu, %27,8'i şimdiki hayatında değişiklik olmadığını, %1,9'u şimdiki hayatının kötü olduğunu ve %0,0'ı şimdiki hayatının çok kötü olduğunu söylemiştir.

Başka belediyede ikamet edenler Fethiye'ye göç etmeden önceki hayatı ile şimdiki hayatını karşılaştırdığında %16,7'si şimdiki hayatının çok iyi olduğunu, %16,7'si şimdiki hayatının iyi olduğunu, %50,0'ı şimdiki hayatında değişiklik olmadığını, %16,7'si şimdiki hayatının kötü olduğunu ve %0,0'ı şimdiki hayatının çok kötü olduğunu söylemiştir. Başka köyde ikamet edenler Fethiye'ye göç etmeden önceki hayatı ile şimdiki hayatını karşılaştırdığında %0,0'ı şimdiki hayatının çok iyi olduğunu, %66,7'si şimdiki hayatının iyi olduğunu, %33,3'ü şimdiki hayatında değişiklik olmadığını, %0,0'ı şimdiki hayatının kötü olduğunu ve %0,0'ı şimdiki hayatının çok kötü olduğunu söylemiştir.

Çizelge 3.18. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki Hayatlarını Şimdiki Hayatları ile Karşılaştırdığında Şimdiki Durumunu Nasıl Buluyor

		Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki Hayatlarını, Şimdiki Hayatları ile Karşılaştırdığında Şimdiki Durumunu Nasıl Buluyor?					Toplam	
		Çok İyi	İyi	Değişiklik Yok	Kötü	Çok Kötü		
Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahı	Fethiye Belediye	Sayı	9	21	9	3	0	42
		Yüzde	21,4%	50,0%	21,4%	7,1%	,0%	100,0%
	Fethiye Köy	Sayı	13	45	29	1	1	89
		Yüzde	14,6%	50,6%	32,6%	1,1%	1,1%	100,0%
	Başka İl	Sayı	28	67	28	5	0	128
		Yüzde	21,9%	52,3%	21,9%	3,9%	,0%	100,0%
	Başka İlçe	Sayı	10	28	15	1	0	54
		Yüzde	18,5%	51,9%	27,8%	1,9%	,0%	100,0%
	Başka Belediye	Sayı	1	1	3	1	0	6
		Yüzde	16,7%	16,7%	50,0%	16,7%	,0%	100,0%
	Başka Köy	Sayı	0	4	2	0	0	6
		Yüzde	,0%	66,7%	33,3%	,0%	,0%	100,0%
Toplam	Sayı	61	166	86	11	1	325	
	Yüzde	18,8%	51,1%	26,5%	3,4%	,3%	100,0%	

3.3.16. Araştırmaya Katılanların Göçten Önce Memleketindeki Mal Varlığı Durumu

Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen 325 kişiden toplamda 383 cevap alınmıştır.

Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda göçten önce memleketindeki mal varlığı durumu hakkında %37,3 oranında hiç bir şeyimiz yoktu cevabı alınmıştır. Bireylerden %5,5 oranında işyeri, %22,5 oranında ev, %25,6 oranında tarla, %6,8 oranında hayvan, %2,3 oranında diğer cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.19. Araştırmaya Katılanların Göçten Önce Memleketinde Mal Varlığı Durumu

	Sayı	Yüzde	Geçeli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hiç bir şeyimiz yoktu	143	37,3	37,3	37,3
İşyeri	21	5,5	5,5	42,8
Ev	86	22,5	22,5	65,3
Tarla	98	25,6	25,6	90,9
Hayvan	26	6,8	6,8	97,7
Diğer	9	2,3	2,3	100,0
Toplam	383	100,0	100,0	

3.3.17. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Gelmeden Önce Yaptığı İş

Araştırmaya katılan 325 kişinin Fethiye'ye gelmeden önce yaptığı iş 75 kişi turizm, 59 kişi çiftçi, 14 kişi işçi, 3 kişi memur, 42 kişi serbest meslek, 114 kişi işsiz, 18 kişi diğer işlerdir. Bunların toplam içindeki oranı ise %23,1 turizm, %18,2 çiftçi, %4,3 işçi, %0,9 memur, %12,9 serbest meslek, %35,1 işsiz, %5,5 diğer işlerdir.

Çizelge 3.20. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Gelmeden Önce Yaptığı İş

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Turizm	75	23,1	23,1	23,1
Çiftçi	59	18,2	18,2	41,2
İşçi	14	4,3	4,3	45,5
Memur	3	,9	,9	46,5
Serbest Meslek	42	12,9	12,9	59,4
İşsiz	114	35,1	35,1	94,5
Diğer	18	5,5	5,5	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

Çizelge 3.21.de araştırmaya katılanların Fethiye'ye göç etmeden önceki ikametgahına göre Fethiye'ye gelmeden önce yaptığı iş incelenmektedir. Fethiye belediye ikamet edenlerin Fethiye'ye gelmeden önce yaptığı iş incelendiğinde %21,4'ü turizm, %21,4'ü çiftçi, %2,4'ü işçi, %2,4'ü memur, %16,7'si serbest meslek, %35,7'si işsiz, %0,0'ı diğer işlerdir. Fethiye köyde ikamet edenlerin Fethiye'ye gelmeden önce yaptığı iş incelendiğinde %4,5'i turizm, %41,6'sı çiftçi, %1,1'i işçi, %0,0'ı memur, %9,0'ı serbest meslek, %34,8'i işsiz, %9,0'ı diğer işlerdir. Başka ilde ikamet edenlerin Fethiye'ye gelmeden önce yaptığı iş incelendiğinde %31,3'ü turizm, %6,3'ü çiftçi, %3,9'u işçi, %1,6'sı memur, %14,8'i serbest meslek, %35,9'u işsiz, %6,3'ü diğer işlerdir. Başka ilçede ikamet edenlerin Fethiye'ye gelmeden önce yaptığı iş incelendiğinde %33,3'ü turizm, %7,4'ü çiftçi, %7,4'ü işçi, %0,0'ı memur, %11,1'i serbest meslek, %37,0'ı işsiz, %3,7'si diğer işlerdir. Başka belediye ikamet edenlerin Fethiye'ye gelmeden önce yaptığı iş incelendiğinde %33,3'ü turizm, %16,7'si çiftçi, %17'si işçi, %0,0'ı memur, %33,3'ü serbest meslek, %0,0'ı işsiz, %0,0'ı diğer işlerdir. Başka köyde ikamet edenlerin Fethiye'ye gelmeden önce yaptığı iş incelendiğinde %33,3'ü turizm, %0,0'ı çiftçi, %33'ü işçi, %0,0'ı memur, %0,0'ı serbest meslek, %33,3'ü işsiz, %0,0'ı diğer işlerdir.

Çizelge 3.21. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Fethiye'ye Gelmeden Önce Yaptığı İş

			Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Gelmeden Önce Yaptığı İş							Toplam
			Turizm	Çiftçi	İşçi	Memur	Serbest Meslek	İşsiz	Diğer	
Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahı	Fethiye Belediye	Sayı	9	9	1	1	7	15	0	42
		Yüzde	21,4%	21,4%	2,4%	2,4%	16,7%	35,7%	,0%	100,0%
	Fethiye Köy	Sayı	4	37	1	0	8	31	8	89
		Yüzde	4,5%	41,6%	1,1%	,0%	9,0%	34,8%	9,0%	100,0%
	Başka İl	Sayı	40	8	5	2	19	46	8	128
		Yüzde	31,3%	6,3%	3,9%	1,6%	14,8%	35,9%	6,3%	100,0%
	Başka İlçe	Sayı	18	4	4	0	6	20	2	54
		Yüzde	33,3%	7,4%	7,4%	,0%	11,1%	37,0%	3,7%	100,0%
	Başka Belediye	Sayı	2	1	1	0	2	0	0	6
		Yüzde	33,3%	16,7%	17%	,0%	33,3%	,0%	,0%	100,0%
	Başka Köy	Sayı	2	0	2	0	0	2	0	6
		Yüzde	33,3%	,0%	33%	,0%	,0%	33,3%	,0%	100,0%
Toplam		Sayı	75	59	14	3	42	114	18	325
		Yüzde	23,1%	18,2%	4,3%	,9%	12,9%	35,1%	5,5%	100,0%

3.3.18. Araştırmaya Katılanları Memleketinden Göç Etmeye İten Sebepler

Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen 325 kişiden toplamda 402 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda memleketinden göç etmeye iten sebepler %24,4 oranında memleketteki yaşam şartlarının iyi olmaması, %15,7 oranında eğitim imkanlarının yetersiz olması, %40,3 oranında gelir yetersizliği, işsizlik ve ekonomik, %0,5 oranında sağlık sorunları, %3,7 oranında toprak yetersizliği ve verimsizliği, %1,5 oranında kan davası, ağa baskısı vb., %0,7 oranında tabii afetler, %3,2 oranında terör, siyasi olaylar ve %10,0 oranında diğer sebeplerdir.

Çizelge 3.22. Araştırmaya Katılanları Memleketinden Göç Etmeye İten Sebepler

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Memleketteki yaşam şartlarının iyi olmama	98	24,4	24,4	24,4
Eğitim imkanlarının yetersiz olması	63	15,7	15,7	40,0
Gelir yetersizliği, İşsizlik, Ekonomik	162	40,3	40,3	80,3
Sağlık Sorunları	2	,5	,5	80,8
Toprak Yetersizliği ve Verimsizliği	15	3,7	3,7	84,6
Kan Davası, Ağa Baskısı vb.	6	1,5	1,5	86,1
Tabii Afetler	3	,7	,7	86,8
Terör, Siyasi Olaylar	13	3,2	3,2	90,0
Diğer	40	10,0	10,0	100,0
Toplam	402	100,0	100,0	

3.3.19. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etme Nedenleri

Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen 325 kişiden toplamda 461 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda Fethiye'ye göç etme nedenleri %8,9 oranında eğitim, %47,5 oranında çalışmak, iş bulmak, %1,5 oranında tayin, %1,3 oranında sağlık, %1,7 oranında kocası, karısı, ailesi ve akrabalarına bağımlı göç, %0,7 oranında evlilik, %1,3 oranında terör, %20,8 oranında daha çok para kazanmak, %8,7 oranında iş imkanlarının cazibesi, %4,8 oranında sosyal hayatın çekiciliği, şehir hayatının çekiciliği ve %2,8 oranında diğer sebeplerdir.

Çizelge 3.23. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etme Nedenleri

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Eğitim	41	8,9	8,9	8,9
Çalışmak, İş Bulmak	219	47,5	47,5	56,4
Tayin	7	1,5	1,5	57,9
Sağlık	6	1,3	1,3	59,2
Kocası, Karısı, Ailesi ve Akrabalarına Bağımlı Göç	8	1,7	1,7	61,0
Evlilik	3	,7	,7	61,6
Terör	6	1,3	1,3	62,9
Daha Çok Para Kazanmak	96	20,8	20,8	83,7
İş İmkanlarının Cazibesi	40	8,7	8,7	92,4
Sosyal Hayatın Çekiciliği, Şehir Hayatının Çekiciliği	22	4,8	4,8	97,2
Diğer	13	2,8	2,8	100,0
Toplam	461	100,0	100,0	

3.3.20. Araştırmaya Katılanların Memleketi ile İlişkisinin Devam Etme Durumu

Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen 325 kişiden toplamda 340 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda memleketi ile ilişkisinin devam etme durumu hakkında , %14,1 oranında memleketi ile ilişkisinin devam etmediği cevabı alınmıştır. Bireylerden %40,6 oranında sık sık özlediği için gittiği, %34,4 oranında cenaze, düğün, bayram ve akraba ziyareti, %1,5 oranında memlekette gelir getiren mal varlığı olması, %0,6 oranında çalışmaya gitme, %5,0 oranında tatile gitme, %3,8 oranında diğer durumlar cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.24. Araştırmaya Katılanların Memleketi ile İlişkisi Devam Ediyor mu, Nasıl?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hayır	48	14,1	14,1	14,1
Sık sık özlediğim için gidiyorum	138	40,6	40,6	54,7
Cenaze, Düğün, Bayram ve Akraba Ziyareti	117	34,4	34,4	89,1
Memlekette gelir getiren mal varlığı var	5	1,5	1,5	90,6
Çalışmaya gidiyor	2	,6	,6	91,2
Tatile gidiyor	17	5,0	5,0	96,2
Diğer	13	3,8	3,8	100,0
Toplam	340	100,0	100,0	

3.3.21. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Göç Etmeyi Düşünme Durumu

Araştırmaya katılan 325 kişiden 111 kişinin memleketine geri göç etmeyi düşündüğü, 214 kişinin ise memleketine geri göç etmeyi düşünmediği anlaşılmıştır. Bunların toplam içindeki oranı ise %34,2'si memleketine geri göç etmeyi düşünmüş, %65,8'i ise memleketine geri göç etmeyi düşünmemiştir.

Çizelge 3.25. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Göç Etmeyi Düşünme Nedenleri

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	111	34,2	34,2	34,2
Hayır	214	65,8	65,8	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.22. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Göç Etmeyi Düşünme Nedenleri

Araştırmaya katılan kişilerden memleketine geri göç etmeyi düşünen çizelge 3.25.de görüldüğü gibi 111 kişi mevcuttur. Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen memleketine geri göç etmeyi düşünme nedenleri hakkında 111 kişiden toplamda 119 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda %28,6 oranında kent yaşamı pahalı, %4,2 oranında kent yaşamına alışamama, % 37,8 oranında emekli olma, %10,1 oranında işsizlik, düzenli iş bulamama, %12,6 oranında memleket özlemi, %6,7 oranında diğer nedenler cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.26. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Göç etmeyi Düşünme Nedenleri

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kent yaşamı pahalı	34	28,6	28,6	28,6
Kent yaşamına alışamama	5	4,2	4,2	32,8
Emekli olmak	45	37,8	37,8	70,6
İşsizlik, düzenli iş bulamama	12	10,1	10,1	80,7
Memleket özlemi	15	12,6	12,6	93,3
Diğer	8	6,7	6,7	100,0
Toplam	119	100,0	100,0	

3.3.23. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Göç Etmeyi Düşünmeme Nedenleri

Araştırmaya katılan kişilerden memleketine geri göç etmeyi düşünmeyen çizelge 3.25.de görüldüğü gibi 214 kişi mevcuttur. Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen memleketine geri göç etmeyi düşünmeme nedenleri hakkında 214 kişiden toplamda 265 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda %47,9 oranında kentte iş, gelir imkanı yüksek, %25,7 oranında kentte yaşam düzeyi yüksek, %12,5 oranında kentte kariyer imkanı fazla, %5,7 oranında kentte eğitim imkanı fazla ve %8,3 oranında diğer nedenler cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.27. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Göç Etmeyi Düşünmeme Nedenleri

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kentte iş, gelir imkanı yüksek	127	47,9	47,9	47,9
Kentte yaşam düzeyi yüksek	68	25,7	25,7	73,6
Kentte kariyer imkanı fazla	33	12,5	12,5	86,0
Kentte eğitim imkanı fazla	15	5,7	5,7	91,7
Diğer	22	8,3	8,3	100,0
Toplam	265	100,0	100,0	

3.3.24. Araştırmaya Katılanların Göç Etmedeki Amacını/Amaçlarını Gerçekleştirme Durumu

Araştırmaya katılan 325 kişinin göç etmedeki amacını/amaçlarını gerçekleştirme durumu incelendiğinde 84 kişi göç etmedeki amacını/amaçlarını gerçekleştirmiş, 64 kişi göç etmedeki amacını/amaçlarını gerçekleştirmemiş ve 117 kişi ise göç etmedeki amacını/amaçlarını kısmen gerçekleştirmiştir. Bunların toplam içindeki oranı ise %25,8'i göç etmedeki amacını/amaçlarını gerçekleştirmiş, %19,7'si göç etmedeki amacını/amaçlarını gerçekleştirmemiş ve %54,5'i göç etmedeki amacını/amaçlarını kısmen gerçekleştirmiştir.

Çizelge 3.28. Araştırmaya Katılanların Göç Etmedeki Amacını/Amaçlarını Gerçekleştirme Durumu

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	84	25,8	25,8	25,8
Hayır	64	19,7	19,7	45,5
Kısmen	177	54,5	54,5	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.25. Araştırmaya Katılanların Memleketine Geri Dönmek İçin Oluşmasını Beklediği Şartlar

Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen 325 kişiden toplamda 407 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda memleketine geri dönmek için oluşmasını beklediği şartlar olarak %44,0 oranında sabit bir gelir olmalı (emekli aylığı-kira gibi), %29,5 oranında iş imkanı olmalı, %9,1 oranında çocukların iyi eğitimi için imkan olmalı, %2,5 oranında konut olmalı, %4,7 oranında kentte kalan aile üyeleri hayatını düzene koymuş olmalı, %2,7 oranında güvenliğin sağlanması ve %7,6 oranında diğer şartlar cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.29. Araştırmaya Katılanlar Memleketine Geri Dönmek İçin Hangi Şartların Oluşmasını Bekler

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Sabit bir gelir olmalı(emekli aylığı-kira gibi)	179	44,0	44,0	44,0
İş imkanı olmalı	120	29,5	29,5	73,5
Çocukların iyi eğitimi için imkan olmalı	37	9,1	9,1	82,6
Konut olmalı	10	2,5	2,5	85,0
Kentte kalan aile üyeleri hayatını düzene koymuş olmalı	19	4,7	4,7	89,7
Güvenliğin sağlanması	11	2,7	2,7	92,4
Diğer	31	7,6	7,6	100,0
Toplam	407	100,0	100,0	

3.3.26. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Ettikten Ne Kadar Süre Sonra İşe Başladığı

Araştırmaya katılanların Fethiye'ye göç ettikten ne kadar süre sonra işe başladığı incelendiğinde bireylerin %57,5'inin hemen işi hazırmış. Bireylerin

Fethiye'ye göç ettikten %14,2'si 1 hafta sonra, %11,7'si 1 ay sonra, %7,4'ü 2-6 ay sonra, %5,5'i 6 ay-1 yıl sonra, %2,5'i 1 yıl ve daha fazla süre sonra ve %1,2'si diğer sürelerde işe başlamıştır.

Çizelge 3.30. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Ettikten Ne Kadar Süre Sonra İşe Başladı?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hemen, işim hazırды	187	57,5	57,5	57,5
1 Hafta Sonra	46	14,2	14,2	71,7
1 Ay Sonra	38	11,7	11,7	83,4
2-6 Ay Sonra	24	7,4	7,4	90,8
6 Ay-1 Yıl Sonra	18	5,5	5,5	96,3
1 Yıl ve Daha Fazla Süre Sonra	8	2,5	2,5	98,8
Diğer	4	1,2	1,2	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

Çizelge 3.31.de araştırmaya katılanların Fethiye'ye göç etmeden önceki ikametgahına göre Fethiye'ye göç ettikten ne kadar süre sonra işe başladığı incelenmiştir.

Fethiye belediye ikamet edenlerin Fethiye'ye göç ettikten ne kadar süre sonra işe başladığı incelendiğinde %59,5'inin işinin hemen hazır olduğu, %11,9'unun 1 hafta sonra işe başladığı, %14,3'ünün 1 ay sonra işinin hazır olduğu, %11,9'unun 2-6 ay sonra işe başladığı, %0,0'ının 6ay-1 yıl sonra işe başladığı, %2,4'ünün 1 yıl ve daha fazla süre sonra işe başladığı ve %0,0'ının diğer sürelerde işe başladığı anlaşılmıştır. Fethiye köyde ikamet edenlerin Fethiye'ye göç ettikten ne kadar süre sonra işe başladığı incelendiğinde %68,5'inin işinin hemen hazır olduğu, %10,1'inin 1 hafta sonra işe başladığı, %4,5'inin 1 ay sonra işinin hazır olduğu, %6,7'sinin 2-6 ay sonra işe başladığı, %5,6'sının 6ay-1 yıl sonra işe başladığı, %2,2'sinin 1 yıl ve daha fazla süre sonra işe başladığı ve %2,2'sinin diğer sürelerde işe başladığı anlaşılmıştır. Başka ilde ikamet edenlerin Fethiye'ye göç ettikten ne kadar süre sonra işe başladığı incelendiğinde %46,1'inin işinin hemen hazır olduğu, %19,5'inin 1 hafta sonra işe başladığı, %16,4'ünün 1 ay sonra işinin hazır olduğu, %7,0'ının 2-6 ay sonra işe başladığı, %6,3'ünün 6ay-1 yıl sonra işe başladığı,

%3,1'inin 1 yıl ve daha fazla süre sonra işe başladığı ve %1,6'sının diğer sürelerde işe başladığı anlaşılmıştır. Başka ilçede ikamet edenlerin Fethiye'ye göç ettikten ne kadar süre sonra işe başladığı incelendiğinde %66,7'sinin işinin hemen hazır olduğu, %9,3'ünün 1 hafta sonra işe başladığı, %13,0'ının 1 ay sonra işinin hazır olduğu, %1,9'unun 2-6 ay sonra işe başladığı, %7,4'ünün 6ay-1 yıl sonra işe başladığı, %1,9'unun 1 yıl ve daha fazla süre sonra işe başladığı ve %0,0'ının diğer sürelerde işe başladığı anlaşılmıştır. Başka belediyede ikamet edenlerin Fethiye'ye göç ettikten ne kadar süre sonra işe başladığı incelendiğinde %33,3'ünün işinin hemen hazır olduğu, %16,7'sinin 1 hafta sonra işe başladığı, %0,0'ının 1 ay sonra işinin hazır olduğu, %33,3'ünün 2-6 ay sonra işe başladığı, %16,7'sinin 6ay-1 yıl sonra işe başladığı, %0,0'ının 1 yıl ve daha fazla süre sonra işe başladığı ve %0,0'ının diğer sürelerde işe başladığı anlaşılmıştır. Başka köyde ikamet edenlerin Fethiye'ye göç ettikten ne kadar süre sonra işe başladığı incelendiğinde %66,7'sinin işinin hemen hazır olduğu, %16,7'sinin 1 hafta sonra işe başladığı, %0,0'ının 1 ay sonra işinin hazır olduğu, %16,7'sinin 2-6 ay sonra işe başladığı, %0,0'ının 6ay-1 yıl sonra işe başladığı, %0,0'ının 1 yıl ve daha fazla süre sonra işe başladığı ve %0,0'ının diğer sürelerde işe başladığı anlaşılmıştır.

Çizelge 3.31. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Fethiye'ye Göç Ettikten Ne Kadar Süre Sonra İşe Başladı?

			Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Ettikten Ne Kadar Süre Sonra İşe Başladı?							Toplam
			Hemen, işim hazırıldı	1 Hafta Sonra	1 Ay Sonra	2-6 Ay Sonra	6 Ay-1 Yıl Sonra	1 Yıl ve Daha Fazla Süre Sonra	Diğer	
Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahı	Fethiye Belediye	Sayı	25	5	6	5	0	1	0	42
		Yüzde	59,5%	11,9%	14,3%	11,9%	,0%	2,4%	,0%	100,0%
	Fethiye Köy	Sayı	61	9	4	6	5	2	2	89
		Yüzde	68,5%	10,1%	4,5%	6,7%	5,6%	2,2%	2,2%	100,0%
	Başka İl	Sayı	59	25	21	9	8	4	2	128
		Yüzde	46,1%	19,5%	16,4%	7,0%	6,3%	3,1%	1,6%	100,0%
	Başka İlçe	Sayı	36	5	7	1	4	1	0	54
	Yüzde	66,7%	9,3%	13,0%	1,9%	7,4%	1,9%	,0%	100,0%	
Başka Belediye	Sayı	2	1	0	2	1	0	0	6	
	Yüzde	33,3%	16,7%	,0%	33,3%	16,7%	,0%	,0%	100,0%	
Başka Köy	Sayı	4	1	0	1	0	0	0	6	
	Yüzde	66,7%	16,7%	,0%	16,7%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
Toplam		Sayı	187	46	38	24	18	8	4	325
		Yüzde	57,5%	14,2%	11,7%	7,4%	5,5%	2,5%	1,2%	100,0%

3.3.27. Araştırmaya Katılanların Fethiye’deki İlk İşini Hangi Yöntemle Bulduğu

Araştırmaya katılanların Fethiye’deki ilk işini hangi yöntemle bulduğu incelendiğinde bireylerin %35,1’i kendisi bulmuştur. Ayrıca Bireylerin %2,5’i kendi işini kurmuştur. Bireylerden %23,7’si akraba yardımı, %29,8’i arkadaş yardımı, %0,3’ü gazete ilanı, %0,9’u baba mesleği, %1,5’i tayin, %3,1’i internet aracılığıyla ve %3,1’i diğer yöntemlerle Fethiye’deki ilk işini bulmuştur.

Çizelge 3.32. Araştırmaya Katılanlar Fethiye’deki İlk İşini Hangi Yöntemle Buldu?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kendim buldum	114	35,1	35,1	35,1
Akraba Yardımı	77	23,7	23,7	58,8
Arkadaş Yardımı	97	29,8	29,8	88,6
Kendi işini kurdu	8	2,5	2,5	91,1
Gazete İlanıyla	1	,3	,3	91,4
Baba Mesleği	3	,9	,9	92,3
Tayin	5	1,5	1,5	93,8
İnternet Aracılığıyla	10	3,1	3,1	96,9
Diğer	10	3,1	3,1	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

Çizelge 3.33.de araştırmaya katılanların Fethiye’ye gelmeden önce yaptığı işe göre araştırmaya katılanların Fethiye’deki ilk işini hangi yöntemle bulduğu incelenmiştir. Fethiye’ye gelmeden önce turizmde çalışanlar Fethiye’deki ilk işini %36,0’ı kendi bulduğunu, %18,7’si akraba yardımı ile bulduğunu, %28,0’ı arkadaş yardımı ile bulduğunu, %2,7’si kendi işini kurduğunu, %1,3’ü gazete ilanıyla bulduğunu, %0,0’ı baba mesleği olduğunu, %1,3’ü tayin ile bulduğunu, %5,3’ü internet aracılığı ile bulduğunu ve %6,7’si diğer şekillerde bulduğunu söylemiştir. Fethiye’ye gelmeden önce çiftçi olarak çalışanlar Fethiye’deki ilk işini %35,6’sı kendi bulduğunu, %35,6’sı akraba yardımı ile bulduğunu, %25,4’ü arkadaş yardımı ile bulduğunu, %0,0’ı kendi işini kurduğunu, %0,0’ı gazete ilanıyla bulduğunu, %0,0’ı baba mesleği olduğunu, %0,0’ı tayin ile bulduğunu, %1,7’si internet aracılığı ile bulduğunu ve %1,7’si diğer şekillerde bulduğunu söylemiştir. Fethiye’ye

gelmeden önce işçi olarak çalışanlar Fethiye'deki ilk işini %50,0'ı kendi bulduğunu, %7,1'i akraba yardımı ile bulduğunu, %42,9'u arkadaş yardımı ile bulduğunu, %0,0'ı kendi işini kurduğunu, %0,0'ı gazete ilanı ile bulduğunu, %0,0'ı baba mesleği olduğunu, %0,0'ı tayin ile bulduğunu, %0,0'ı internet aracılığı ile bulduğunu ve %0,0'ı diğer şekillerde bulduğunu söylemiştir.

Fethiye'ye gelmeden önce memur olarak çalışanlar Fethiye'deki ilk işini %0,0'ı kendi bulduğunu, %0,0'ı akraba yardımı ile bulduğunu, %33,3'ü arkadaş yardımı ile bulduğunu, %33,3'ü kendi işini kurduğunu, %0,0'ı gazete ilanı ile bulduğunu, %0,0'ı baba mesleği olduğunu, %33,3'ü tayin ile bulduğunu, %0,0'ı internet aracılığı ile bulduğunu ve %0,0'ı diğer şekillerde bulduğunu söylemiştir. Fethiye'ye gelmeden önce serbest meslek olarak çalışanlar Fethiye'deki ilk işini %26,2'si kendi bulduğunu, %28,6'sı akraba yardımı ile bulduğunu, %31,0'ı arkadaş yardımı ile bulduğunu, %7,1'i kendi işini kurduğunu, %0,0'ı gazete ilanı ile bulduğunu, %0,0'ı baba mesleği olduğunu, %4,8'i tayin ile bulduğunu, %2,4'ü internet aracılığı ile bulduğunu ve %0,0'ı diğer şekillerde bulduğunu söylemiştir. Fethiye'ye gelmeden önce işsiz olanlar Fethiye'deki ilk işini %38,6'sı kendi bulduğunu, %20,2'si akraba yardımı ile bulduğunu, %33,3'ü arkadaş yardımı ile bulduğunu, %1,8'i kendi işini kurduğunu, %0,0'ı gazete ilanı ile bulduğunu, %1,8'i baba mesleği olduğunu, %0,9'u tayin ile bulduğunu, %1,8'i internet aracılığı ile bulduğunu ve %1,8'i diğer şekillerde bulduğunu söylemiştir. Fethiye'ye gelmeden önce diğer işlerde çalışanlar Fethiye'deki ilk işini %22,2'si kendi bulduğunu, %33,3'ü akraba yardımı ile bulduğunu, %16,7'si arkadaş yardımı ile bulduğunu, %0,0'ı kendi işini kurduğunu, %0,0'ı gazete ilanı ile bulduğunu, %5,6'sı baba mesleği olduğunu, %0,0'ı tayin ile bulduğunu, %11,1'i internet aracılığı ile bulduğunu ve %11,1'i diğer şekillerde bulduğunu söylemiştir.

Çizelge 3.33. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Gelmeden Önce Yaptığı İşe Göre Araştırmaya Katılanlar Fethiye'deki İlk İşini Hangi Yöntemle Buldu?

	Araştırmaya Katılanlar Fethiye'deki İlk İşini Hangi Yöntemle Buldu?										Toplam	
	Kendim buldum	Akraba Yardımı	Arkadaş Yardımı	Kendi işini kurdu	Gazete İlanıyla	Baba Mesleği	Tayin	İnternet Aracılığıyla	Diğer			
Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Gelmeden Önce Yaptığı İş	Turizm	Sayı	27	14	21	2	1	0	1	4	5	75
		Yüzde	36,0%	18,7%	28,0%	2,7%	1,3%	,0%	1,3%	5,3%	6,7%	100,0%
	Çiftçi	Sayı	21	21	15	0	0	0	0	1	1	59
		Yüzde	35,6%	35,6%	25,4%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,7%	1,7%	100,0%
	İşçi	Sayı	7	1	6	0	0	0	0	0	0	14
		Yüzde	50,0%	7,1%	42,9%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	Memur	Sayı	0	0	1	1	0	0	1	0	0	3
		Yüzde	,0%	,0%	33,3%	33,3%	,0%	,0%	33,3%	,0%	,0%	100,0%
	Serbest Meslek	Sayı	11	12	13	3	0	0	2	1	0	42
		Yüzde	26,2%	28,6%	31,0%	7,1%	,0%	,0%	4,8%	2,4%	,0%	100,0%
	İşsiz	Sayı	44	23	38	2	0	2	1	2	2	114
		Yüzde	38,6%	20,2%	33,3%	1,8%	,0%	1,8%	,9%	1,8%	1,8%	100,0%
	Diğer	Sayı	4	6	3	0	0	1	0	2	2	18
		Yüzde	22,2%	33,3%	16,7%	,0%	,0%	5,6%	,0%	11,1%	11,1%	100,0%
Toplam	Sayı	114	77	97	8	1	3	5	10	10	325	
	Yüzde	35,1%	23,7%	29,8%	2,5%	,3%	,9%	1,5%	3,1%	3,1%	100,0%	

3.3.28. Araştırmaya Katılanların Göç Ettikten Sonra Bulduğu İlk İşte Aradığı Şartlar

Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen 325 kişiden toplamda 413 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda göç ettikten sonra bulunan ilk işte aranan şartlar hakkında %11,1 oranında hiçbir şart aranmadığı, %38,5 oranında işin devamlı olması, %23,5 oranında ücretin iyi olması, %22,0 oranında sosyal güvenlik, %0,5 oranında sendikalı iş, %4,4 oranında diğer şartlar cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.34. Araştırmaya Katılanların Göç Ettikten Sonra Bulduğu İlk İşte Aradığı Şartlar

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hiç bir şart aramadı	46	11,1	11,1	11,1
İşin devamlı olması	159	38,5	38,5	49,6
Ücretin iyi olması	97	23,5	23,5	73,1
Sosyal Güvenlik	91	22,0	22,0	95,2
Sendikalı İş	2	,5	,5	95,6
Diğer	18	4,4	4,4	100,0
Toplam	413	100,0	100,0	

3.3.29. Araştırmaya Katılanların Herhangi Bir Dernek/Parti/ Vakıf/Kulüp Üyeliği

Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen 325 kişiden toplamda 309 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda herhangi bir dernek/parti/vakıf/kulüp üyeliği olmayanların önemli bir üstünlüğü bulunmaktadır. Bireylerden %80,2 oranında herhangi bir dernek/parti/vakıf/kulüp üyeliğinin olmadığı, %5,8 oranında turizm ve otelcilik ile ilgili dernek/vakıf/kulüp, %1,8 oranında sosyal yardımlaşma, %5,8 oranında siyasi parti, %1,5 oranında dini dayanışma derneği, %3,0 oranında spor kulübü, %1,8 oranında diğer dernek/parti/vakıf/kulüp üyeliği cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.35. Araştırmaya Katılanların Herhangi Bir Dernek/Parti/Vakıf/Kulüp Üyeliği Var mı?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hayır	264	80,2	80,2	80,2
Turizm ve otelcilik ile ilgili dernek/vakıf/kulüp	19	5,8	5,8	86,0
Sosyal yardımlaşma derneği	6	1,8	1,8	87,8
Siyasi parti	19	5,8	5,8	93,6
Dini dayanışma derneği	5	1,5	1,5	95,1
Spor kulübü	10	3,0	3,0	98,2
Diğer	6	1,8	1,8	100,0
Toplam	329	100,0	100,0	

3.3.30. Araştırmaya Katılanların Sosyal Güvence Durumu

Araştırmaya Katılan 325 kişiden 19 kişi sosyal güvencesi yoktur. Bireylerden 287 kişi SSK'ya kayıtlı, 15 kişi Bağ-Kur'a kayıtlı, 2 kişi Yeşil Kart sahibi ve 2 kişi özel sigorta sahibidir. Bunların toplam içindeki oranı ise %5,8'inin sosyal güvencesi olmadığı, %88,3'ünün SSK'ya kayıtlı olduğu, %4,6'sının Bağ-Kur'a kayıtlı olduğu, %0,6'sının Yeşil Kart sahibi olduğu, %0,6'sı özel sigorta sahibidir.

Çizelge 3.36. Araştırmaya Katılanların Sosyal Güvencesi Var mı?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hayır	19	5,8	5,8	5,8
SSK	287	88,3	88,3	94,2
Bağ-Kur	15	4,6	4,6	98,8
Yeşil Kart	2	,6	,6	99,4
Özel Sigorta	2	,6	,6	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.31. Araştırmaya Katılanların Çalıştığı Konaklama İşletmesinin Türü

Araştırmaya katılanların çalıştığı konaklanama işletmesi türü incelendiğinde 121 kişi otelde, 28 kişi motelde, 99 kişi hotelde, 35 kişi tatil köyünde, 20 kişi pansiyonda, 8 kişi apartta, 14 kişi kampta çalışmaktadır. Bunların toplam içindeki oranı ise %37,2 otel, %8,6 motel, %30,5 hotel, %10,8 tatil köyü, %6,2 pansiyon, %2,5 apart, %4,3 kamptır.

Çizelge 3.37. Araştırmaya Katılanların Çalıştığı Konaklama İşletmesinin Türü

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Otel	121	37,2	37,2	37,2
Motel	28	8,6	8,6	45,8
Hotel	99	30,5	30,5	76,3
Tatil Köyü	35	10,8	10,8	87,1
Pansiyon	20	6,2	6,2	93,2
Apartment	8	2,5	2,5	95,7
Kamp	14	4,3	4,3	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

Çizelge 3.38.de araştırmaya katılanların Fethiye'ye göç etmeden önceki ikametgahına göre çalıştığı konaklama işletmesinin türü incelenmektedir. Fethiye belediye ikamet edenlerin çalıştığı konaklama işletmesinin türü %33,3'ü otelde, %4,8'i motelde, %35,7'si hotelde, %11,9'u tatil köyünde, %7,1'i pansiyonda, %0'ı apartta ve %7,1'i kampta çalışmaktadır. Fethiye köyde ikamet edenlerin çalıştığı konaklama işletmesinin türü %39,3'ü otelde, %11,2'si motelde, %30,3'ü hotelde, %7,9'u tatil köyünde, %9,0'ı pansiyonda, %1,1'i apartta ve %1,1'i kampta

çalışmaktadır. Başka ilde ikamet edenlerin çalıştığı konaklama işletmesinin türü %41,4'ü otelde, %8,6'sı motelde, %27,3'ü hotelde, %8,6'sı tatil köyünde, %3,9'u pansiyonda, %3,9'u apartta ve %6,3'ü kampta çalışmaktadır. Başka ilçede ikamet edenlerin çalıştığı konaklama işletmesinin türü %29,6'sı otelde, %9,3'ü motelde, %33,3'ü hotelde, %16,7'si tatil köyünde, %5,6'sı pansiyonda, %3,7'si apartta ve %1,9'u kampta çalışmaktadır. Başka belediyede ikamet edenlerin çalıştığı konaklama işletmesinin türü %16,7'si otelde, %0,0'ı motelde, %16,7'si hotelde, %33,3'ü tatil köyünde, %16,7'si pansiyonda, %0,0'ı apartta ve %16,7'si kampta çalışmaktadır. Başka köyde ikamet edenlerin çalıştığı konaklama işletmesinin türü %33,3'ü otelde, %0,0'ı motelde, %50,0'ı hotelde, %16,7'si tatil köyünde, %0,0'ı pansiyonda, %0,0'ı apartta ve %0,0'ı kampta çalışmaktadır.

Çizelge 3.38. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç etmeden Önceki İkametgahına Göre Çalıştığı Konaklama İşletmesinin Türü

		Araştırmaya Katılanların Çalıştığı Konaklama İşletmesinin Türü							Toplam	
		Otel	Motel	Hotel	Tatil Köyü	Pansiyon	Apart	Kamp		
Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahı	Fethiye Belediye	Sayı	14	2	15	5	3	0	3	42
		Yüzde	33,3%	4,8%	35,7%	11,9%	7,1%	,0%	7,1%	100,0%
	Fethiye Köy	Sayı	35	10	27	7	8	1	1	89
		Yüzde	39,3%	11,2%	30,3%	7,9%	9,0%	1,1%	1,1%	100,0%
	Başka İl	Sayı	53	11	35	11	5	5	8	128
		Yüzde	41,4%	8,6%	27,3%	8,6%	3,9%	3,9%	6,3%	100,0%
	Başka İlçe	Sayı	16	5	18	9	3	2	1	54
		Yüzde	29,6%	9,3%	33,3%	16,7%	5,6%	3,7%	1,9%	100,0%
	Başka Belediye	Sayı	1	0	1	2	1	0	1	6
		Yüzde	16,7%	,0%	16,7%	33,3%	16,7%	,0%	16,7%	100,0%
	Başka Köy	Sayı	2	0	3	1	0	0	0	6
		Yüzde	33,3%	,0%	50,0%	16,7%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	121	28	99	35	20	8	14	325
		Yüzde	37,2%	8,6%	30,5%	10,8%	6,2%	2,5%	4,3%	100,0%

3.3.32. Araştırmaya Katılanların Çalıştığı Konaklama İşletmesinin Sınıfı

Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen 325 kişiden toplamda 562 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda çalıştığı konaklama işletmesinin sınıfı %41,5 oranında turizm işletme belgeli, %14,6 oranında belediye belgeli, %1,8 oranında özel belgeli, %0,2 oranında bir yıldızlı, %4,4 oranında iki yıldızlı, %24,7 oranında üç yıldızlı, %10,1 oranında dört yıldızlı ve %2,7 oranında beş yıldızlıdır.

Çizelge 3.39. Araştırmaya Katılanların Çalıştığı Konaklama İşletmesinin Sınıfı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Turizm İşletme Belgeli	233	41,5	41,5	41,5
Belediye Belgeli	82	14,6	14,6	56,0
Özel Belgeli	10	1,8	1,8	57,8
Bir Yıldızlı	1	,2	,2	58,0
İki Yıldızlı	25	4,4	4,4	62,5
Üç Yıldızlı	139	24,7	24,7	87,2
Dört Yıldızlı	57	10,1	10,1	97,3
Beş Yıldızlı	15	2,7	2,7	100,0
Toplam	562	100,0	100,0	

3.3.33. Araştırmaya Katılanların Konaklama İşletmesinde Yaptığı İşin Bölümü

Araştırmaya katılan 325 kişinin konaklama işletmesinin yaptığı işin bölümü incelendiğinde 61 kişi önbüro bölümünde, 57 kişi kat hizmetleri bölümünde, 92 kişi yiyecek ve içecek bölümünde, 40 kişi teknik servis bölümünde, 19 kişi muhasebe bölümünde, 23 kişi güvenlik bölümünde, 7 kişi pazarlama ve satış bölümünde ve 26 kişi insan kaynakları bölümünde çalışmaktadır. Bunların toplam içindeki oranı ise %18,8'i önbüro bölümünde, %17,5'i kat hizmetleri bölümünde, %28,3'ü yiyecek ve içecek bölümünde, %12,3'ü teknik servis bölümünde, %5,8'inde muhasebe bölümünde, %7,1'i güvenlik bölümünde, %2,2'si pazarlama ve satış bölümünde ve %8,0'ı insan kaynakları bölümünde çalışmaktadır.

Çizelge 3.40. Araştırmaya Katılanların Konaklama İşletmesinde Yaptığı İşin Bölümü

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Önbüro Bölümü	61	18,8	18,8	18,8
Kat Hizmetleri Bölümü	57	17,5	17,5	36,3
Yiyecek ve İçecek Bölümü	92	28,3	28,3	64,6
Teknik Servis Bölümü	40	12,3	12,3	76,9
Muhasebe Bölümü	19	5,8	5,8	82,8
Güvenlik Bölümü	23	7,1	7,1	89,8
Pazarlama ve Satış Bölümü	7	2,2	2,2	92,0
İnsan Kaynakları Bölümü	26	8,0	8,0	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

Çizelge 3.41.de araştırmaya katılanların Fethiye'ye göç etmeden önceki ikametgahına göre konaklama işletmesinde yaptığı işin bölümü incelenmiştir. Fethiye belediye ikamet edenlerin konaklama işletmesinde yaptığı işin bölümü incelendiğinde %21,4'ü önbüro bölümünde, %14,3'ü yiyecek ve içecek bölümünde, %19,0'ı teknik servis bölümünde, %9,5'i muhasebe bölümünde, %4,8'i güvenlik bölümünde, %4,8'i pazarlama ve satış bölümünde ve %14,3'ü insan kaynakları bölümünde çalışmaktadır.

Fethiye köyde ikamet edenlerin konaklama işletmesinde yaptığı işin bölümü incelendiğinde %2,2'si önbüro bölümünde, %33,7'si yiyecek ve içecek bölümünde, %16,9'u teknik servis bölümünde, %7,9'u muhasebe bölümünde, %10,1'i güvenlik bölümünde, %0,0'ı pazarlama ve satış bölümünde ve %3,4'ü insan kaynakları bölümünde çalışmaktadır. Başka ilde ikamet edenlerin konaklama işletmesinde yaptığı işin bölümü incelendiğinde %30,5'i önbüro bölümünde, %31,3'ü yiyecek ve içecek bölümünde, %5,5'i teknik servis bölümünde, %3,9'u muhasebe bölümünde, %3,9'u güvenlik bölümünde, %3,1'i pazarlama ve satış bölümünde ve %10,2'si insan kaynakları bölümünde çalışmaktadır. Başka ilçede ikamet edenlerin konaklama işletmesinde yaptığı işin bölümü incelendiğinde %14,8'i önbüro bölümünde, %24,1'i yiyecek ve içecek bölümünde, %18,5'i teknik servis bölümünde, %5,6'sı muhasebe bölümünde, %9,3'ü güvenlik bölümünde, %1,9'u pazarlama ve satış bölümünde ve %7,4'ü insan kaynakları bölümünde çalışmaktadır. Başka belediye ikamet

edenlerin konaklama işletmesinde yaptığı işin bölümü incelendiğinde %0,0'ı önbüro bölümünde, %33,3'ü yiyecek ve içecek bölümünde, %0,0'ı teknik servis bölümünde, %0,0'ı muhasebe bölümünde, %33,3'ü güvenlik bölümünde, %0,0'ı pazarlama ve satış bölümünde ve %0,0'ı insan kaynakları bölümünde çalışmaktadır. Başka köyde ikamet edenlerin konaklama işletmesinde yaptığı işin bölümü incelendiğinde %50,0'ı önbüro bölümünde, %16,7'si yiyecek ve içecek bölümünde, %0,0'ı teknik servis bölümünde, %0,0'ı muhasebe bölümünde, %0,0'ı güvenlik bölümünde, %0,0'ı pazarlama ve satış bölümünde ve %0,0'ı insan kaynakları bölümünde çalışmaktadır.

Çizelge 3.41. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Konaklama İşletmesinde Yaptığı İşin Bölümü

		Araştırmaya Katılanların Konaklama İşletmesinde Yaptığı İşin Bölümü							Toplam
		Önbüro Bölümü	Yiyecek ve İçecek Bölümü	Teknik Servis Bölümü	Muhasebe Bölümü	Güvenlik Bölümü	Pazarlama ve Satış Bölümü	İnsan Kaynakları Bölümü	
Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahı	Fethiye Belediye Sayı	9	6	8	4	2	2	6	42
	Yüzde	21,4%	14,3%	19,0%	9,5%	4,8%	4,8%	14,3%	100,0%
	Fethiye Köy Sayı	2	30	15	7	9	0	3	89
	Yüzde	2,2%	33,7%	16,9%	7,9%	10,1%	,0%	3,4%	100,0%
	Başka İl Sayı	39	40	7	5	5	4	13	128
	Yüzde	30,5%	31,3%	5,5%	3,9%	3,9%	3,1%	10,2%	100,0%
	Başka İlçe Sayı	8	13	10	3	5	1	4	54
	Yüzde	14,8%	24,1%	18,5%	5,6%	9,3%	1,9%	7,4%	100,0%
	Başka Belediye Sayı	0	2	0	0	2	0	0	6
	Yüzde	,0%	33,3%	,0%	,0%	33,3%	,0%	,0%	100,0%
	Başka Köy Sayı	3	1	0	0	0	0	0	6
	Yüzde	50,0%	16,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	Toplam Sayı	61	92	40	19	23	7	26	325
	Yüzde	18,8%	28,3%	12,3%	5,8%	7,1%	2,2%	8,0%	100,0%

3.3.34. Araştırmaya Katılanların Konaklama İşletmesinde Yaptığı İş

Araştırmaya katılanların konaklama işletmesinde yaptığı iş incelendiğinde %4,9'u müdür, %4,0'ı yönetici, %7,1'i şef, %8,9'u resepsiyon, %2,5'i rezervasyon, %1,5'i santral, %0,3'ü önkasa, %13,2'si yemek servisi, %3,1'i bulaşıkçı, %2,8'i aşçıbaşı, %1,8'i aşçı yardımcısı, %13,2 temizlikçi, %1,2 çamaşırhaneci, %5,2 muhasebeci, %6,5'i güvenlikçi, %2,2'si insan kaynakları, %1,5'i pazarlama ve satış, %9,5'i teknik servis, %10,5'i diğer işleri yapmaktadır.

Çizelge 3.42. Araştırmaya Katılanların Konaklama İşletmesinde Yaptığı İş

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Müdür	16	4,9	4,9	4,9
Yönetici	13	4,0	4,0	8,9
Şef	23	7,1	7,1	16,0
Resepsiyon	29	8,9	8,9	24,9
Rezervasyon	8	2,5	2,5	27,4
Santral	5	1,5	1,5	28,9
Önkasa	1	,3	,3	29,2
Yemek Servisi	43	13,2	13,2	42,5
Bulaşıkçı	10	3,1	3,1	45,5
Aşçıbaşı	9	2,8	2,8	48,3
Aşçı yardımcısı	6	1,8	1,8	50,2
Temizlikçi	43	13,2	13,2	63,4
Çamaşırhaneci	4	1,2	1,2	64,6
Muhasebeci	17	5,2	5,2	69,8
Güvenlikçi	21	6,5	6,5	76,3
İnsan Kaynakları	7	2,2	2,2	78,5
Pazarlama ve Satış	5	1,5	1,5	80,0
Teknik Servis	31	9,5	9,5	89,5
Diğer	34	10,5	10,5	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

Çizelge 3.43.de araştırmaya katılanların Fethiye'ye göç etmeden önceki ikametgahına göre konaklama işletmesinde yaptığı iş incelenmiştir. Fethiye belediye ikamet edenlerin konaklama işletmesinde yaptığı iş incelendiğinde %2,4'ü müdür, %0,0'ı yönetici, %2,4'ü şef, %11,9'u resepsiyon, %2,4'ü rezervasyon, %2,4'ü santral, %2,4'ü önkasa, %2,4'ü yemek sevisi, %0,0'ı bulaşıkçı, %4,8'i aşçıbaşı, %2,4'ü aşçı yardımcısı, %9,5'i temizlikçi, %0,0'ı çamaşırhaneci, %9,5'i muhasebeci, %4,8'i güvenlikçi, %4,8'i insan kaynakları, %4,8'i pazarlama ve satış, %16,7'si teknik servis ve %16,7'si diğer işlerdir.

Fethiye köyde ikamet edenlerin konaklama işletmesinde yaptığı iş incelendiğinde %2,2'si müdür, %0,0'ı yönetici, %1,1'i şef, %1,1'i resepsiyon, %2,2'si rezervasyon, %2,2'si santral, %0,0'ı önkasa, %16,9'u yemek sevisi, %6,7'si bulaşıkçı, %1,1'i aşçıbaşı, %1,1'i aşçı yardımcısı, %23,6'sı temizlikçi, %0,0'ı çamaşırhaneci, %7,9'u muhasebeci, %9,0'ı güvenlikçi, %1,1'i insan kaynakları, %0,0'ı pazarlama ve satış, %10,1'i teknik servis ve %13,5'i diğer işlerdir. Başka ilde ikamet edenlerin konaklama işletmesinde yaptığı iş incelendiğinde %9,4'ü müdür, %7,8'i yönetici, %13,3'ü şef, %13,3'ü resepsiyon, %3,9'u rezervasyon, %0,8'i santral, %0,0'ı önkasa, 14,1'i yemek sevisi, %1,6'sı bulaşıkçı, %4,7'si aşçıbaşı, %2,3'ü aşçı yardımcısı, %7,8'i temizlikçi, %0,8'i çamaşırhaneci, %3,9'u muhasebeci, %3,1'i güvenlikçi, %2,3'ü insan kaynakları, %1,6'sı pazarlama ve satış, %4,7'si teknik servis ve %4,7'si diğer işlerdir. Başka ilçede ikamet edenlerin konaklama işletmesinde yaptığı iş incelendiğinde %1,9'u müdür, %3,7'si yönetici, %5,6'sı şef, %9,3'ü resepsiyon, %0,0'ı rezervasyon, %1,9'u santral, %0,0'ı önkasa, %16,7'si yemek sevisi, %3,7'si bulaşıkçı, %0,0'ı aşçıbaşı, %0,0'ı aşçı yardımcısı, %11,1'i temizlikçi, %1,9'u çamaşırhaneci, %1,9'u muhasebeci, %9,3'ü güvenlikçi, %1,9'u insan kaynakları, %1,9'u pazarlama ve satış, %16,7'si teknik servis ve %13,0'ı diğer işlerdir. Başka belediyede ikamet edenlerin konaklama işletmesinde yaptığı iş incelendiğinde %0,0'ı müdür, %0,0'ı yönetici, %16,7'si şef, %0,0'ı resepsiyon, %0,0'ı rezervasyon, %0,0'ı santral, %0,0'ı önkasa, %0,0'ı yemek sevisi, %0,0'ı bulaşıkçı, %0,0'ı aşçıbaşı, %16,7'si aşçı yardımcısı, %33,3'ü temizlikçi, %0,0'ı çamaşırhaneci, %0,0'ı muhasebeci, %33,3'ü güvenlikçi, %0,0'ı insan kaynakları, %0,0'ı pazarlama ve satış, %0,0'ı teknik servis ve %0,0'ı diğer işlerdir. Başka köyde ikamet edenlerin konaklama işletmesinde yaptığı iş incelendiğinde %0,0'ı müdür, %16,7'si yönetici, %0,0'ı şef, %16,7'si resepsiyon, %0,0'ı rezervasyon, %0,0'ı santral, %0,0'ı önkasa, %0,0'ı yemek sevisi, %0,0'ı bulaşıkçı, %0,0'ı aşçıbaşı, %0,0'ı aşçı yardımcısı, %0,0'ı temizlikçi, %33,3'ü çamaşırhaneci, %0,0'ı muhasebeci, %0,0'ı güvenlikçi, %0,0'ı insan kaynakları, %0,0'ı pazarlama ve satış, %0,0'ı teknik servis ve %33,3'ü diğer işlerdir.

Çizelge 3.43. Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Konaklama İşletmesinde Yaptığı İş

		Araştırmaya Katılanların Konaklama İşletmesinde Yaptığı İş																			Toplam	
		Müdür	Yönetici	Şef	Resepsiyon	Rezervasyon	Santral	Önkasa	Yemek Servisi	Bulaşıkçı	Aşçıbaşı	Aşçı Yardımcısı	Temizlikçi	Çamaşırhaneci	Muhasebeci	Güvenlikçi	İnsan kaynakları	Pazarlama ve Satış	Teknik Servis	Diğer		
Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahı	Fethiye Belediye	Sayı	1	0	1	5	1	1	1	1	0	2	1	4	0	4	2	2	2	7	7	42
		Yüzde	2,4%	,0%	2,4%	11,9%	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	,0%	4,8%	2,4%	9,5%	,0%	9,5%	4,8%	4,8%	4,8%	16,7%	16,7%	100,0%
	Fethiye Köy	Sayı	2	0	1	1	2	2	0	15	6	1	1	21	0	7	8	1	0	9	12	89
		Yüzde	2,2%	,0%	1,1%	1,1%	2,2%	2,2%	,0%	16,9%	6,7%	1,1%	1,1%	23,6%	,0%	7,9%	9,0%	1,1%	,0%	10,1%	13,5%	100,0%
	Başka İl	Sayı	12	10	17	17	5	1	0	18	2	6	3	10	1	5	4	3	2	6	6	128
		Yüzde	9,4%	7,8%	13,3%	13,3%	3,9%	,8%	,0%	14,1%	1,6%	4,7%	2,3%	7,8%	,8%	3,9%	3,1%	2,3%	1,6%	4,7%	4,7%	100,0%
	Başka İlçe	Sayı	1	2	3	5	0	1	0	9	2	0	0	6	1	1	5	1	1	9	7	54
		Yüzde	1,9%	3,7%	5,6%	9,3%	,0%	1,9%	,0%	16,7%	3,7%	,0%	,0%	11,1%	1,9%	1,9%	9,3%	1,9%	1,9%	16,7%	13,0%	100,0%
	Başka Belediye	Sayı	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	2	0	0	0	0	6
		Yüzde	,0%	,0%	16,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	16,7%	33,3%	,0%	,0%	33,3%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	Başka Köy	Sayı	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	6
		Yüzde	,0%	16,7%	,0%	16,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	33,3%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	33,3%	100,0%
Toplam	Sayı	16	13	23	29	8	5	1	43	10	9	6	43	4	17	21	7	5	31	34	325	
	Yüzde	4,9%	4,0%	7,1%	8,9%	2,5%	1,5%	,3%	13,2%	3,1%	2,8%	1,8%	13,2%	1,2%	5,2%	6,5%	2,2%	1,5%	9,5%	10,5%	100,0%	

3.3.35. Araştırmaya Katılanların Kıdem Yılı

Araştırmaya katılan 325 kişinin kıdem yılı incelendiğinde 13 kişi 1 yıldan az, 90 kişi 1-3 yıl, 99 kişi 4-6 yıl, 46 kişi 7-9 yıl, 77 kişi 10 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Bunların toplam içindeki oranı ise %4,0 'ı bir yıldan az, %27,7'si 1-3 yıl, %30,5'i 4-6 yıl, %14,2 7-9 yıl ve %23,7'si 10 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir.

Çizelge 3.44. Araştırmaya Katılanların Kıdem Yılı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1 Yıldan Az	13	4,0	4,0	4,0
1-3 Yıl	90	27,7	27,7	31,7
4-6 Yıl	99	30,5	30,5	62,2
7-9 Yıl	46	14,2	14,2	76,3
10 Yıl ve Üzeri	77	23,7	23,7	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.36. Araştırmaya Katılanların Gelir Tipi

Araştırmaya katılan 325 kişinin gelir tipi incelendiğinde 298'i ücret/maaş ile, 5 kişi saat ücreti ile, 7 kişi primle, 10 kişi kendi işinde, 5 kişi ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır. Bunların toplam içindeki oranı ise %91,7'si ücret/maaş ile, %1,5'i saat ücreti ile, %2,2'si primle, %3,1'i kendi işinde, %1,5'i ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır.

Çizelge 3.45. Araştırmaya Katılanların Gelir Tipi

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ücret/Maaş	298	91,7	91,7	91,7
Saat Ücreti	5	1,5	1,5	93,2
Primle	7	2,2	2,2	95,4
Kendi İşim	10	3,1	3,1	98,5
Ücretsiz aile işçisiyim	5	1,5	1,5	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.37. Araştırmaya Katılanların Şimdiki İşyerinde Çalışan Sayısı

Araştırmaya katılanların şimdiki işyerinde çalışan sayısı incelendiğinde %16,0'ı 0-10 kişi, %12,0'ı 11-20 kişi, %8,9'u 21-30 kişi, %21,5'i 31-40 kişi, %8,9'u 41-50 kişi, %8,3'ü 51-60 kişi, %3,1'i 61-70 kişi, %2,2'si 71-80 kişi, %3,4'ü 81-90 kişi, %2,8'i 91-100 kişi ve %12,9'u 101 ve üzeri kişi çalıştığını söylemiştir.

Çizelge 3.46. Araştırmaya Katılanların Şimdiki İşyerinde Kaç Kişi Çalışmaktadır (İşyeri Sahibi, Ortakları ve Ücretsiz Aile İşçileri Dahil)

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
0-10	52	16,0	16,0	16,0
11-20	39	12,0	12,0	28,0
21-30	29	8,9	8,9	36,9
31-40	70	21,5	21,5	58,5
41-50	29	8,9	8,9	67,4
51-60	27	8,3	8,3	75,7
61-70	10	3,1	3,1	78,8
71-80	7	2,2	2,2	80,9
81-90	11	3,4	3,4	84,3
91-100	9	2,8	2,8	87,1
101 ve Üzeri	42	12,9	12,9	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.38. Araştırmaya Katılanların Çalışma Biçimi

Ankete katılan turizm sektöründe çalışan kişilerin büyük çoğunluğu tam gün çalıştığını ifade etmiştir. Araştırmaya katılan 325 kişiden 255'i tam gün, 57'si vardiyalı, 11'i part-time, 2'si diğer çalışma biçimlerinde çalışmaktadır. Bunların toplam içindeki oranı ise %78,5'i tam gün, %17,5'i vardiyalı, %3,4'ü part-time ve %0,6'sı diğer çalışma biçimlerinde çalışmaktadır.

Çizelge 3.47. Araştırmaya Katılanların Çalışma Biçimi

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Tam Gün	255	78,5	78,5	78,5
Vardiyalı	57	17,5	17,5	96,0
Part-time	11	3,4	3,4	99,4
Diğer	2	,6	,6	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.39. Araştırmaya Katılanların Günde Ortalama Kaç Saat Çalıştığı

Ankete katılan turizm sektöründe çalışan kişilerin hemen hemen tamamı 8 saat ve üzeri çalışmaktadır. Araştırmaya katılan 325 kişiden 4 kişi 0-4 saat, 22 kişi 5-7,5 saat, 299 kişi 8 saat ve üzeri çalışmaktadır. Bunların toplam içindeki oranı ise %1,2'si 0-4 saat, %6,8'i 5-7,5 saat, 92,0'ı 8 saat ve üzeri çalışmaktadır.

Çizelge 3.48. Araştırmaya Katılanlar Günde Ortalama Kaç Saat Çalışıyor?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
0-4 Saat	4	1,2	1,2	1,2
5-7,5 Saat	22	6,8	6,8	8,0
8 Saat ve Üzeri	299	92,0	92,0	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.40. Araştırmaya Katılanların Haftada Kaç Gün Çalıştığı

Araştırmaya katılan 325 kişinin haftada kaç gün çalıştığı incelendiğinde 1 kişi 3 gün, 4 kişi 4 gün, 18 kişi 5 gün, 159 kişi 6 gün ve 143 kişi 7 gün çalışmaktadır. Bunların toplam içindeki oranı ise %0,3'ü 3 gün, %1,2'si 4 gün, %5,5'i 5 gün, %48,9'u 6 gün ve %44,0'ı 7 gün çalışmaktadır.

Çizelge 3.49. Araştırmaya Katılanlar Haftada Kaç Gün Çalışıyor?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
3	1	,3	,3	,3
4	4	1,2	1,2	1,5
5	18	5,5	5,5	7,1
6	159	48,9	48,9	56,0
7	143	44,0	44,0	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.41. Araştırmaya Katılanların Mevcut İşini Değiştirme İsteği

Araştırmaya katılan 325 kişiden 82 kişisi mevcut işini değiştirmek istemiş, 243 kişisi ise mevcut işini değiştirmek istememiştir. Bunların toplam içindeki oranı ise %25,2'si mevcut işini değiştirmek istemiş, %74,8'i mevcut işini değiştirmek istememiştir.

Çizelge 3.50. Araştırmaya Katılanlar Mevcut İşini Değiştirmek İstiyor mu?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	82	25,2	25,2	25,2
Hayır	243	74,8	74,8	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.42. Araştırmaya Katılanların Mevcut İşini Değiştirmek İsteme Nedenleri

Araştırmaya katılan kişilerden mevcut işini değiştirmek isteyen çizelge 3.50.de görüldüğü gibi 82 kişi mevcuttur. Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen mevcut işini değiştirmek isteme nedenleri hakkında 82 kişiden toplamda 115 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda %34,8 oranında ücret yeterli değil, %16,5 oranında kendi işini kurmak istediği, %8,7 oranında işini sevmediği, %2,6 oranında ulaşım güçlüğü olduğu, %2,6 oranında işin riskli, işin ağır olduğu, %4,3 oranında mesleğinde çalışmadığı, %23,5 oranında çalışma koşullarının iyi olmadığı ve %7,0 oranında diğer nedenler cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.51. Araştırmaya Katılanların Mevcut İşini Değiştirmek İsteme Nedenleri

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ücret yeterli değil	40	34,8	34,8	34,8
Kendi işini kurmak istiyor	19	16,5	16,5	51,3
İşini sevmiyor	10	8,7	8,7	60,0
Ulaşım güclüğü var	3	2,6	2,6	62,6
İş Riskli, İş Ağır	3	2,6	2,6	65,2
Mesleğinde çalışmıyor	5	4,3	4,3	69,6
Çalışma koşulları iyi değil	27	23,5	23,5	93,0
Diğer	8	7,0	7,0	100,0
Toplam	115	100,0	100,0	

3.3.43. Araştırmaya Katılanların Şimdiye Kadar Kaç İş Değiştirdiği

Araştırmaya katılan 243 kişi mevcut işini değiştirmek istememiş, 82 kişi mevcut işini değiştirmek istemiştir. Bu durumu hem çizelge 3.50.de hem de çizelge 3.52.de görebiliriz. Çizelge 3.52.de 82 kişi cevapsız olarak görülmektedir. Bu 82 kişi mevcut işini değiştirmek istediğini söylemiştir. Mevcut işini değiştirmek istemeyen 243 kişi ise şimdiye kadar kaç iş değiştirdiğini cevaplamıştır. Cevaplara göre bir değerlendirme yaptığımız zaman bu bireylerin %39,1'inin hiç iş değiştirmedeği, %51,0'ının 1-3 iş değiştirdiği, %7,8'inin 4-5 iş değiştirdiği, %1,6'sının 6-10 iş değiştirdiği, %0,4'ü 10'dan fazla iş değiştirdiği cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.52. Araştırmaya Katılanlar Şimdiye Kadar Kaç İş Değiştirdi?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hiç	95	29,2	39,1	39,1
1-3	124	38,2	51,0	90,1
4-5	19	5,8	7,8	97,9
6-10	4	1,2	1,6	99,6
10'dan Fazla	1	,3	,4	100,0
Toplam	243	74,8	100,0	
Cevapsız	82	25,2		
Genel Toplam	325	100,0		

3.3.44. Araştırmaya Katılanların Mevcut İşinde Ne Kadar Süredir Çalıştığı

Araştırmaya katılanların mevcut işinde ne kadar süredir çalıştığı incelendiğinde %3,1'i 1 aydan az, %4,3'ü 1-6 ay, %8,6'sı 6 ay-1 yıl, %28,0'ı 1-3 yıl, %27,1'i 3-6 yıl, %6,8'i 6-8 yıl, %4,6'sı 8-10 yıl ve %17,5'i 10 yıl ve üzeri çalıştığı anlaşılmıştır.

Çizelge 3.53. Araştırmaya Katılanlar Bu İşinde Ne Kadar Süredir Çalışıyor?

	Sayı	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümülatif Yüzde
1 Aydan Daha Az	10	3,1	3,1	3,1
1-6 Ay	14	4,3	4,3	7,4
6 Ay-1 Yıl	28	8,6	8,6	16,0
1-3 Yıl	91	28,0	28,0	44,0
3-6 Yıl	88	27,1	27,1	71,1
6-8 Yıl	22	6,8	6,8	77,8
8-10 Yıl	15	4,6	4,6	82,5
10 Yıl ve Üzeri	57	17,5	17,5	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.45. Araştırmaya Katılanların Ek İş Yapma Durumu

Turizm sektöründe çalışanların çalışma günlerinin ve saatlerinin uzunluğu çalışanların ek iş yapmalarına imkan vermemektedir. Nitekim ankete cevap verenlerin %77,5'i mevcut işine ek olarak herhangi bir iş yapmadığını söylemiştir. Bireylerin %7,4'ü mevcut işine ek olarak herhangi bir iş yaptığını, %15,1'i kısmen mevcut işine ek olarak herhangi bir iş yaptığını söylemiştir.

Çizelge 3.54. Araştırmaya Katılanlar Bu İşine Ek Olarak Başka Bir İş Yapıyor mu?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	24	7,4	7,4	7,4
Hayır	252	77,5	77,5	84,9
Kısmen	49	15,1	15,1	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.46. Araştırmaya Katılanların Elinde İmkan Olsa Daha Düzenli/Kurumsal Bir İşte (Memur, İşçi Gibi) Çalışmayı Düşünme İsteği

Araştırmaya katılan 325 kişiden 252 kişinin elinde imkan olsa daha düzenli/kurumsal bir işte (memur, işçi gibi) çalışmayı düşündüğü, 73 kişinin ise elinde imkan olsa da daha düzenli/kurumsal bir işte (memur, işçi gibi) çalışmayı düşünmediği anlaşılmıştır. Bunların toplam içindeki oranı ise %77,5'i elinde imkan olsa daha düzenli/kurumsal bir işte (memur, işçi gibi) çalışmayı düşündüğünü, %22,5'i elinde imkan olsa da daha düzenli/kurumsal bir işte (memur, işçi gibi) çalışmayı düşünmediğini söylemiştir.

Çizelge 3.55. Araştırmaya Katılanların Elinde İmkan Olsa Daha Düzenli/Kurumsal Bir İşte (memur, İşçi Gibi) Çalışmayı Düşünür mü?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	252	77,5	77,5	77,5
Hayır	73	22,5	22,5	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

3.3.47. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun Olma Durumu

Araştırmaya katılan 325 kişiden 230 kişi turizm sektöründe çalışmaktan memnun olduğunu, 95 kişisi ise turizm sektöründe çalışmaktan memnun olmadığını söylemiştir. Bunların toplam içindeki oranı ise %70,8'i turizm sektöründe çalışmaktan memnun olduğunu, %29,2'si turizm sektöründe çalışmaktan memnun olmadığını söylemiştir.

Çizelge 3.56. Araştırmaya Katılanlar Turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun mu?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	230	70,8	70,8	70,8
Hayır	95	29,2	29,2	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

Çizelge 3.57.de araştırmaya katılanların Fethiye'ye göç etmeden önceki ikametgahına göre turizm sektöründe çalışmaktan memnun olma durumu incelenmiştir. Fethiye belediye de ikamet edenlerin turizm sektöründe çalışmaktan memnun olma durumu incelendiğinde %66,7'si turizm sektöründe çalışmaktan memnun olduğunu, %33,3'ü turizm sektöründe çalışmaktan memnun olmadığını söylemiştir. Fethiye köyde ikamet edenlerin turizm sektöründe çalışmaktan memnun olma durumu incelendiğinde %71,9'u turizm sektöründe çalışmaktan memnun olduğunu, %28,1'i turizm sektöründe çalışmaktan memnun olmadığını söylemiştir. Başka ilde ikamet edenlerin turizm sektöründe çalışmaktan memnun olma durumu incelendiğinde %72,7'si turizm sektöründe çalışmaktan memnun olduğunu, %27,3'ü turizm sektöründe çalışmaktan memnun olmadığını söylemiştir. Başka ilçede ikamet edenlerin turizm sektöründe çalışmaktan memnun olma durumu incelendiğinde %74,1'i turizm sektöründe çalışmaktan memnun olduğunu, %25,9'u turizm sektöründe çalışmaktan memnun olmadığını söylemiştir. Başka belediye de ikamet edenlerin turizm sektöründe çalışmaktan memnun olma durumu incelendiğinde %33,3'ü turizm sektöründe çalışmaktan memnun olduğunu, %66,7'si turizm sektöründe çalışmaktan memnun olmadığını söylemiştir. Başka köyde ikamet edenlerin turizm sektöründe çalışmaktan memnun olma durumu incelendiğinde %50,0'ı turizm sektöründe çalışmaktan memnun olduğunu, %50,0'ı turizm sektöründe çalışmaktan memnun olmadığını söylemiştir.

Çizelge 3.57. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun mu?

			Araştırmaya Katılanlar Turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun mu?		Toplam
			Evet	Hayır	
Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahı	Fethiye Belediye	Sayı	28	14	42
		Yüzde	66,7%	33,3%	100,0%
	Fethiye Köy	Sayı	64	25	89
		Yüzde	71,9%	28,1%	100,0%
	Başka İl	Sayı	93	35	128
		Yüzde	72,7%	27,3%	100,0%
	Başka İlçe	Sayı	40	14	54
		Yüzde	74,1%	25,9%	100,0%
	Başka Belediye	Sayı	2	4	6
		Yüzde	33,3%	66,7%	100,0%
	Başka Köy	Sayı	3	3	6
		Yüzde	50,0%	50,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	230	95	325
		Yüzde	70,8%	29,2%	100,0%

3.3.48. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun Olma Nedenleri

Araştırmaya katılan kişilerden turizm sektöründe çalışmaktan memnun olan çizelge 3.56.da görüldüğü gibi 230 kişi mevcuttur. Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen turizm sektöründe çalışmaktan memnun olma nedenleri hakkında 230 kişiden toplamda 314 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda %29,9 oranında ücretin yeterli olduğu, %25,2 oranında iş imkanlarının çokluğu, %15,0 oranında mekanın güzel olduğu, %16,2 oranında sosyal imkanların olduğu, %0,6 oranında staj imkanı olduğu, %3,5 oranında arkadaşlık imkanı olduğu, %4,8 oranında arkadaşlık ortamının güzel olduğu ve %4,8 oranında diğer nedenler cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.58. Araştırmaya Katılanların turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun Olma Nedenleri

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ücretin Yeterliliği	94	29,9	29,9	29,9
İş İmkanlarının Çokluğu	79	25,2	25,2	55,1
Mekan Güzelliği	47	15,0	15,0	70,1
Sosyal İmkanlar	51	16,2	16,2	86,3
Staj İmkani	2	,6	,6	86,9
Arkadaşlık İmkani	11	3,5	3,5	90,4
Arkadaşlık Ortamı	15	4,8	4,8	95,2
Diğer	15	4,8	4,8	100,0
Toplam	314	100,0	100,0	

3.3.49. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun Olmama Nedenleri

Araştırmaya katılan kişilerden turizm sektöründe çalışmaktan memnun olmayan çizelge 3.56.da görüldüğü gibi 95 kişi mevcuttur. Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen turizm sektöründe çalışmaktan memnun olmama nedenleri hakkında 95 kişiden toplamda 140 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda %25,7 oranında ücretin yetersiz olduğu, %20,0 yapılan işin yeterli değeri görmediği, %37,1 oranında mevsimlik olduğu, %15,0 oranında uzun çalışma süresinin olduğu, %2,1 oranında diğer nedenler cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.59. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalışmaktan Memnun Olmama Nedenleri

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ücret Yetersiz	36	25,7	25,7	25,7
Yapılan İşin Yeterli Değeri Görmemesi	28	20,0	20,0	45,7
Mevsimlik Olma Durumu	52	37,1	37,1	82,9
Uzun Çalışma Süresi	21	15,0	15,0	97,9
Diğer	3	2,1	2,1	100,0
Toplam	140	100,0	100,0	

3.3.50. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun Olma Durumu

Araştırmaya katılan 325 kişiden 249 kişi turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olduğunu, 76 kişisi ise turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olmadığını söylemiştir. Bunların toplam içindeki oranı ise %76,6'sı turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olduğunu, %23,4'ü turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olmadığını söylemiştir.

Çizelge 3.60. Araştırmaya Katılanlar Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun mu?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	249	76,6	76,6	76,6
Hayır	76	23,4	23,4	100,0
Toplam	325	100,0	100,0	

Çizelge 3.61.de araştırmaya katılanların Fethiye'ye göç etmeden önceki ikametgahına göre turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olma durumu incelenmiştir. Fethiye belediyede ikamet edenlerin turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olma durumu incelendiğinde %85,7'si turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olduğunu, %14,3'ü turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olmadığını söylemiştir. Fethiye köyde ikamet edenlerin turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olma durumu incelendiğinde %76,4'ü turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olduğunu, %23,6'sı turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olmadığını söylemiştir. Başka ilde ikamet edenlerin turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olma durumu incelendiğinde %75,8'i turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olduğunu, %24,2'si turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olmadığını söylemiştir. Başka ilçede ikamet edenlerin turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olma durumu incelendiğinde %79,6'sı turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olduğunu, %20,4'ü turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olmadığını söylemiştir.

Başka belediyede ikamet edenlerin turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olma durumu incelendiğinde %33,3'ü turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olduğunu, %66,7'si turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olmadığını söylemiştir. Başka köyde ikamet edenlerin turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olma durumu incelendiğinde %50,0'ı turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olduğunu, %50,0'ı turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olmadığını söylemiştir.

Çizelge 3.61. Araştırmaya Katılanlar Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahına Göre Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun mu?

			Araştırmaya Katılanlar Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun mu?		Toplam
			Evet	Hayır	
Araştırmaya Katılanların Fethiye'ye Göç Etmeden Önceki İkametgahı	Fethiye Belediye	Sayı	36	6	42
		Yüzde	85,7%	14,3%	100,0%
	Fethiye Köy	Sayı	68	21	89
		Yüzde	76,4%	23,6%	100,0%
	Başka İl	Sayı	97	31	128
		Yüzde	75,8%	24,2%	100,0%
	Başka İlçe	Sayı	43	11	54
		Yüzde	79,6%	20,4%	100,0%
	Başka Belediye	Sayı	2	4	6
		Yüzde	33,3%	66,7%	100,0%
	Başka Köy	Sayı	3	3	6
		Yüzde	50,0%	50,0%	100,0%
Toplam		Sayı	249	76	325
		Yüzde	76,6%	23,4%	100,0%

3.3.51. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun Olma Nedenleri

Araştırmaya katılan kişilerden turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olan çizelge 3.60.da görüldüğü gibi 249 kişi mevcuttur.

Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olma nedenleri hakkında 249 kişiden toplamda 306 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda %30,4 oranında ücretin yeterli olduğu, %35,6 oranında çalışma ortamının düzgün olduğu, %15,4 oranında yükselme olanağının olduğu, 15,0 oranında kendi mesleği olduğu ve %3,6 oranında diğer nedenler cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.62. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun Olma Nedenleri

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ücret Yeterli	93	30,4	30,4	30,4
Çalışma Ortamının Düzgünlüğü	109	35,6	35,6	66,0
Yükselme Olanağı	47	15,4	15,4	81,4
Kendi Mesleğim	46	15,0	15,0	96,4
Diğer	11	3,6	3,6	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

3.3.52. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun Olmama Nedenleri

Araştırmaya katılan kişilerden turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olmayan çizelge 3.60.da görüldüğü gibi 76 kişi mevcuttur. Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen turizm sektöründe çalıştığı işten (departmandan) memnun olmama nedenleri hakkında 76 kişiden toplamda 120 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda %29,2 oranında ücretin yetersiz olduğu, %17,5 oranında çalışma ortamının düzensiz olduğu, %4,2 oranında yükselme olanağının olmadığı, %2,5 oranında kendi mesleği olmadığı, %24,2 oranında çok yorucu olduğu, %21,7 oranında uzun çalışma süresinin olduğu ve %0,8 diğer nedenler cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.63. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Çalıştığı İşten (Departmandan) Memnun Olmama Nedenleri

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ücret Yetersiz	35	29,2	29,2	29,2
Çalışma Ortamının Düzensizliği	21	17,5	17,5	46,7
Yükselme Olanağının Olmaması	5	4,2	4,2	50,8
Kendi mesleğim değil	3	2,5	2,5	53,3
Çok Yorucu	29	24,2	24,2	77,5
Uzun Çalışma Süresi	26	21,7	21,7	99,2
Diğer	1	,8	,8	100,0
Toplam	120	100,0	100,0	

3.3.53. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Karşılaştığı Başlıca Sorunlar

Birden fazla seçeneğin işaretlenebilme serbestisi verilen 325 kişiden toplamda 345 cevap alınmıştır. Araştırmaya katılanların verdiği cevaplara baktığımızda %18,0 oranında çalışma arkadaşlarının davranışları, %18,8 oranında şef (yani üst makamların) davranışları, %2,6 oranında hırsızlık, %0,9 taciz, %0,9 sağlık, %5,2 diğer sorunlar ve %53,6 oranında hiçbir sorunun olmadığı cevabı alınmıştır.

Çizelge 3.64. Araştırmaya Katılanların Turizm Sektöründe Karşılaştığı Başlıca Sorunlar Nelerdir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Çalışma Arkadaşlarının Davranışları	62	18,0	18,0	18,0
Şef (Yani Üst Makamların) Davranışları	65	18,8	18,8	36,8
Hırsızlık	9	2,6	2,6	39,4
Taciz	3	,9	,9	40,3
Sağlık	3	,9	,9	41,2
Diğer	18	5,2	5,2	46,4
Hiçbir sorun yok	185	53,6	53,6	100,0
Toplam	345	100,0	100,0	

SONUÇ

Turizm ve seyahat sektörü, dünyada en fazla iş sahası yaratan sektörlerden biri konumundadır. Emek-yoğun bir yapıya sahip olan turizm sektörü, işsizlik sorunu olan ülkelerde, sektördeki sermaye-işgücü oranının düşük olması nedeniyle az yatırımla çok işgücü yaratma özelliğine sahiptir. Ülkelerin turizm konusunda yapmış oldukları yatırım düzeyi, çalıştırılan kişi sayısını arttırmaktadır.

Turizmin istihdama etkisi turizmin gelişmesine ve turizm talebinin yoğunluğuna bağlı olarak artmaktadır. Turizmin gelişmesine paralel olarak turistik tesis yatırımlarının artması işgücü talebini artırdığı gibi, turizm endüstrisinin mevsimlik özelliğinden dolayı talebin yoğunlaştığı dönemde turistik işletmelerde işgücüne olan talep de artmaktadır. Mevsim dışında ise işgücüne talep azalsa da yine de bir devamlılık söz konusudur.

Turizm endüstrisi başlı başına bağımsız bir endüstri olmamakla birlikte çeşitli gelir grubundaki tüketicilerin zevklerine, isteklerine ve beklentilerine hitap ettiği için birçok endüstrinin birbiri ile ilişkili olmayan işletmeleri ve organizasyonları ile etrafi sarılmış bir endüstri niteliğine sahiptir ve bu yönden sürekli olarak istihdam artırıcı bir potansiyele sahiptir.

Turizmin emek yoğun bir sektör olması istihdam konusunu oldukça önemli hale getirmiştir. Yatağın niteliğine göre, yatak başına personel ihtiyacının değişeceği ifade edilmektedir. Turizm sektöründeki istihdamın, ülkemizin yararına değerlendirilebilmesi için, turizm sektöründe her kademedeki çalışanların, çağın gereklerine uygun olarak, uygulamalı eğitimlerden geçirilmeleri gerekmektedir.

Turizm endüstrisindeki çalışma koşullarından bahsederken öncelikle aşırı iş yükü, işlerin karmaşıklığı gibi hususlar akla gelmektedir. Gerçekten de emek-yoğun özelliği taşıyan turizm endüstrisinde, yüksek sezon olarak adlandırdığımız Mayıs-Ekim ayları arasında turizm işletmelerinin faaliyetlerinin yoğun olması, çalışanlarda bitkinlik ve ümitsizlik duygularını ortaya çıkararak çalışanların stres altına girmelerine neden olmaktadır.

Çalışma hayatında yaşanan stres, turizm endüstrisi çalışanlarını fizyolojik ve psikolojik açıdan yıpratmakta ve hatta çalışanların sağlığını etkilemektedir.

Davranışsal açıdan ise, çalışanların daha az verimli ve etkili olmalarına neden olmaktadır. Sektörde stresin yoğun olarak yaşanması, çalışanları, işten ayrılmalarına neden olabilecek kadar baskı altında bıraktırmaktadır.

Göç, sosyal açıdan kişileri yeni bir topluluğa götüren dolayısıyla yeniden uyum sorunlarıyla karşı karşıya bırakan bir yer değiştirme hareketidir. Yani kısaca insanların göç olgusu bir coğrafik bölgeden diğer bir bölgeye intikal etmelerini ifade eder. Tarihin her evresinde ve dünyanın her yerinde insanların ekonomik, siyasal ve ekolojik nedenlerle doğup büyüdükleri yerlerden başka coğrafyalara göç ettikleri görülmektedir. İnsanın doğasında olan içinde yaşadığı koşullardan daha iyisine ulaşma arzusu, son elli yılda devamlı gelişen ulaşım araçları ile daha da güçlenmiş ve dünyanın hemen her coğrafyası çeşitli dönemlerde değişik alanlarda etkisi görülen önemli göç olaylarına sahne olmuştur.

Çalışmamız Muğla'nın Fethiye ilçesinde bulunan konaklama işletmelerinde çalışanların durumu ve özellikle göç ederek gelenler üzerine yapılmıştır. Çalışma sonuçları itibariyle araştırmada bireylerin Fethiye'ye büyük oranda çalışmak, iş bulmak amacıyla göç ettikleri anlaşılmaktadır. Fethiye'ye göç etmeden önceki ikametgah durumunda daha çok başka ilden göç olduğu görülmektedir. Bireylerin çoğunun Fethiye'ye göç etmeden önce işsiz olduğu verilen cevaplardan anlaşılmıştır. Ayrıca ankete katılanlardan alınan cevaplara göre, konaklama işletmelerinde daha çok yiyecek-içecek bölümünde çalışan bulunduğu görülmektedir.

Fethiye'ye göç ederek gelenlerin çoğu işlerini kendi bulmuş az bir kısmı da arkadaş ve akraba yardımı ile bulmuştur. Buldukları işteki ilk şartları işin devamlı olması bunu da ücretin iyi olması ve sosyal güvence takip etmektedir. Her ne kadar sosyal güvence aranan ilk şart olmasa da %88.3 SSK'lı olarak çalışmakta geri kalan kısım da yine güvencesi vardır. Çalışma günleri ve saatlerinin uzun olması nedeniyle ek bir işte çalışmamaktadırlar.

Gelir tipi açısından verilen cevaplar ışığında %90 üzerinde Ücret/maaş tipi olarak çalışmaktadırlar. Alınan cevaplara göre bireylerin %54.4'ü göç etmekteki amaçlarını kısmen gerçekleştirmiş, %25.8'i tam olarak amacına ulaşmış, %19.7'si ise amaçlarını gerçekleştiremediği sonucuna varılmıştır.

Bireyler turizm sektöründe çalışmaktan ve çalıştığı işten büyük oranda memnundur. Bireylerin turizm sektöründe çalışmaktan memnun olma nedeni birbirlerine yakın oranla öncelikle ücretin yeterli olması daha sonra ise iş imkanlarının çokluğu olarak belirtilmektedir. Bireylerin turizm sektöründe çalıştığı işten memnun olma nedeni ise daha çok çalışma ortamının düzgünlüğü olarak ifade edilmektedir.

Turizm sektöründe çalışmaktan memnun olmayanlar daha çok mevsimlik olmasından şikayet etmiştir. Turizm sektöründe çalıştığı işten memnun olmayanlar ise ücreti yetersiz bulmuştur. Çalışanların %77.5'i imkanları olsa daha düzenli/kurumsal bir işe geçme arzusu içinde buna karşın %22.5'nin ise böyle bir düşüncesi yoktur.

Çalışmada elde edilen tüm bulgular ışığında Fethiye'ye göç etme üzerinde turizm sektöründeki istihdam imkanlarının etkili olduğu anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

Kitaplar:

- AĞAOĞLU, O.K., **İşgücünü Verimli Kullanma Tekniklerinin Turizm Sektörüne Uygulanması**, Sinem Ofset, Ankara, 1992.
- AKAT, Ö., **Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Bursa, 2008.
- AKAT, Ö., **Turizm İşletmeciliği**, Ekin Yayın Evi, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, yy, 2008.
- AKYILDIZ, H., **Türkiye’de İstihdamın Analitik Dinamiği**, Asil Yayın Dağıtım, Birinci Baskı, Ankara, 2006.
- ALTINIŞIK, R., AVCIKURT, C., BATMAN, O., DEMİRKOL, Ş., SARIŞIK, M., UÇKUN, G. C., UÇKUN, S. ve ZENGİN, B., **Turizm İşletmeleri**, Değişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2004.
- ARIKAN, İ. ve AHİPAŞAOĞLU, S., **Ulaştırma İşlemleri**, Gazi Kitapevi, 2. Baskı, Ankara, 2005.
- ARSLAN, K., **Türkiye’de Kongre Turizmi Geliştirme İmkanları**, Entegre Matbaacılık, İstanbul, 2008.
- AVCIKURT, C., **Turizm Sosyolojisi**, Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2003.
- AVCIKURT, C., **Turizm Sosyolojisi**, Detay Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2007.
- AYDIN, Ş., **Konaklama İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi: İlkeler ve**
- BALCIOĞLU, İ., **Şiddet ve Toplum**, Bilge yayıncılık, İstanbul, 2001
- BAŞOL, K., **Demografi**, Anadolu Matbaası, 4. Baskı, İzmir, 1994.
- BATMAN, O., **Otel İşletmelerinin Yönetimi**, Değişim Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2003.
- BAYER, M.Z., **Turizme Giriş**, Küre Ajans, İstanbul, 1992.
- BİRCAN, İ., **Eğitim ve İstihdam**, Demokratik Eğitim Kurultayı Bildiriler Kitabı, Bireysel Bildirgeler, 1998.
- BULUTAY, T., **Employment, Unemployment and Wages in Turkey**, TÜİK Yayınları, Ankara, 1995.
- ÇAKICI, A.C., KOZAK, M. A., AZALTUN, M., SÖKMEN, A. ve SARIŞIK., M., **Otel İşletmeciliği**, Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2002.
- ÇAVUŞ, Ş., EGE, Z. ve ÇOLAKOĞLU, O.E., **Türk Turizm Tarihi**, Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2009.
- DİNLER, Z., **İktisada Giriş**, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa, 2003.
- DPT, **8. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005), 2005 Yılı Program Destek Çalışmaları**, Ankara, 2006.

- DÜNYA SEYAHAT VE TURİZM KONSEYİ, **Seyahat ve Turizmin İstihdam ve Ekonomi Üzerine Etkisi**, TÜRSAB, İstanbul, 2000.
- EREM, F., **Suç Bilimi Açısından Adalet Psikolojisi**, Adil yayınevi, Ankara, 1997.
- ERKAL, M. E., **Sosyoloji (Toplum Bilimi)**, Der Yayınları, 11. Basım, İstanbul, 2000.
- ESİAD, **Ege Bölgesi Turizminin Sektörel Analizi ve Gelişme Stratejileri**, İzmir, 1994.
- EYÜBOĞLU, D., **2001 Krizi Sonrasında İşsizlik ve Çözüm Yolları**, Milli Prodüktivite Yayınları No: 674, Mert Matbaası, Ankara, 2003.
- GEZGİN, M. F., **İşgücü Göçü ve Avusturya'daki Türk İşçileri**, İstanbul Üniversitesi Yayınları Fakülte Matbaası, İstanbul, 1994.
- GÜRAK, H., **Ekonomik Büyüme ve Küresel Ekonomi**, Ekin Kitapevi, Bursa, 2006.
- GÜRLER, A.Z., **Ekonomi**, MEB Yayınları, İstanbul, 2000.
- HUSSEIN, A. T. ve SAÇ, F., **Genel Turizm, Gelişimi-Geleceği**, Siyasal Yayınevi, Ankara, 2008.
- İÇÖZ, O., GÖNLÜ, E., YILMAZ, B. S., AKTAŞ, G., ÖZDOĞAN, O. N., ÖTER, Z., YILMAZ, D. VE ŞAHİN, N., **Genel Turizm Turizmde Temel Kavramlar ve İlkeler**, Turhan Kitabevi, 1. Basım, Ankara, 2007.
- İÇÖZ, O., **Seyahat Acanteleri ve Tur Operatörlüğü Yönetimi**, Turhan Kitapevi Yayınları, Genişletilmiş 3.Baskı, Ankara, 2000.
- İÇÖZ, O., **Turizm Ekonomisi**, 3. baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2005.
- İÇÖZ, O., VAR, T. ve İLHAN, İ., **Turizm Planlaması ve Politikası (Turizm'de Bölgesel Planlama)**, Turhan Kitabevi Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2009.
- İNCEKARA, A., **Doğu Anadolu'da Kış Turizmi ve Gelişme Olanakları**, İTO yayınları, İstanbul, 1998.
- KANTARCI, K., **Konaklama İşletmelerinde Önbüro İşlemleri ve Yönetimi**, Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2004.
- KAYA, A., IŞIK, İ. E., ŞAHİN, B., ELMAS, E., ÇAĞLAYAN, B., AKSOY, P., VELİOĞLU, Ş., **Türkiye'de İç Göçler Bütünleşme mi Geri Dönüşüm mü?**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2009.
- KOZAK, M. A., ÇAKICI, A. C., KOZAK, N., AZALTUN, M., SÖKMEN, A., SARIİŞİK, M. ve ÇETİNSÖZ, B. C., **Otel İşletmeciliği**, Detay Yayıncılık, Genişletilmiş 2. baskı, Ankara, 2008.
- KOZAK, N., KOZAK, M. A. ve KOZAK, M., **Genel Turizm (İlkeler ve Kavramlar)**, Detay Yayıncılık, 9. Baskı, Ankara, 2009.
- KOZAK, N., KOZAK, M.A., ve KOZAK, M., **Genel Turizm (İlkeler-Kavramlar)**, Detay Yayıncılık 5. Baskı, Ankara, 2001.
- KÖKLÜ, A., **Makro İktisat**, "S" Yayınları, Ankara, 1973.

- MAVIŞ, F., **Otel işletmeciliği İlke ve Kavramlar**, Eskişehir MYO Yayınları, No:1, Eskişehir,1994.
- MURAT, S., **Dünden Bugüne İstanbul'un İşgücü ve İstihdam Yapısı**, İstanbul Ticaret Odası 1882, İstanbul, 2007.
- OKTAYER, N., SUSAM, N. ve ÇAK, M., **Türkiye'de Turizm Ekonomisi**, İTO yayınları, İstanbul, 2007.
- OLALI, H. ve KORZAY M., **Otel İşletmeciliği**, Beta Basım Yayım, 2. Baskı, İstanbul, 1993.
- Olalı, H. ve Timur, A., **Turizm Ekonomisi**, Ofis Ticaret Matbaacılık Şti, İzmir, 1988.
- ONGUN, U. ve ÇİÇEK, U., **Makro İktisat**, Isparta, 2010.
- ÖĞÜT, A., GÜLEŞ, H.K. ve ÇETİNKAYA, A.Ş., **Bilişim Teknolojileri Işığında Turizm İşletmelerinde Yönetim (Enformatik Bir Bakış)**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.
- ÖZTAŞ, K., **Turizm Ekonomisi Genel Turizm Bilgileri**, Nobel Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Ankara, 2002.
- ŞAHİN, A., **İktisadi Kalkınmadaki Önemi Bakımından Türkiye'de Turizm Sektörüne Gelişmelerin Değerlendirilmesi**, Türkiye, Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği, Ankara 1990.
- ŞENER, B., **Modern Otel İşletmelerinde Yönetim ve Organizasyon**, Gazi kitapevi, Ankara, 1997.
- ŞİMŞEK, M., **Beşeri Sermaye ve Beyin Göçü Kapsamında Türkiye**, Ekin Kitabevi, 1. Baskı, Ankara, 2006.
- T.C. Turizm Bakanlığı, **Turizmde Altın Dönem (Bir Yılın İcraat Raporu)**, Ankara, 2002.
- TEKELİ, İ., **Göç ve Ötesi**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2008.
- TÜMERTEKİN, E. ve ÖZGÜÇ, N., **Beşeri Coğrafya**, Çantay Kitabevi, İstanbul, 1998.
- USLU, S., **Türkiye'den Avrupa'ya Göç**, Hak-İş Eğitim Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 1999.
- Uygulamalar, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği**, Mayıs, 2005.
- UZAY, N., **Verimlilik ve Büyüme**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2005.
- ÜNSAL, M. E., **Mikro İktisada Giriş**, Turhan Kitabevi, Gözden geçirilmiş 2. Baskı, Ankara, 2004.
- YALÇIN, C., **Göç Sosyolojisi**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004.
- YAZICIOĞLU, Y. ve ERDOĞAN, S., **SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Detay Yayıncılık, Ankara, 2004.
- YILDIRIM, K. ve KARAMAN, D., **Makro Ekonomi**, Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları, Eskişehir, 2003.

Makale ve Dergiler:

- AKAR, H., “21. Yüzyıla Giderken Türk Turizmi”, **Birinci Uluslararası Turizm Sempozyumu**, Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi Matbaası, İstanbul, 1999.
- ALBENİ, M. ve ONGUN, U., “Antalya Turizminin Türk Turizmi İçerisindeki Yeri ve Krizlerin Antalya Turizmi Üzerindeki Etkileri” **İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 2, Isparta 2005.
- ASHLEY, C., BRINE, P.D., LEHR A. And WILDE H., “The Role Of The Tourism Sector İn Expanding Economic Opportunity”, PN: 8, 2007.
- AVCIKURT, C. ve ERDEM, B., “İç Turizm”, **Ulusal Eğirdir Turizm Sempozyumu**, Nobel Yayın, 9-12 Kasım, Isparta-Eğirdir, 2006.
- BAŞEL, H., , “İçgöçün Sonuçları ve İşgücüne Etkileri”, **Sosyal Siyaset Konferansları**, 51. Kitap, İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi Müdürlüğü, İstanbul, 2006.
- BAŞEL, H., , “Türkiye’de Nüfus Hareketlerinin ve İçgöçün Nedenleri”, **Sosyal Siyaset Konferansları**, 53. Kitap, İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi Müdürlüğü, İstanbul 2007.
- BOZDAĞLIOĞLU, E. Y., “1990’dan Günümüze Türkiye’de İşgücü Piyasası ve İstihdamın Yapısının Analizi”, **Akademik Bakış Dergisi**, 2007.
- CARASCO, R., “ The Effect of Immigration On The Employment Opportunitues Of Nature-Born Works: Some Evidence For Spain” PN:3.
- DAYTON, J., PFEIFFER, A., SCHUTLER, K. And SCHWINN, J., “Migration and Employment”, PN: 149-150.
- DOĞAN, M. S., “Nüfus Hareketleri ve Sosyal Değişme”, **Sosyal Siyaset Konferansları**, İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi Müdürlüğü, 49. Kitap, 2005.
- DPT, “Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013)”, **Turizm Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Ankara, 2007.
- EXPERT GROUP MEETING ON INTERNATIONAL MIGRATION AND DEVELOPMENT IN LATIN AMERICA AND THE CARIBBEAN, “ Migration İn The Caribbean, What Do We Know ? An Overview Of Data, Policies And Programs At The International And Regional Levels To Adres Critical Issues”, PN: 3, December 2005.
- GÜR, M., , “Ülkemiz Turizminin Çeşitlendirilmesi ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği”, **Doğu Karadeniz Turizmi Konferansı**, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, Trabzon, 22-25 Haziran 1992.
- İÇDUYGU, A., SİRKECİ, İ. ve AYDINGÜN, İ., “Türkiye’de İç Göç ve İç Göçün İşçi Hareketlerine Etkisi”, **Türkiye’de İç Göç**, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Vakfı, İstanbul, Ocak 1998.

- İLKİN, A. ve DİNÇER, Z., “Turizm Kesiminin Türk Ekonomisindeki Yeri ve Önemi”, **Ekonomik ve Sosyal Sorunlar-Çözümler Önerileri Dizisi:2**, TOBB yayını, No: 217, Ankara, 1991.
- KEELEY, B., “International Migration : The Human Face Of Globalition”, PN: 1-3, OECD.
- KHATRI, S.K., “Labor Migration, Employment and Poverty Alleviation in South Asia”, PN: 231.
- KHATRI, S.K., “Migration Employment and Poverty Allevition In South Asia”, PN: 5, 2007.
- KUŞLUVAN, S. ve KUŞLUVAN, Z., “Turizmde Mevsimsellik: Nedenleri, Sonuçları ve Yönetimi, Pazarlama Dünyası”, 1998.
- LUNDMARK, L., “Migration and Seasonal Tourism Employment: Evidence From Swedish Montein Municipolities”, Scan Dinavion Journal of Hospitality and Tourism, Vol: 6, No: 3, PN:199.
- ÖZTÜRK, M., “Türkiye’de İçgöçe Katılanların Kent Yaşamına ve Kentsel Emek Piyasalarına Etkileri”, **Sosyal Siyaset Konferansları**, İstanbul Üniversitesi Basın ve Yayınevi Müdürlüğü 52. Kitap İstanbul, 2007.
- PIRCIOG, S., “Employment Opportunuties as a Driving Force For Internal and External Migration”, PN: 447.
- SONER, A. ve ÖZGEN, I., “Yiyecek İçecek İşletmelerinde Uluslar arası Hijyen Standartları”, **Turizm’de Sağlık ve Beslenme; Sorunlar ve Çözümler Sempozyumu**, Başkent Üniversitesi Eğitim Vakfı, Antalya-Alanya, 2002.
- TACALI, C., “Proceedings Of The Round Table On Migration And Rural Employment” PN: 7, February 2007.
- TANSEL, A., “İktisadi Kalkınma ve Kadınların İşgücüne Katılımı: Türkiye’den Zaman Serisi Kanıtları ve İllere Göre Yatay Kesit Kestirimleri”, **ERC Working Papers in Economics, 01/05T, 1-31**. 2002.
- TOPALOĞLU, M. ve TUNA, M., “Otel İşletmelerinde Stresin Değerlendirilmesi Ampirik Bir Çalışma”, **Anatolia Dergisi**, İstanbul, Eylül-Aralık 1998.
- ÜNVER, O. C., “Almanya’ya Türk İşgücü Göçü: Geçmişten Geleceğe Sorunlar, İmkanlar ve Fırsatlar”, **Sosyal Siyaset Konferansları**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 45. Kitap İstanbul, 2003.

İnternet Kaynakları:

- AKSU, H. ve SEVİL, Ü., “Göç ve Kadın Sağlığı”, <http://hemsireliknew.maltepe.edu.tr/dergiler/cilt3sayi7/pdf/133-138.pdf>, (Erişim Tarihi: 03.01.2011).
- AKYILDIZ H., “İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Sosyal Refahın Arttırılmasında Ücret Yapısının Rolü” **Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt:5, <http://iibf.sdu.edu.tr/dergi/files/2000-1-2.pdf>, (Erişim Tarihi: 10.02.2011).

- BERBER, Ş., 2003, “Sosyal Değişme Katalizörü Olarak Turizm ve Etkileri”, www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/.../205-222.pdf, **(Erişim Tarihi: 02.03.2011).**
- ÇAĞLAYAN, S., “Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi”, <http://eski.mu.edu.tr/sbe/sbedergi/dosya/s-caglayan.pdf> **(Erişim Tarihi: 18.05.2011).**
- ÇEKEN, H. ve ERDEM, B., 2003, <http://www.isguc.org/?p=article&id=23&cilt=5&sayi=1&yil=2003>, **(Erişim Tarihi: 04.01.2011).**
- ÇEKEN, H. ve ATEŞOĞLU, L., “Küreselleşme sürecinde turizm endüstrisinin Avrupa Birliği ve Türkiye ekonomisindeki yeri ve önemi”, 2008, <http://www.ttefdergi.gazi.edu.tr/makaleler/2008/Sayil/136-151.pdf> **(Erişim Tarihi: 06.04.2011).**
- ÇİMAT, A. ve BAHAR, O., 2003, “Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme” <http://www.transanatolie.com/turkce/turkiye/turkiye%20gercekleri/turizm%20ve%20ekonomi-05Cimat.pdf>, **(Erişim Tarihi: 03.02.2011).**
- DEMİRTAŞ, D., 2010, “Turizmin Türkiye Ekonomisindeki Yeri”, <http://www.simsek.name.tr/kitap.pdf>, **(Erişim Tarihi: 03.02.2011).**
- GEDİZ, B. ve YALÇINKAYA, M. H., “Türkiye’de İstihdam-İşsizlik ve Çözüm Önerileri; Esneklik Yaklaşımı”, <http://www.shmekan.com/endustri-amp-yurt-ekonomisi/51128-turkiye-de-istihdam-html> **(Erişim Tarihi: 04.04.2011).**
- “Göçlerin Nedenleri ve Sonuçları”, <http://www.bilgiustam.com/goclerin-nedenleri-ve-sonuclari/>, **(Erişim Tarihi: 21.03.2011).**
- “Göçler ve Göç Çeşitleri”, <http://geograpy.blogcu.com/gocler-ve-goc-cesitleri/3060662>, **(Erişim Tarihi: 22.03.2011).**
- “Göçler, Göçlerin Özellikleri, Göç Çeşitleri, Göçlerin Nedenleri”, <http://bilgiyelpazesini.blogcu.com/gocler-goclerin-ozellikleri-goc-cesitleri-goclerin-nedenleri/4040524>, **(Erişim Tarihi: 21.03.2011).**
- “Göçlerin Nedenleri ve Çeşitleri”, <http://www.guncelforum.net/cografya/25099-goclerin-nedenleri-ve-cesitleri.html>, **(Erişim Tarihi: 21.04.2011).**
- GÜLER, Ç. ve ÇOBANOĞLU, Z., 1994, “Nüfus, Nüfus Hareketleri ve Göçler”, <http://ekutuphane.tusak.saglik.gov.tr/kitaplar/ess35.pdf>, **(Erişim Tarihi: 05.01.2011).**
- GÜNGÖRDÜ, E., 2002, “Türkiye’de Nüfus Hareketleri ve Şehirleşme”, http://uvt.ulakbim.gov.tr/uvt/index.php?cwid=9&vtadi=TPRJ%2CTTAR%2CTTIP%2CTMUH%2CTSOS&ano=1966_c6944231c0f69bc2e11fd2c5f5d8da4f, **(Erişim Tarihi: 05.02.2011).**
- ”İşgücü Nedir”, <http://muhasebetuk.org/ecopedia/392-i/2961-isgucu-nedir-nedemek-anlami-tanimi.html>, **(Erişim Tarihi: 20.02.2011).**
- KAR, M. ve ZORKİRİŞÇİ, E., 2004, “Turizm ve Ekonomiye Katkısı Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme”, http://uvt.ulakbim.gov.tr/uvt/index.php?cwid=9&vtadi=TPRJ%2CTTAR%2CTTIP%2CTMUH%2CTSOS&ano=46201_f98e0b4f925e1572c9ae905c21562392, **(Erişim Tarihi: 06.01.2011).**

- “Kat hizmetleri bölümünün konaklama işletmelerindeki yeri ve önemi”, <http://www.goktepe.net/kat-hizmetleri-bolumunun-konaklama-isletme-lerin-deki-yeri-ve-onemi.html> (Erişim Tarihi: 15.05.2011).
- KAYA, M., 2003, “Beyin Göçü Erozyonu”, <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=145>, (Erişim Tarihi: 07.01.2011).
- KULA, U., “Kişisel Güvenlik Bağlamında Türkiye’de Göç Sorunu ve Getirdikleri”, <http://www.umut.org.tr/HukukunGencleri/TamMetinlerSunular/UfukKula.pdf> (Erişim Tarihi: 07.03.2011).
- LORDOĞLU, K., “Türkiye’de Turizmde Çalışan Göçmenler ve İşgücü Piyasasında Oluşan Yeni Sorunlar”, http://www.kuvvetlordoglu.com/yazilar/Anvers_Kongre_metni1.pdf (Erişim Tarihi: 11.03.2011).
- ÖZDEMİR, E. ve AKPINAR, A. T., “Konaklama İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi Çerçevesinde Alanya’daki Otel ve Tatil Köylerinde İnsan Kaynakları Profili”, <http://kosbed.kocaeli.edu.tr/sayi4/ozdemir.pdf> (Erişim Tarihi: 15.02.2011).
- PAZARLIOĞLU, M. V., “İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonometrik Analizi”, <http://www2.bayaz.edu.tr/yonetimekonomi/dergi/pdf/C14S12007/MVP.pdf> (Erişim Tarihi: 13.02.2011).
- SAVAŞAN, F., “Uluslararası Göç (Kamu Maliyesi Üzerindeki Etkileri)”, http://www.fsavasani.sakarya.edu.tr/wpcontent/uploads/Uluslarasi_goc_Fatih_Savasani_final.pdf (Erişim Tarihi: 08.04.2011).
- “Turizmde İstihdam”, <http://www.xing.com/net/ss/bulten-213245/turizmde-istihdam-yaratilmasi-reel-gelir-19711096/>, (Erişim Tarihi: 22.02.2011).
- “Turizm Nedir Ne İşe Yarar Ne Gibi Artıları Ne Gibi Eksileri Vardır”, <http://turizmle.blogcu.com/>, (Erişim Tarihi: 25.03.2011).
- TUTULMAZ, A., “İstihdam ve Turizm”, http://www.muglayenigun.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1990:sthdam-ve-turizm&catid=2:koe-yazlar&Itemid=3, (Erişim Tarihi: 03.01.2011).
- “Türkiye’de Turizm”, <http://www.bilgisehri.net/2010/06/29/turkiyede-turizm/>, (Erişim Tarihi: 21.04.2011).
- “Yeni Makale”, <http://www.yenimakale.com/istihdam.html>, (Erişim Tarihi: 21.02.2011).
- YILDIZ, Z., “Küresel Isınma ve Alternatif Turizme Yönelim Üzerine Etkileri” <http://edergi.sdu.edu.tr/index.php/sduvd/article/view/1370>, (Erişim Tarihi: 10.01.2011).

EKLER

EK-1

ANKET

- 1) CİNSİYETİNİZ?**
- 1) Erkek
  - 2) Kadın
- 2) DOĞUM YERİNİZ?**
- 1) Fethiye
  - 2) Fethiye Belediye
  - 3) Fethiye Köy
  - 4) Başka İl
  - 5) Başka İlçe
  - 6) Başka Belediye
  - 7) Başka Köy
- 3) YAŞINIZ?**
- 1) 18-25
  - 2) 26-35
  - 3) 36-45
  - 4) 46-50
  - 5) 51 ve üzeri
- 4) MEDENİ DURUMUNUZ? (eğer evli veya dul iseniz 5. soruyu cevaplayınız.)**
- 1) Evli
  - 2) Bekar
  - 3) Dul
- 5) KAÇ ÇOCUĞUNUZ VAR? (Dul ve Evliler)**
- 1) Çocuğum yok
  - 2) 1
  - 3) 2
  - 4) 3
  - 5) 4
  - 6) 5 ve üzeri
- 6) EĞİTİM DURUMUNUZ?**
- 1) Okuma yazma bilmiyor
  - 2) Okuma yazma biliyor
  - 3) İlkokul
  - 4) Ortaokul
  - 5) Lise
  - 6) Meslek Lisesi (belirtiniz.....)
  - 7) Fakülte/Y.Okul (belirtiniz.....)
  - 8) Lisansüstü (belirtiniz.....)
- 7) FETHİYEDE KİMLERLE İKAMET ETMEKTESİNİZ?**
- 1) Anne baba(bekar)
  - 2) Eş ve çocuklar
  - 3) Anne baba/eş ve çocuklar
  - 4) Kardeş/eş ve çocuklar
  - 5) Anne baba/kardeş/eş ve çocuklar
  - 6) Akraba yanı
  - 7) Arkadaşlarla
  - 8) Yalnız(bekar)
  - 9) Yalnız (Evli)
  - 10) Diğer (belirtiniz.....)
- 8) AYLIK GELİRİNİZ NE KADARDIR?**
- 1) 629,95 TL
  - 2) 630-749 TL
  - 3) 750-999 TL
  - 4) 1000-1499 TL
  - 5) 1500-1999 TL
  - 6) 2000 TL'den fazla
- 9) AİLENİZİN TOPLAM AYLIK GELİRİ NE KADARDIR?**
- 1) 629,95 TL
  - 2) 630-749 TL
  - 3) 750-999 TL
  - 4) 1000-1499 TL
  - 5) 1500-1999 TL
  - 6) 2000 TL'den fazla
- 10) FETHİYE'YE AİLENİZLE VEYA YALNIZ, GÖÇ ETMEDEN ÖNCE GİDİP-GELDİNİZ Mİ?**
- 1) Evet
  - 2) Hayır
- 11) KAÇ YILDIR FETHİYE'DE YAŞIYORSUNUZ?**
- 1) 1 yıl olmadı
  - 2) 1-3 yıl
  - 3) 4-6 yıl
  - 4) 7-9 yıl
  - 5) 10 yıl ve üzeri

12) FETHİYE'YE GÖÇ ETMEDEN ÖNCEKİ İKAMETGAHINIZ?

- 1) Fethiye Belediye
- 2) Fethiye Köy
- 3) Başka İl
- 4) Başka İlçe
- 5) Başka Belediye
- 6) Başka Köy

13) FETHİYE'YE GÖÇ ETMEDEN ÖNCE BAŞKA HERHANGİ BİR YERLEŞİM BİRİMİNE GÖÇ ETTİNİZMİ?

- 1) Hayır direkt Fethiye'ye geldik/geldim
- 2) Fethiye Belediye
- 3) Fethiye Köy
- 4) Başka İl
- 5) Başka İlçe
- 6) Başka Belediye
- 7) Başka Köy

14) AİLENİZİN GÖÇ KARARI ALMASINA KİMLERİN ETKİSİ OLDU/KİMLER TEŞVİK ETTİ?

- 1) Hiç kimsenin etkisi olmadı
- 2) Anne-baba
- 3) Akrabalar
- 4) Arkadaşlar
- 5) Köylüler, komşular
- 6) Diğer (belirtiniz.....)

15) FETHİYE'YE GÖÇ ETMEDEN ÖNCEKİ HAYATINIZLA, ŞİMDİKİ HAYATINIZI KARŞILAŞTIRIRSANIZ, ŞİMDİKİ DURUMUNUZU NASIL BULUYORSUNUZ?

- 1) Çok iyi
- 2) İyi
- 3) Değişiklik yok
- 4) Kötü
- 5) Çok kötü

16) GÖÇTEN ÖNCE MEMLEKETİNİZDEKİ MAL VARLIĞINIZ? (en fazla üç tane şık sıralayınız)

- 1) Hiçbir şeyimiz yoktu
- 2) İşyeri
- 3) Ev
- 4) Tarla
- 5) Hayvan
- 6) Diğer (belirtiniz.....)

17) FETHİYE'YE GELMEDEN ÖNCE YAPTIĞINIZ İŞ?

- 1) Turizm
- 2) Çiftçi
- 3) İşçi
- 4) Memur
- 5) Serbest Meslek
- 6) İşsiz
- 7) Diğer (belirtiniz.....)

18) SİZİ MEMLEKETİNİZDEN GÖÇ ETMEYE İTEN SEBEPLER NELERDİR? (en fazla üç tane şık sıralayınız)

- 1) Memleketteki yaşam şartlarının iyi olmaması
- 2) Eğitim imkanlarının yetersiz olması
- 3) Gelir yetersizliği, işsizlik, ekonomik
- 4) Toprak yetersizliği ve verimsizliği
- 5) Sağlık sorunları
- 6) Kan davası, ağa baskısı vb.
- 7) Tabii afetler
- 8) Terör, siyasi olaylar
- 9) Diğer (belirtiniz.....)

19) FETHİYE'YE GÖÇ ETME NEDENİNİZ NEDİR? (En fazla üç tane şık sıralayınız)

- 1) Eğitim
- 2) Çalışmak, İş bulmak
- 3) Tayin
- 4) Sağlık
- 5) Kocas, karısı, ailesi ve akrabalarına bağımlı göç
- 6) Evlilik
- 7) Deprem
- 8) Terör
- 9) Daha çok para kazanmak
- 10) İş imkanlarının cazibesi
- 11) Sosyal hayatın çekiciliği, şehir hayatının güzelliği
- 12) Diğer (belirtiniz.....)

20) MEMLEKETİNİZLE İLİŞKİNİZ DEVAM EDİYOR MU, NASIL? (en fazla üç tane şık sıralayınız)

- 1) Hayır
- 2) Sık sık özlediğim için gidiyorum
- 3) Cenaze, düğün, bayram ve akraba ziyareti
- 4) Memlekette gelir getiren mal varlığı var
- 5) Aynı yardım alıyor
- 6) Çalışmaya gidiyor
- 7) Tatile gidiyor
- 8) Diğer (belirtiniz.....)

21) MEMLEKETİNİZE GERİ GÖÇ ETMEYİ DÜŞÜNÜR MÜSÜNÜZ? (evet ise 22. soruyu cevaplayınız, hayır ise 23. soruyu cevaplayınız)

- 1) Evet
- 2) Hayır

22) EVET, NEDEN? (en fazla üç tane şık sıralayınız)

- 1) Kent yaşamı pahalı
- 2) Kent yaşamına alışamama
- 3) Emekli olmak
- 4) İşsizlik, düzenli iş bulamama
- 5) Memleket özlemi
- 6) Diğer (belirtiniz.....)

23) HAYIR, NEDEN? (en fazla üç tane şık sıralayınız)

- 1) Kentte iş, gelir imkanı yüksek
- 2) Kentte yaşam düzeyi yüksek
- 3) Kentte kariyer imkanı fazla
- 4) Kentte eğitim imkanı fazla
- 5) Diğer (belirtiniz.....)

24) GÖÇ ETMEDEKİ AMACINIZI/AMAÇLARINIZI GERÇEKLEŞTİRDİNİZ Mİ?

- 1) Evet
- 2) Hayır
- 3) Kısmen

25) MEMLEKETİNİZE GERİ DÖNMEK İÇİN HANGİ ŞARTLARIN OLUŞMASINI BEKLERİNİZ? (en fazla üç tane şık sıralayınız)

- 1) Sabit bir gelir olmalı(emekli aylığı-kira gibi)
- 2) İş imkanı olmalı
- 3) Çocukların iyi eğitimi için imkan olmalı
- 4) Kentte klan aile üyeleri hayatını düzene koymuş olmalı
- 5) Konut olmalı
- 6) Güvenliğin sağlanması

7) Diğer (belirtiniz.....)

26) FETHİYE'YE GÖÇ ETTİKTEN NE KADAR SÜRE SONRA İŞE BAŞLADINIZ?

- 1) Hemen, işim hazırды
- 2) 1 hafta sonra
- 3) 1 ay sonra
- 4) 2-6 ay sonra
- 5) 6 ay-1 yıl
- 6) 1 yıl ve daha fazla
- 7) Diğer (belirtiniz.....)

27) FETHİYEDEKİ İLK İŞİNİZİ HANGİ YÖNTEMLE BULDUNUZ?

- 1) Kendim buldum
- 2) Akraba yardımı
- 3) Arkadaş yardımı
- 4) Kendi işini kurdu
- 5) Gazete ilanıyla
- 6) Baba mesleği
- 7) İİBK aracılığıyla
- 8) Partiler aracılığıyla
- 9) Tayin
- 10) İnternet aracılığıyla
- 11) Hemşeri dernekleri
- 12) Diğer (belirtiniz.....)

28) GÖÇ ETTİKTEN SONRA BULDUĞUNUZ İLK İŞTE ARADIĞINIZ ŞART

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR? (En fazla üç tane şık sıralayınız)

- 1) Hiçbir şart aramadı
- 2) İşin devamlı olması
- 3) Ücretin iyi olması
- 4) Sosyal güvenlik
- 5) Sendikalı iş
- 6) Diğer (belirtiniz...)

29) HER HANGİ BİR DERNEK/PARTİ/VAKIF/KULÜP ÜYELİĞİNİZ VAR MI? (en fazla üç tane şık sıralayınız)

- 1) Hayır
- 2) Turizm ve otelcilik ile ilgili dernek/ vakıf/ kulüp
- 3) Sosyal yardımlaşma derneği
- 4) Hemşeri dayanışma derneği
- 5) Siyasi parti
- 6) Dini dayanışma derneği
- 7) Spor kulübü
- 8) Diğer (belirtiniz.....)

30) SOSYAL GÜVENCENİZ VARMI?

- 1) Hayır
- 2) SSK
- 3) Bağ-kur
- 4) Emekli Sandığı
- 5) Yeşil kart
- 6) Özel sigorta
- 7) Yurt dışı emeklilik
- 8) Diğer (belirtiniz.....)

31) ÇALIŞTIĞINIZ KONAKLAMA İŞLETMESİNİN TÜRÜ NEDİR?

- 1) Otel
- 2) Motel
- 3) Hotel
- 4) Tatil Köyü
- 5) Pansiyon
- 6) Apart
- 7) Kamp

32) ÇALIŞTIĞINIZ KONAKLAMA İŞLETMESİNİN SINIFI NEDİR? (eğer gerekliyse iki şık işaretleyiniz)

- 1) Turizm İşletme Belgeli
- 2) Belediye Belgeli
- 3) Özel Belgeli
- 4) Bir Yıldızlı
- 5) İki Yıldızlı
- 6) Üç Yıldızlı
- 7) Dört Yıldızlı
- 8) Beş Yıldızlı

33) KONAKLAMA İŞLETMESİNDE YAPTIĞINIZ İŞİN BÖLÜMÜ?

- 1) Önbüro Bölümü
- 2) Kat Hizmetleri Bölümü
- 3) Yiyecek ve İçecek Bölümü
- 4) Teknik Servis Bölümü
- 5) Muhasebe Bölümü
- 6) Güvenlik Bölümü
- 7) Pazarlama ve Satış Bölümü
- 8) İnsan Kaynakları Bölümü

34) KONAKLAMA İŞLETMESİNDE YAPTIĞINIZ İŞ?

- 1) Müdür
- 2) Yönetici
- 3) Şef
- 4) Resepsiyon
- 5) Rezervasyon
- 6) Santral
- 7) Danışma
- 8) Önkasa
- 9) Yemek servisi
- 10) Bulaşıkçı
- 11) Aşçıbaşı
- 12) Aşçı yardımcısı

- 13) Temizlikçi
- 14) Çamaşırhaneci
- 15) Muhasebeci
- 16) Güvenlikçi
- 17) İnsan Kaynakları
- 18) Pazarlama ve Satış
- 19) Teknik Servis
- 20) Diğer (Belirtiniz)

35) KIDEM YILINIZ?

- 1) 1 yıldan az
- 2) 1-3 yıl
- 3) 4-6 yıl
- 4) 7-9 yıl
- 5) 10 yıl ve üzeri

36) GELİR TİPİNİZ NASILDIR?

- 1) Ücret/Maaş
- 2) Saat Ücreti
- 3) Primle
- 4) Kendi işim
- 5) Ücretsiz aile işçisiyim
- 6) Stajyer
- 7) Diğer (belirtiniz)

37) ŞİMDİKİ İŞ YERİNİZDE KAÇ KİŞİ ÇALIŞMAKTADIR? (İŞ YERİ SAHİBİ, ORTAKLARI, VE ÜCRETSİZ AİLE İŞÇİLERİ DAHİL)

- 1) 0-10
- 2) 11-20
- 3) 21-30
- 4) 31-40
- 5) 41-50
- 6) 51-60
- 7) 61-70
- 8) 71 -80
- 9) 81-90
- 10) 91-100
- 11) 101 ve üzeri

38) ÇALIŞMA BİÇİMİZ NASILDIR?

- 1) Tam gün
- 2) Vardiyalı
- 3) Part-time
- 4) Diğer (belirtiniz.....)

39) GÜNDE ORTALAMA KAÇ SAAT ÇALIŞIYORSUNUZ?

- 1) 0-4 saat
- 2) 5-7.5 saat
- 3) 8 saat ve üzeri

40) HAFTADA KAÇ GÜN ÇALIŞIYORSUNUZ?

- 1) 1
- 2) 2
- 3) 3
- 4) 4
- 5) 5
- 6) 6
- 7) 7

41) MEVCUT İŞİNİZİ DEĞİŞTİRMEK İSTİYORMUSUZ?

(evet ise 42. soruyu cevaplayınız, hayır ise 43. soruyu cevaplayınız)

- 1) Evet
- 2) Hayır

42) EVET İSE İŞİNİZİ NEDEN DEĞİŞTİRMEK İSTİYORSUNUZ?

(En fazla üç tane şık sıralayınız)

- 1) Ücreti yeterli değil
- 2) Kendi işini kurmak istiyor
- 3) İşini sevmiyor
- 4) Ulaşım güçlüğü var
- 5) İş riskli, İş ağır
- 6) Mesleğinde çalışmıyor
- 7) Çalışma koşulları iyi değil
- 8) Diğer (belirtiniz....)

43) HAYIR İSE ŞİMDİYE KADAR KAÇ İŞ DEĞİŞTİRDİNİZ?

- 1) Hiç
- 2) 1-3
- 3) 4-5
- 4) 6-10
- 5) 10'dan fazla

44) BU İŞİNİZDE NE KADAR SÜREDİR ÇALIŞIYORSUNUZ?

- 1) 1 aydan daha az
- 2) 1-6 ay
- 3) 6-1 yıl
- 4) 1-3 yıl
- 5) 3-6 yıl
- 6) 6-8 yıl
- 7) 8-10 yıl
- 8) 10 yıl ve üzeri

45) BU İŞİNİZE EK OLARAK BAŞKA BİR İŞ YAPIYOR MUSUNUZ?

- 1) Evet
- 2) Hayır
- 3) Kısmen

46) ELİNİZDE İMKANINIZ OLSA DAHA DÜZENLİ/KURUMSAL BİR İŞTE (MEMUR, İŞÇİ GİBİ) ÇALIŞMAYI DÜŞÜNÜRMÜSÜNÜZ?

- 1) Evet
- 2) Hayır

47) TURİZM SEKTÖRÜNDE ÇALIŞMAKTAN MEMNUN MUSUNUZ? (evet ise 48. soruyu cevaplayınız, hayır ise 49. soruyu cevaplayınız)

- 1) Evet
- 2) Hayır

48) EVET İSE NEDEN MEMNUNSUNUZ? (en fazla üç şık sıralayınız)

- 1) Ücretin yeterliliği
- 2) İş imkanlarının çokluğu
- 3) Mekan güzelliği
- 4) Sosyal imkanlar
- 5) Staj imkanı
- 6) Arkadaşlık imkanı
- 7) Arkadaşlık ortamı
- 8) Diğer (belirtiniz....)

49) HAYIR İSE NEDEN MEMNUN DEĞİLSİNİZ? (En fazla üç şık sıralayınız.)

- 1) Ücret yetersiz
- 2) Yapılan işin yeterli değeri görmemesi
- 3) Mevsimlik olma durumu
- 4) Uzun çalışma süresi
- 5) Diğer (belirtiniz....)

50) TURİZM SEKTÖRÜNDE ÇALIŞTIĞINIZ İŞTEN (DEPERTMAN) MEMNUNMUSUZ? (evet ise 51. soruyu cevaplayınız, hayır ise 52. soruyu cevaplayınız)

- 1) Evet
- 2) Hayır

51) EVET İSE NEDEN MEMNUNSUNUZ? (En fazla üç şık sıralayınız.)

- 1) Ücret yeterli
- 2) Çalışma ortamının düzgünlüğü
- 3) Yükselme olanağı
- 4) Kendi mesleğim
- 5) Diğer (belirtiniz....)

52) HAYIR İSE NEDEN MEMNUN DEĞİLSİNİZ? (En fazla üç şık sıralayınız.)

- 1) Ücret yetersiz
- 2) Çalışma ortamının düzensizliği
- 3) Yükselme olanağının olmaması
- 4) Kendi mesleğim değil
- 5) Çok yorucu
- 6) Uzun çalışma süresi
- 7) Diğer (belirtiniz...)

53) TURİZM SEKTÖRÜNDE KARŞILAŞTIĞINIZ BAŞLICA SORUNLAR NELERDİR? (en fazla üç tane şık sıralayınız)

- 1) Çalışma arkadaşlarınızın davranışları
- 2) Şef (yani üst makamların) davranışları
- 3) Hırsızlık
- 4) Taciz
- 5) Sağlık
- 6) Diğer (belirtiniz.....)
- 7) Hiçbir sorun yok

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı ve Soyadı : Kader TÜRKOĞLU

Doğum Yeri : Serik

Doğum Tarihi : 15.03.1985

Medeni Hali : Evli

Eğitim Durumu:

Lise : Serik Anadolu Lisesi, 1999-2002

Lisans : Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F, İşletme Bölümü,
2003-2008

Yüksek Lisans : Süleyman Demirel Üniversitesi, ÇEKO Anabilim Dalı,
2008-2011

Yabancı Dil:

İngilizce